

Безпека та правосуддя в Україні:

Бачення громад у трьох областях

2019-2020

Автори

Д-р Синіша Мілатовіч та д-р Майя Ковач

Дослідницька група та співавтори

Інструменти дослідження створені й інформація проаналізована доктором Синішою Мілатовічем. Дані з місць були надані дослідницькою компанією «Кантар Україна» та її співробітниками Миколою Грибовим, Катериною Калюжною, Світланою Хобтою, Олександром Козиревим, Антоном Пігідою, Ганною Пишняк, Тетяною Заєць.

Контроль за збором даних та дотриманням методології

Олена Каріна, Наталія Дроговоз, Юлія Кельбус, Світлана Полонська, Ганна Столярчук

Верстка та графічний дизайн

Марк Мірончук

Подяка

Це дослідження з питань безпеки та правосуддя в трьох областях України ґрунтується на даних та висновках національних та міжнародних експертів.

Напрямок дослідження, загальний контроль за його виконанням, редакційні пропозиції та суттєву допомогу забезпечили співробітники Програми ООН із відновлення та розбудови миру:

Віктор Мунтяну, Рустам Пулатов, Роман Хащенко, Антон Тишковський і Максим Кицюк.

Крім того, дослідження не було б можливим без участі 3907 респондентів з обраних областей, які витратили свій час, забезпечивши глибокий аналіз і представивши своє розуміння ситуації з питань правосуддя та безпеки в їхніх громадах.

Дисклеймер

Звіт підготовлений в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру (UN RPP) за фінансової підтримки уряду Нідерландів. Думки, спостереження, висновки або рекомендації, висловлені в даній публікації, належать авторам і не обов'язково відображають точку зору Програми або уряду Нідерландів.

Програму ООН із відновлення та розбудови миру реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО).

Програму підтримують дванадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз (ЄС), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), а також уряди Великої Британії, Данії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Швейцарії, Швеції та Японії.

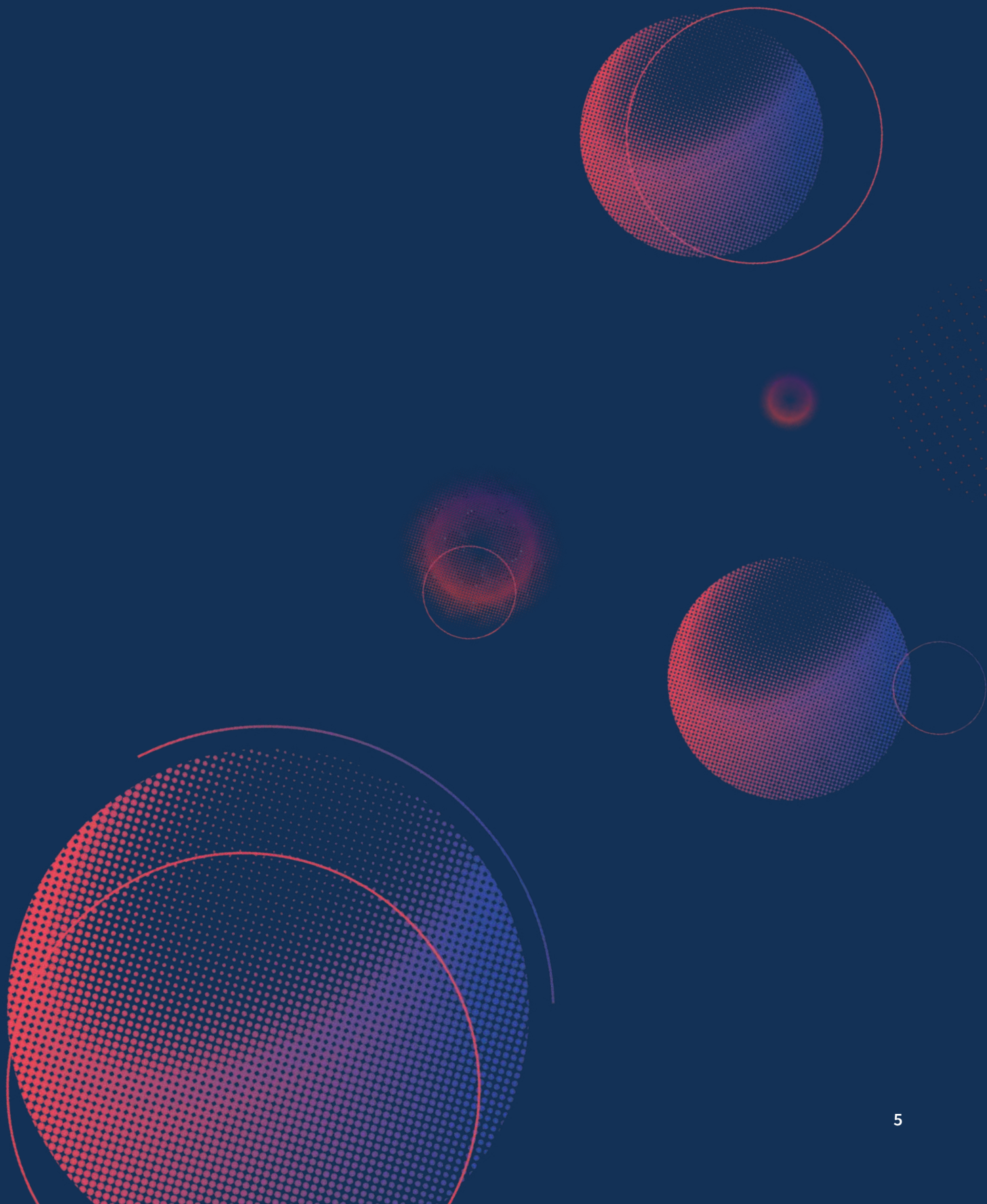
Зміст

Перелік скорочень	4
Вступ	5
Демографія	9
Ключові результати	13
Проблеми безпеки	20
Доступ до правосуддя	42
Досвід у вирішенні адміністративних питань	68
Правова допомога	71
Антикорупційні механізми	83
Послуги із забезпечення безпеки	87
Додаток 1. Методологія	95

Перелік скорочень

ВІЛ	Вірус імунодефіциту людини
ВПО	Внутрішньо переміщена особа
ДБР	Державне бюро розслідувань
ЛГБТК+	Лесбійки, геї, бісексуальні, трансгендерні, інтерсексуальні та квір люди
НАБУ	Національне антикорупційне бюро України
НАЗК	Національне агентство з питань запобігання корупції
НУО	Неурядова організація
САП	Спеціалізована антикорупційна прокуратура
UN RPP	Програма ООН із відновлення та розбудови миру
ПРООН	Програма розвитку ООН

Вступ

Вступ

У цьому звіті представлені результати опитування, проведеного в 2019 році для вивчення обізнаності громадян, їхнього ставлення та досвіду в питаннях правосуддя та забезпечення безпеки. Воно було проведене в рамках всебічної Програми із відновлення та розбудови миру (UN RPP), з особливим географічним акцентом на території, що постраждали внаслідок конфлікту, у Донецькій та Луганській областях, а також у контрольній Запорізькій області.

UN RPP – це продовження програми, яка розпочалася наприкінці 2014 року, що мала на меті зміцнення життєздатності громад, що постраждали внаслідок конфлікту, включаючи переміщене населення та громади, що прийняли їх, у цих трьох областях. Крім відновлення інфраструктури, відбудови економіки та реформи управління, програма також зосереджується на сприянні примиренню та соціальній згуртованості, а також на посиленні безпеки та правосуддя. При цьому вона прагне забезпечити дотримання прав людини та верховенство права на рівні громад.

Це опитування – третє дослідження такого роду в рамках UN RPP. Воно є продовженням опитувань у сфері безпеки та правосуддя 2017 та 2018 років, і воно також має на меті **дослідження та оцінку потреб та досвіду українців у забезпеченні безпеки та доступі до правосуддя**. Опитування також ставить за мету оцінити зміни, які відбулися після 2018 року, і визначити тенденції у цьому напрямку.

Дослідження сфокусоване на **шести ключових аспектах** безпеки та правосуддя в трьох областях України, в яких активно впроваджується UN RPP: на підконтрольних уряду України територіях Донецької та Луганської областей та в Запорізькій області.

Перший аспект стосується потреб та досвіду населення в забезпеченні безпеки. Населення було опитано з питань безпеки, які викликають занепокоєння

у людей, та їхнього досвіду в розв'язанні цих проблем. Ці дані будуть використані програмою та особами, відповідальними за розробку політик, при визначенні того, які питання безпеки є найбільш актуальними, включаючи визначення за критеріями географічного розташування та верств населення, таких, як жінки, економічно знедолені особи, внутрішньо переміщені особи (ВПО) та інші.

Другий аспект зосереджується на сприйнятті населенням органів, які опікуються правосуддям та безпекою. Населення в цілому (включаючи великий відсоток, який не взаємодіє з цими установами) було опитано щодо його сприйняття органів, які опікуються правосуддям та безпекою: поліції, прокуратури, судів, органів місцевого самоврядування та організацій, що надають юридичну допомогу.

Третій аспект охоплює досвід населення в доступі до правосуддя. Опитування визначає, які види конфліктів з метою встановлення правосуддя турбують українське населення, та класифікує їх за предметом та протилежною стороною. Воно також вивчає процеси прийняття рішень пересічними громадянами при розв'язанні конфліктів та юридичних питань. Це може включати подання запиту до органу місцевого самоврядування про видачу ліцензії на будівництво, подання скарги або заяви до поліції з приводу утисків прав або кримінального правопорушення, отримання поради від друга або юриста з питань трудових

прав або подання позову на сусіда до суду. Дослідження зосереджується на тому, наскільки справедливим, поважним і прозорим був такий досвід з установами та особами, що виконують такі функції, в системі правосуддя. Воно також аналізує, скільки коштували такі зусилля, як довго вони тривали та наскільки ефективними вони були.

Четвертий аспект – це досвід населення у вирішенні адміністративних питань. Опитування досліджує, наскільки легко мешканцям трьох областей займатися вирішенням питань адміністративного характеру, таких, як отримання свідоцтва про народження або про смерть, реєстрація місця проживання або оформлення соціальних виплат, на які вони мають право.

П'ятий аспект зосереджується на досвіді населення в отриманні юридичних послуг та послуг із забезпечення безпеки. Оцінка включає ретельний аналіз рівня задоволеності користувачів юридичних послуг та послуг із забезпечення безпеки, а також сприйняття ефективності цих послуг серед населення в цілому.

Шостий аспект – це обізнаність населення щодо антикорупційних механізмів. У ході опитування було визначено, наскільки населення трьох областей знайоме з ключовими національними антикорупційними установами (включаючи НАБУ, НАЗК, САП тощо) та з інструментами (система електронних декларацій та ProZorro).

І додатковий (сьомий) аспект – це специфічний досвід деяких соціально незахищених груп, таких, як особи з інвалідністю, меншини тощо. Особи членів цих груп та їхні життєві умови або обставини обумовлюють наявність у них іншого комплексу обмежень при спробах отримання доступу до правосуддя порівняно з рештою населення. Отже, опитування приділяє додаткову увагу їхньому досвіду. З цією метою використовувалися різні методи дослідження, такі як глибинні інтерв'ю та фокус-групи. Особлива увага приділялася досвідові жінок у доступі до правосуддя; таким чином, в рамках опитування проведено фокус-групи з жінками, а також з підгрупами, включаючи жертв сексуального та ґендерно зумовленого насильства.

Ця оцінка складається з:

1. кількісного опитування домогосподарств;
2. кількісного опитування учасників судових справ/спостерігачів;
3. якісних інтерв'ю з представниками груп, які традиційно представлені недостатньо.

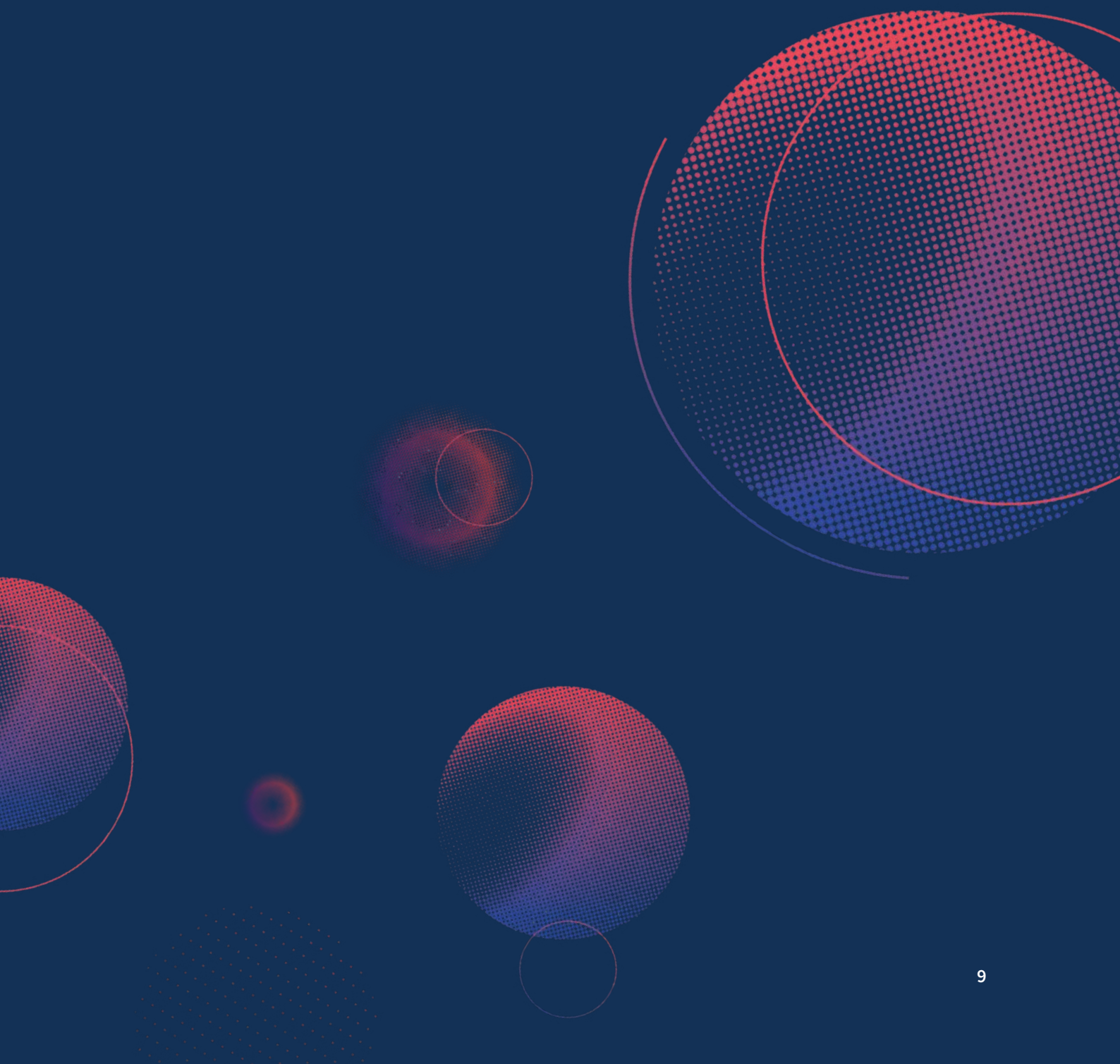
Опитування мало на меті ставити детальні питання в рамках представницького, статистично обґрунтованого опитування домогосподарств, яке охоплює широкий спектр взаємопов'язаних питань, включаючи безпеку, правосуддя та надання адміністративних послуг. Опитування було розроблено, щоб продемонструвати будь-які суттєві відмінності у ставленні, яке обумовлене рівнем добробуту, статтю, освітнім рівнем, віком та географічним розташуванням (сільськими порівняно з міськими населеними пунктами, між областями, близькістю до «лінії зіткнення»).

Інформація у цьому звіті підсумовує ключові результати дослідження.

Цей звіт спрямовано на забезпечення підтверджених даних для органів влади, громадянського суспільства та міжнародних партнерів з метою:

1. Визначення пріоритетних сфер, які потребують реформ та заходів із відновлення;
2. Визначення того, як можна зміцнити установи та процеси для кращого розв'язання проблем безпеки;
3. Визначення того, як посилити довіру громадськості до органів правосуддя та органів безпеки;
4. Пристосування майбутніх заходів, спрямованих на зміцнення сектора юстиції та задоволення потреб мешканців трьох досліджуваних областей у правосудді;
5. Забезпечення вимірних показників, відносно базового рівня, щодо обізнаності населення про юридичні послуги та послуги із забезпечення безпеки і про якість цих послуг, та визначення тенденцій, які може бути продемонстровано в цьому плані;
6. Моніторингу та оцінки ефективності реформ у секторі юстиції та безпеки;
7. Відстоювання необхідності політичних та законодавчих змін на регіональному та національному рівнях.

Демографія

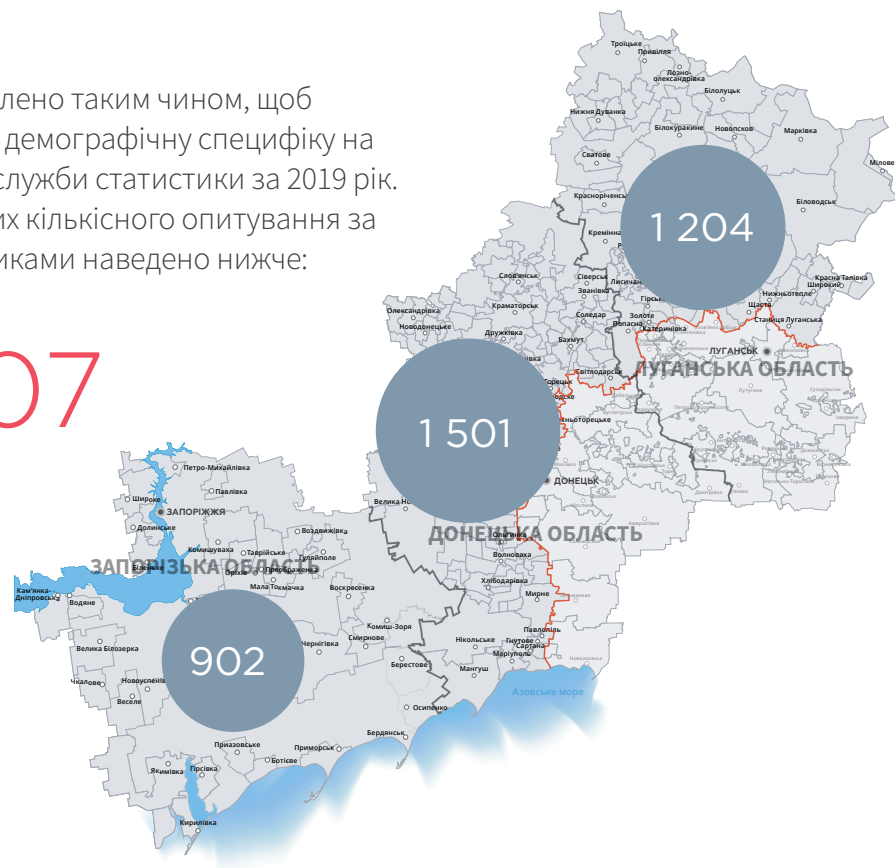

Демографія

Опитування було розроблено таким чином, щоб відобразити регіональну демографічну специфіку на основі даних Державної служби статистики за 2019 рік. Детальний розподіл даних кількісного опитування за демографічними показниками наведено нижче:

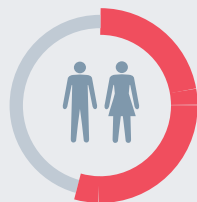
 3 607

У період з листопада 2019 р. по січень 2020 р. було опитано 3 607 осіб віком від 18 років на підконтрольних уряду України територіях Донецької та Луганської областей та в Запорізькій області.

44,7%

1 613 респондентів
були чоловіками

55,3%

1 994 – жінками

 300

48,5%

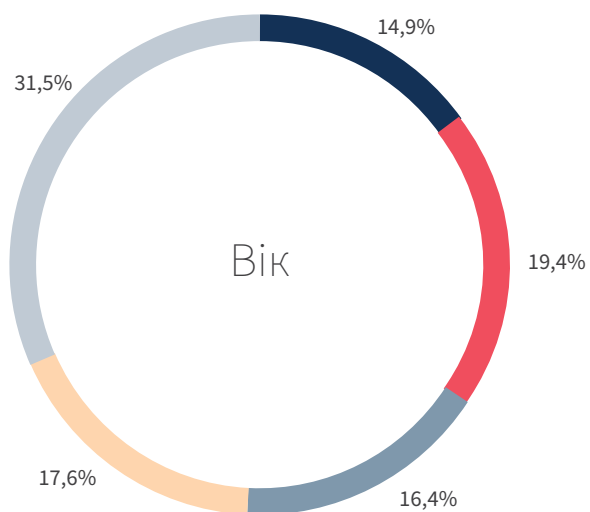
1 748 респондентів
були з міст

51,5%

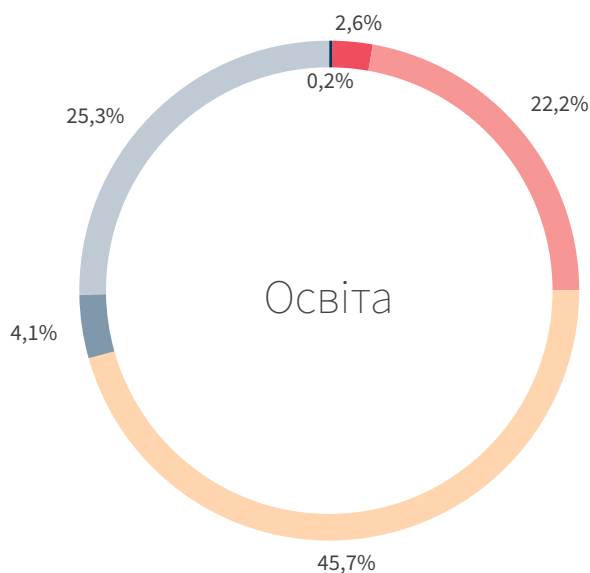
1 859 – з сільської
місцевості

Крім того, 300 користувачів судів віком від 18 років було опитано в той самий період у трьох областях окремо, з них 135 (45%) були чоловіками та 165 (55%) – жінками. У кожній області опитали по сто респондентів.

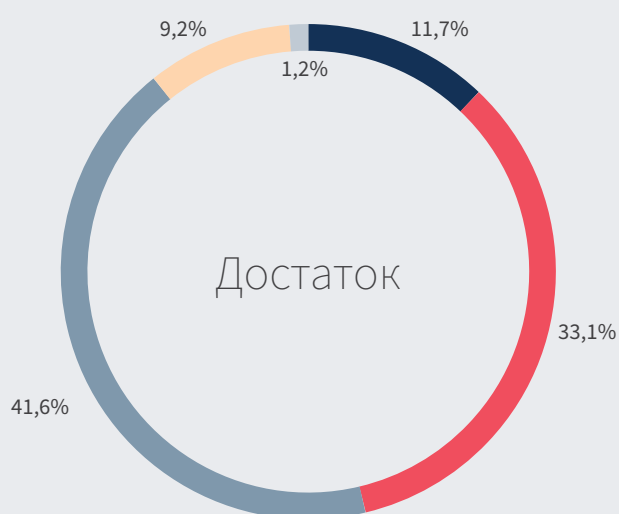
Вік респондентів – розподіл вибірки

- 18-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- 60+

Рівень освіти респондентів – розподіл вибірки

- Без формальної освіти
- Базова/незакінчена середня освіта
- Загальна середня освіта
- Професійно-технічна освіта
- Незакінчена вища освіта
- Вища освіта

Достаток домогосподарства

- Нам не вистачає коштів навіть на продукти харчування
- Ми маємо кошти на продукти харчування, однак не завжди спроможні придбати предмети одягу
- Ми завжди маємо кошти на продукти харчування та одяг, однак не завжди можемо дозволити собі побутову електроніку або інші товари аналогічної вартості
- Ми завжди маємо достатньо коштів на придбання побутової електроніки або інших товарів аналогічної вартості, однак ми не можемо дозволити собі придбання автомобіля або інших товарів аналогічної вартості
- У разі потреби ми можемо дозволити придбання машини або інших товарів аналогічної вартості

Демографія

Респондентів запитали про їхній вік, стать, економічний статус, рівень освіти та інші характеристики, які вважалися потенційно релевантними. Майже половина (47,7%) респондентів перебувала в будь-якій формі зайнятості, тоді як решта населення була або безробітною (11%), або неактивною (41,3%). Три з п'яти респондентів (58,8%) перебували в шлюбі. Населення, яке проходило опитування, було досить добре освіченим, лише 2,6% не закінчили середню школу, а понад чверть населення здобула ступінь

у вищих навчальних закладах. Однак економічний статус респондентів був досить нестабільним – 11,7% не вистачає грошей навіть на їжу, тоді як лише 1,2% можуть «дозволити собі автомобіль або інші товари аналогічної вартості».

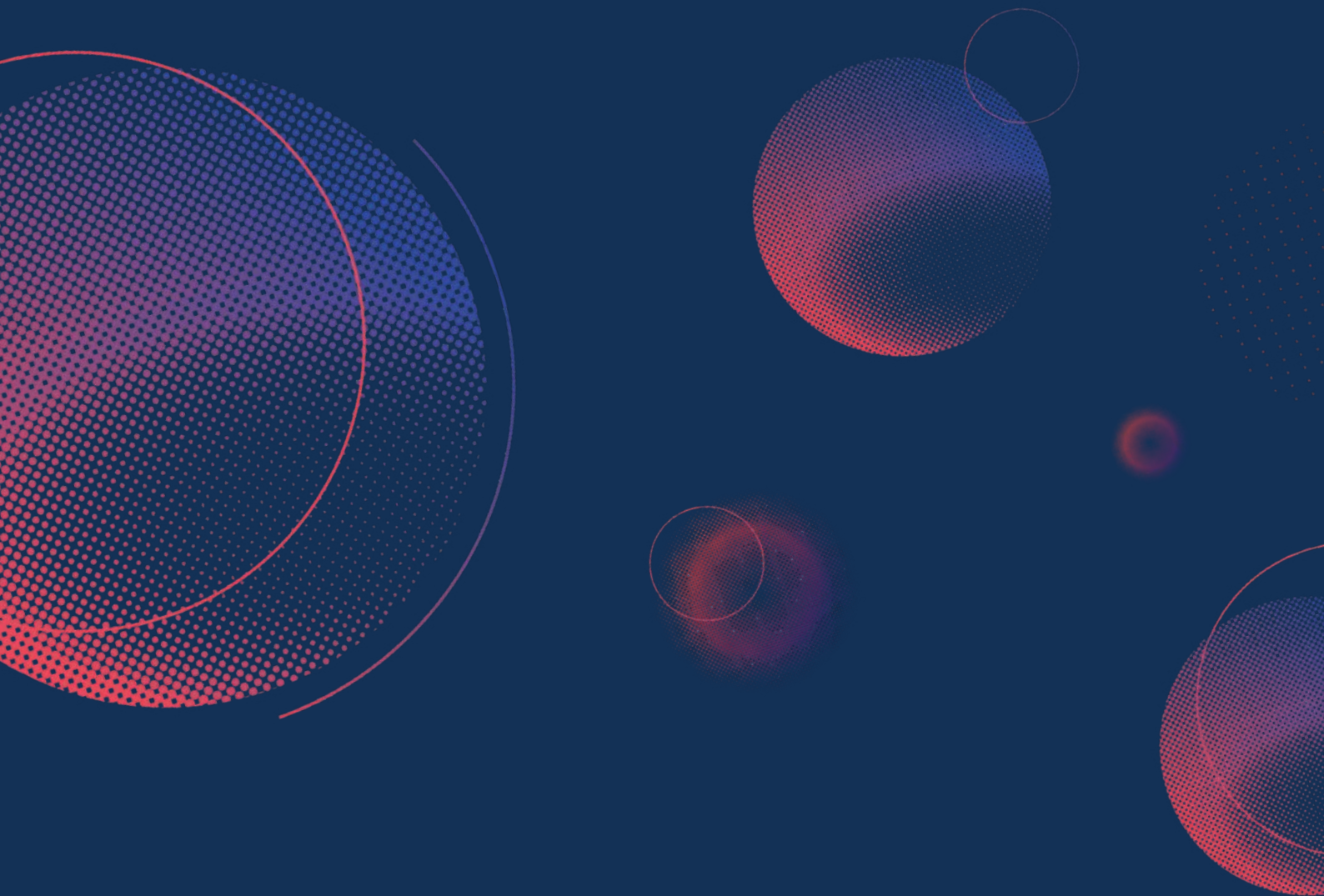
Трохи більше 1,1% опитаних зазначили, що вони особисто брали участь у бойових діях під час конфлікту на сході України, тоді як 3,2% вважають себе внутрішньо переміщеними особами (ВПО).

Регіональні відмінності:

- Населення Запорізької області виявилось більш заможним. Так, більше половини опитаних у Запорізькій області (54,3%) заявили, що мають достатньо грошей на їжу та одяг. У Донецькій області цей показник становив 36,0%, тоді як у Луганській області 34,8% заявили, що мають достатньо грошей на їжу та одяг. Поверхневий аналіз міг би пояснити цю різницю значною мірою економічним впливом збройного конфлікту на сході України на населення Донецької та Луганської областей; проте перевірка правильності цієї гіпотези не охоплюється сферою цього дослідження.
- У Луганській області значно більше колишніх учасників АТО/ООС (2,1%), ніж у двох інших областях. У Донецькій області лише 0,9% опитаних заявили, що брали участь у збройному конфлікті, а в Запорізькій області лише 0,3% були учасниками збройного конфлікту. Крім того, 3,6% респондентів з Луганської області заявили, що близький родич був учасником збройного конфлікту, порівняно з 2,4% у Донецькій та 4,2% у Запорізькій областях.
- У Запорізькій області проживає менша кількість ВПО, ніж у двох постраждалих від конфлікту областях. Так, 4,5% респондентів у Донецькій області та 3,3% у Луганській області заявили, що вони є внутрішньо переміщеними, та лише 0,8% у Запорізькій області зазначили, що вони належать до ВПО.

Повний огляд методології див. у Додатку 1.

Ключові результати

Ключові результати

У цьому розділі наведено огляд ключових результатів опитування. До них належать обговорення основних тем, що виникли в результаті дослідження безпеки та правосуддя у трьох вибраних областях (Донецькій, Луганській та Запорізькій) в Україні. Ключові результати докладно викладено в основній частині звіту.

Проблеми безпеки

Переважна більшість респондентів почувають себе в безпеці вдома та в громаді вдень – 91,3% та 85,0%, відповідно. Однак, **помітно менше респондентів відчуває себе безпечно вночі**; так, 77,8% респондентів почуваються у безпеці вночі в своїх будинках, тоді як лише 54,7% опитаних почувають себе в безпеці вночі поза межами будівлі.

Існував значний ґендерний розрив за ступенем незахищеності вночі як удома, так і поза межами будівлі. Жінки почуваються набагато менш захищеними вночі поза межами будівлі (42,4%), ніж чоловіки (70,0%). Така сама ситуація відзначається, хоча й меншою мірою, коли йдеться про безпеку вдома вночі – **72,4% жінок почуваються вдома в безпеці вночі, на відміну від 84,5% опитаних чоловіків.**

Люди, які живуть близько до «лінії зіткнення», більш схильні до почуття небезпеки вночі як вдома, так і поза межами будівлі. Наприклад, 63,8% жителів Луганської області з громад, розташованих за 20 км від «лінії зіткнення», почуваються у безпеці вдома вночі, порівняно лише з 33,2% тих, хто проживає в громадах у межах 20 км від «лінії зіткнення». Така сама тенденція спостерігається й поза межами будівлі, у громаді вночі. **Проте з 2018 по 2019 рр. простежується очевидна тенденція підвищення**

рівня безпеки в громадах, близьких до «лінії зіткнення» в Луганській та Донецькій областях.

Так, в опитуванні 2018 року лише 9,7% респондентів із громад, близьких до «лінії зіткнення» в Донецькій області, повністю погодилися з тим, що вони почуваються в безпеці поза межами будівлі вночі, а в 2019 році це число зросло до 23,1%. Більше того, 52,8% жителів Донецької області та 54,8% жителів Луганської області сказали, що почуваються в безпеці на вулиці протягом дня у 2019 році порівняно з 30,9% та 49,6%, відповідно, в 2018 році.

Згідно з результатами опитування найактуальнішими проблемами для респондентів у трьох областях є безробіття (78,5%) та бідність (77,5%), далі йде корупція, проблеми зі здоров'ям, такі, як алкоголізм та зловживання наркотиками, та ДТП з пішоходами. Основні проблеми респондентів – безробіття та бідність – залишаються такими ж, як і в попередньому році, і вважаються найбільш нагальними в Луганській області (де безробіття становить 90,3%, а бідність – 84,6% населення). Безробіття також є найактуальнішим питанням для жителів громад, близьких до «лінії зіткнення», де 83,0% населення заявляє, що ця проблема їх хвилює.

Мешканці громад, які знаходяться в безпосередній близькості від «лінії зіткнення», також

висловлювали свою стурбованість «великими» проблемами стосовно безпеки частіше, ніж люди, які живуть далі від «лінії зіткнення». Зокрема, мешканці районів неподалік від «лінії зіткнення» відчують сильніше занепокоєння з приводу наявності мін та обстрілів – цифри зросли в середньому на 10% у 2019 році порівняно з результатами опитування 2018 року. Так само вони більше стурбовані «людьми, які були травмовані під час конфлікту» у 2019 році: в Донецькій області стурбованість людьми, які були травмовані під час конфлікту, зросла вдвічі в 2019 році, тоді як у Луганській області вона зросла на 10% порівняно з 2018 роком. Так, 32% жителів громад, близьких до «лінії зіткнення» в Донецькій області, вважають, що «люди, які були травмовані під час конфлікту», є головною проблемою в 2019 році, порівняно із 15,9% у 2018 році. Аналогічно, якщо в 2018 році «люди, травмовані під час конфлікту», були основною проблемою для 55,9% мешканців громад, які знаходяться поблизу «лінії зіткнення» в Луганській області, в 2019 році ця частка зросла до 65,9%.

Мешканці трьох областей вважають, що економічні та майнові злочини є найчастішими видами злочинів. Більше того, респонденти

вважали, що у Донецькій та Луганській областях злочинів, пов'язаних із насильницькими діями, стало менше, ніж у 2018 році. З регіональної точки зору жителі Запорізької області вважають, що економічні та майнові злочини трапляються у них частіше, ніж у двох інших областях. Наприклад, майже троє з п'яти (59,9%) людей із Запорізької області вказали, що приватні оселі регулярно або періодично грабують, на відміну від 41,8% жителів Донецької та 41,2% Луганської областей, які погодилися з цим твердженням. Окрім уявлення про частоту певних злочинів, **респондентів також опитали, яка проблема хвилює їх найбільше.** Незважаючи на низький рівень частотності (12,9%), саме вбивства викликають найбільше занепокоєння, на другому місці крадіжки зі зломом приватних помешкань (10,8%).

Злочинність у громаді хвилює більше жінок, ніж чоловіків. Зокрема, жінки більше стурбовані вуличними домаганнями та крадіжками зі зломом приватних помешкань. Тим не менш, є значна частка чоловіків (28,3%) та жінок (21,8%), які не стурбовані жодним конфліктом або злочином. Крім того, жителі сільської місцевості менше стурбовані злочинністю, ніж люди, що живуть у містах.

Доступ до правосуддя

Респондентів опитали щодо їхніх підходів до розв'язання конфліктів, сприйняття установ правосуддя та досвіду розв'язання правових спорів.

Доступ до правосуддя – Сприйняття

Усі респонденти, незалежно від того, чи мали вони справу з органами правосуддя, були опитані щодо їхнього сприйняття правових спорів та установ.

Трохи більше половини опитаних з усіх трьох областей (53,8%) заявили, що вони зможуть досягти правосуддя, якщо стануть жертвами злочину. Відсотковий показник однаковий лише для респондентів Донецької та Луганської областей (52,6%), що представляє помірне

зростання порівняно з 2018 роком (48,5%).

Респонденти, які були учасниками судових справ (66,6%), висловили більше впевненості у можливості досягти правосуддя, ніж ті, хто не був учасниками судових справ (53,8%). З іншого боку, люди з обмеженими фінансовими можливостями, менш освічені та старші люди мають найбільше недовіри до органів правосуддя.

Найвагомішими причинами, з яких респонденти вважали, що не зможуть досягти правосуддя, – це те, що вони були недостатньо впливовими (90,9%) або недостатньо багатими (90,9%). До додаткових причин можна віднести недостатню ефективність системи правосуддя (87,8%) та побоювання за їхню

Ключові результати

безпеку (64,2%), що набагато більше виражено в Донецькій та Луганській областях, ніж у Запорізькій області.

Переважає більшість респондентів (як і переважна більшість респондентів, які перебували у спорах) вважали, що з поліцією, прокуратурою та судами легко контактувати, їхнє ставлення шанобливе, і до них можна звертатися без побоювання, при цьому вони також вказували на недостатню чесність та ефективність цих установ. Приблизно три чверті заявляли, що поліція (74,8%), прокуратура (78,5%) та суди (73,9%), напевно або ймовірно, стають на бік найбільш впливової особи у спорі. Сприйняття поліції, прокуратури, судів та місцевих органів влади відбувається досить рівномірно в трьох областях, а також між особами різних соціально-економічних груп, і ці показники не зазнали суттєвих змін у Донецькій та Луганській областях з 2018 року. **Участь у судових справах та досвід взаємодії, як правило, позитивно впливають на сприйняття респондентами судів** – учасники судових справ мають кращі думки щодо правосуддя та довіряють судовій системі більше, ніж населення в цілому.

Люди вважають, що адвокати є більш доброчесними, ніж органи правосуддя, але більшість респондентів вважають, що адвокати, як і суди, є фінансово недоступними. Тим не менш, з 2018 року спостерігається незначне збільшення кількості людей, які вважають, що адвокати і судові процеси є доступними для них; у 2018 році 36,9% жителів Донецької та Луганської областей вважали, що вони можуть дозволити собі адвоката, а в 2019 році ця цифра зросла до 41,1%. Розбіжність зростає, коли йдеться про фінансову доступність судового розгляду. 35,9% респондентів у Донецькій та Луганській областях вважають, що можуть собі це дозволити, що на 10% більше порівняно з попереднім опитуванням (25,1%).

Більшість респондентів знають про існування призначених урядом юристів (безоплатної правової допомоги). Майже чотири п'ятих (79,3%) населення вважають, що уряд, напевно або ймовірно,

призначить адвоката тим, хто не може собі цього дозволити, а з них 72,1% вважають, що цей адвокат буде безкоштовним.

Респонденти найбільше довіряють своїм органам місцевої влади. Люди вважають, що вони є більш справедливими на відміну від поліції, прокуратури та судів. 50,4% респондентів вважають, що місцеві органи влади стали б у конфлікті на бік впливовішої особи, а приблизно три чверті вважає, що так вчинила б поліція, прокуратура та суди; подібним чином 35,2% вважають, що місцеві органи влади стануть у конфлікті на бік сторони, яка більше заплатить, а приблизно дві третини вважають, що те саме зробить поліція, прокуратура та суди.

Доступ до правосуддя: досвід респондентів

Протягом попередніх чотирьох років **14,9% опитаних у трьох областях мали правові спори, а це означає, що приблизно дорівнює 150 000 осіб щороку.**¹ Чим молодша, заможніша й освіченіша людина, тим більше ймовірність того, що вона мала досвід правових спорів. Можна висловити гіпотезу, що заможніші люди мають більше спорів через більший обсяг угод та ділових відносин, або що вони більш схильні ставати жертвами дрібних майнових злочинів, або що краще освічені особи усвідомлюють, що вони мали юридичний спір, ніж менш освічені та бідніші особи, і є краще обізнаними про свої права згідно з законом. Складніше зрозуміти, чому в молодих людей більше спорів. Незважаючи на це, для визначення причин цього результату знадобиться подальше якісне дослідження.

Респонденти, які є учасниками спорів, поділяються на дві широкі категорії: ті, хто постраждав (надалі – «потерпілі») та ті, хто обвинувачується у завданні утисків особам, включаючи тих осіб, які заявили, що вони «не належать до жодної категорії» (надалі – «підозрювані у скоєнні правопорушення/інші»). Трохи менше третини (32,7%) учасників спорів, які вважали себе потерпілими, відчувають, що змогли досягти правосуддя. Менше половини (46,3%) з тих,

1. Слід зазначити, що, на відміну від попередніх опитувань, у яких досліджувався досвід респондентів у юридичних конфліктах за попередні 12 місяців, цьогорічне опитування дослідило досвід респондентів у спорах за попередні чотири роки (щоб мати більше позитивних відповідей, які можна проаналізувати). Отже, результати, які стосуються досвіду населення у доступі до правосуддя, не можна порівнювати з результатами попередніх опитувань.

хто обвинувачується у завданні утисків особам, або осіб, які не належать до жодної категорії, відчувають, що вони досягли правосуддя.

Крім того, хоча потерпілі були задоволені більшістю аспектів свого досвіду в суді, вони вважають суди неефективними та фінансово недоступними. Суди Донецької області отримали нижчу оцінку, ніж їхні колеги в двох інших областях з багатьох причин, включаючи відсутність прозорості, поваги та справедливості.

Трохи більше однієї п'ятої (20,1%) потерпілих залучали адвокатів до своїх спорів. Понад три чверті мали юриста з ОГС (76,5%), ще 13,7% отримали допомогу від «державного адвоката» (тобто адвоката, призначеного в рамках безоплатної правової допомоги), тоді як лише 5,9% мали приватного юриста. У Донецькій та Луганській областях 8,8% респондентів заявили, що їм допомагав приватний адвокат, тоді як 73,5% отримували юридичні послуги від адвокатів ОГС, а 14,7% – від державних адвокатів.

Досвід потерпілих дещо відрізнявся від досвіду підозрюваних у скоєнні правопорушень та інших. Зокрема, **у 22,3% підозрюваних у скоєнні правопорушень та інших осіб, які мали справу з поліцією, поліція вимагала грошей, тоді як у потерпілих цей показник становив 9%.**

Досвід підозрюваних у скоєнні правопорушень та інших осіб з прокуратурою відповідає досвідові з поліцією, тоді як досвід роботи з судами є переважно позитивним, де люди відзначають доступність та ефективність як ключову особливість судів. Результати дослідження демонструють, що чим біднішим і менш освіченим є підозрюваний у скоєнні правопорушення та інші особи, тим менш справедливо і з меншою повагою, за їх думкою, ставляться до них органи правосуддя.

Потерпілим, які дуже потребували підтримки, була надана безоплатна правова допомога та підтримка ОГС, проте це не стосувалося фінансово незабезпечених підозрюваних у скоєнні правопорушень та інших осіб.

Члени вразливих груп, включаючи ЛГБТК+, ВПО, працівниць секс-індустрії, людей з інвалідністю та інших, мають низький рівень довіри до правосуддя. До чинників, які підривають рівень довіри цих груп населення до системи правосуддя, належать корупція, відсутність фінансової доступності та повільний темп судових процесів. Тим не менш, незважаючи на їхню недовіру, деякі члени вразливих груп активно беруть участь у судових процесах; наприклад, деякі представники ЛГБТК+ активно прагнуть підвищити свою юридичну грамотність, а інші, наприклад, працівниці секс-індустрії, користуються послугами ОГС для розв'язання своїх юридичних проблем.

Досвід у вирішенні адміністративних питань

Респондентів опитували про їхній досвід у вирішенні адміністративних питань за останні чотири роки.

Досвід респондентів щодо отримання свідоцтва про народження або смерть, реєстрації земель та їхнього житла був переважно позитивним у трьох досліджених областях, жителі Запорізької

області демонстрували дещо меншу задоволеність вищезазначеними адміністративними процесами порівняно з іншими двома областями. Однак **63,8% тих, хто намагався отримати виплати (такі, як пенсія, виплати для ВПО або виплати по інвалідності), на які вони мають право, були незадоволені адміністративним процесом у цілому.**

Доступ до правової допомоги

Опитування мало на меті дослідження обізнаності респондентів у сфері юридичних послуг, доступних від різних джерел: гарячої телефонної лінії з надання правової допомоги, бюро правової допомоги, органів місцевої влади та ОГС. **У середньому п'ята частина опитаного населення у трьох областях знала про «гарячу лінію» та надання правової допомоги, тоді як лише 17,9% та 15,8% населення знали, що місцеві органи влади та ОГС, відповідно, надають юридичні послуги.** Серед трьох областей жителі Запорізької області виявили найвищий ступінь обізнаності щодо юридичних послуг.

Групи населення, які мають найбільшу потребу в юридичних послугах, такі, як ВПО та учасники судових процесів, демонстрували більш високий ступінь обізнаності щодо наявних послуг, ніж інші громадяни.

Однак мешканці, що знаходяться в безпосередній близькості від «лінії зіткнення», були менш обізнані про постачальників юридичних послуг, ніж представники громад, які знаходилися далі від «лінії зіткнення». Наприклад, лише 16,3% мешканців громад, близьких до «лінії зіткнення» в Донецькій та Луганській областях, були обізнані про бюро правової допомоги порівняно з 20,2% тих, хто проживає далі від «лінії зіткнення». Різниця ще помітніша серед жителів Донецької області у громадах, близьких до «лінії зіткнення», де лише 10,6% знали про бюро правової допомоги як постачальників таких послуг.

У 2019 році порівняно з 2018 роком відбувся спад поінформованості, а отже, і використання послуг правової допомоги, про що свідчать результати опитування. Так, якщо 30,8% та 28,4% респондентів опитування 2018 року у Донецькій та Луганській

областях, відповідно, знали про існування «гарячої лінії» у справах правової допомоги, у 2019 році ця частка скоротилася – лише 16,8% та 20,3% населення з двох областей знали про цю послугу. В 2019 році порівняно з 2018 роком спад обізнаності стає ще більш стрімким, коли йдеться про (недостатню) обізнаність про існування бюро правової допомоги в Донецькій та Луганській областях. А саме, в 2018 році майже дві п'ятих населення Донецької та Луганської областей знали про існування бюро правової допомоги, у 2019 році ці показники зменшилися більш ніж удвічі – 15,1% та 17,7% населення Донецької та Луганської областей відповідно, знали про їхнє існування.

Ті, хто перебуває в гіршому фінансовому становищі, й ті, хто має нижчий рівень базової освіти, як правило, є менш обізнаними про постачальників юридичних послуг, як і жителі сільських громад, за важливим винятком: 33,3% тих, хто не має офіційної освіти, знають про бюро правової допомоги, а показник тих, хто має вищу освіту, становить 28,1%. Крім того, жителі сільських районів більше покладаються на органи місцевої влади, ніж на бюро правової допомоги та інших постачальників юридичних послуг, оскільки, коли справа стосується звернення за юридичною консультацією, у цих людей менше можливостей, ніж у жителів міст.

Респонденти дуже задоволені якістю допомоги, яку надають усі постачальники юридичних послуг. Переважна більшість тих, хто користувався такими послугами, як «гаряча лінія» юридичної допомоги або бюро правової допомоги, заявили, що якість послуг та їхній підхід до клієнтів, незалежно від їх особистих характеристик або місця проживання, є бездоганними.

Антикорупційні механізми

Серед респондентів з усіх трьох областей було проведено опитування щодо сприйняття ними антикорупційних інститутів та механізмів та відповідних аспектів антикорупційної реформи в Україні.

Приблизно дві п'ятих опитаних знають про сферу повноважень Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) (43,1%), Вищого антикорупційного суду України (40,8%) та нещодавно запроваджених

механізмів, таких, як «Prozorro» (національна система державних закупівель) (37,0%) та система електронного декларування доходів державних службовців (43,6%), тоді як у середньому три з десяти респондентів були ознайомлені з обов'язками Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК), Державного бюро розслідувань та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП).

З регіональної точки зору жителі Луганської області були найменш обізнаними про повноваження

антикорупційних установ та відповідних реформ, тоді як жителі Запорізької області показали значно вищий рівень обізнаності.

Респонденти, які є найменш фінансово забезпеченими та мають найнижчий рівень базової освіти, як правило, знають найменше про антикорупційні механізми та установи. Наприклад, 57,9% осіб, які мають вищу освіту, знали про повноваження НАБУ, порівняно з 16,7% для осіб, які не мають формальної освіти, 18,5% для осіб, які мають лише початкову освіту, і 30,5% для осіб із загальною середньою освітою.

Послуги із забезпечення безпеки

Опитування також дослідило шляхи розв'язання проблем безпеки та правосуддя в громаді місцевими органами влади та поліцією.

Респонденти вважають, що поліція та місцеві органи влади є досить ефективними при запобіганні, розв'язанні та реагуванні на проблеми громадян, пов'язаними з питаннями безпеки та правосуддя. Дві третини опитаного населення сказали, що поліція регулярно або періодично розв'язує проблеми в громаді, тоді як майже дві п'ятих респондентів мають таку саму думку стосовно місцевих органів влади.

Поліція та місцеві органи влади могли б створити більше каналів для комунікації з місцевими громадами для обговорення нагальних питань безпеки та правосуддя. Переважна більшість опитаних зазначили, що органи місцевої влади (78,3%) та поліція (76,2%) рідко або ніколи не проводять зустрічей з членами громади з питань їхньої безпеки. Мешканці Запорізької області найбільш наполегливо підтверджували це. Крім того, чим бідніша та менш освічена людина, тим менше імовірність її поінформованості про зусилля органів місцевої влади та поліції щодо спілкування з місцевими громадами з питань безпеки.

Результати опитування демонструють, що на думку респондентів, присутність поліції в громадах,

близьких до «лінії зіткнення», зменшилася в 2019 році порівняно з попереднім опитуванням. 76,2% респондентів, які живуть у громадах, близьких до «лінії зіткнення», заявили, що поліція присутня в їхніх громадах, а в опитуванні 2018 року цей показник становив 90,1%.

Респонденти вважають, що влада (найчастіше – Державна служба з надзвичайних ситуацій та поліція) майже завжди досягали успіху в оперативному усуненні мін та боєприпасів, що не вибухнули – 83,3% респондентів підтвердили, що їх було усунуто, а 90% заявили, що їх усунули швидко. Лише 27,9% з тих, хто помічав міну або боєприпаси, що не вибухнули, вирішили звернутися до відповідних установ, відповідальних за їхнє усунення. Це значне суттєве падіння порівняно з результатами опитування минулого року, згідно з якими половина тих, хто бачив міни або боєприпаси, що не вибухнули, в Донецькій та Луганській областях, звернулася до відповідних органів. Важко визначити причини цього падіння; якби служби безпеки вважали неефективними при усуненні мін та боєприпасів, що не вибухнули, тоді це було б зрозуміло, але, як показують результати, це не так. Інша причина полягає в тому, що мешканці звикли до загрози, яку створюють ці пристрої, а це призвело до того, що вони «втомилися повідомляти». UN RPP застосовуватиме подальші дослідження для визначення причин цієї зміни.

Проблеми безпеки

Проблеми безпеки

4.1 Безпека вдома та в громаді

Респондентів Донецької, Луганської та Запорізької областей опитали, наскільки безпечно вони почуваються в різних місцях та в різний час доби: **вдома та за межами оселі, вдень та вночі**. Переважна більшість опитаних (89,0%) почувають себе в безпеці в своїх будинках. Результати були досить рівномірними у всіх трьох областях і суттєво не відрізнялися за статтю: **91,3% чоловіків та 87,0% опитаних жінок почуваються в безпеці в своїх будинках**. Крім того, в 2019 році населення Донецької та Луганської областей від-

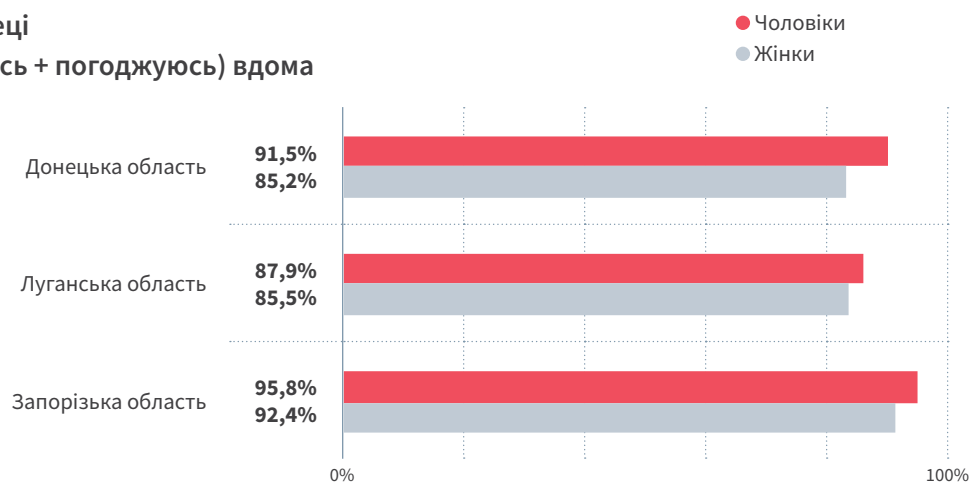
чувало себе так само безпечно (87,4%), як і в 2018 році (88,2%), що показало порівняння цього опитування з таким самим у 2018 році.

Результати показують, що і жінки, і чоловіки в трьох областях переважно почуваються у безпеці вдома, проте **чоловіки почуваються трохи безпечніше**. Крім того, з-поміж трьох областей виявилось, що жінки та чоловіки Запорізької області почуваються в своїх будинках найбезпечніше.

Я почуваюся у безпеці (повністю погоджуюсь + погоджуюсь) вдома: за областями

Я почуваюся в безпеці (повністю погоджуюсь + погоджуюсь) вдома

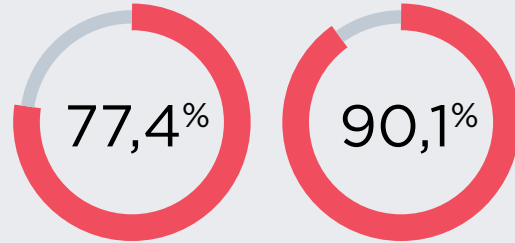
Проблеми безпеки

Однак мешканці громад, що знаходяться в межах 20 кілометрів від «лінії зіткнення», явно почувуються менш безпечно у своїх будинках, ніж громадяни, які проживають в інших районах, де проводилося опитування. Це означає, що лише 77,4% тих, хто проживає в громадах в межах 20 км від «лінії зіткнення», повідомили, що почувуються вдома в безпеці, тоді як 90,1% жителів громад, які знаходяться за межами 20 км від «лінії зіткнення», почувалися вдома в безпеці.

Також помітно, що чим молодші респонденти, тим безпечніше вони почувуються вдома. Наприклад, 95,7% осіб віком від 18 до 29 років повідомили, що почувуються вдома в безпеці, порівняно з 88,8% респондентів віком від 60 років.

Відчуття безпеки вдома слабшає вночі. 91,3% опитаних у трьох областях почувуються вдень у безпеці в своїх будинках, а вночі цей відсоток падає до 77,8%. Незважаючи на те, що суттєвих регіональних відмінностей не спостерігалось, різниця між відповідями

Я почувуюся у безпеці вдома (повністю погоджуюсь + погоджуюсь): за близькістю до «лінії зіткнення»

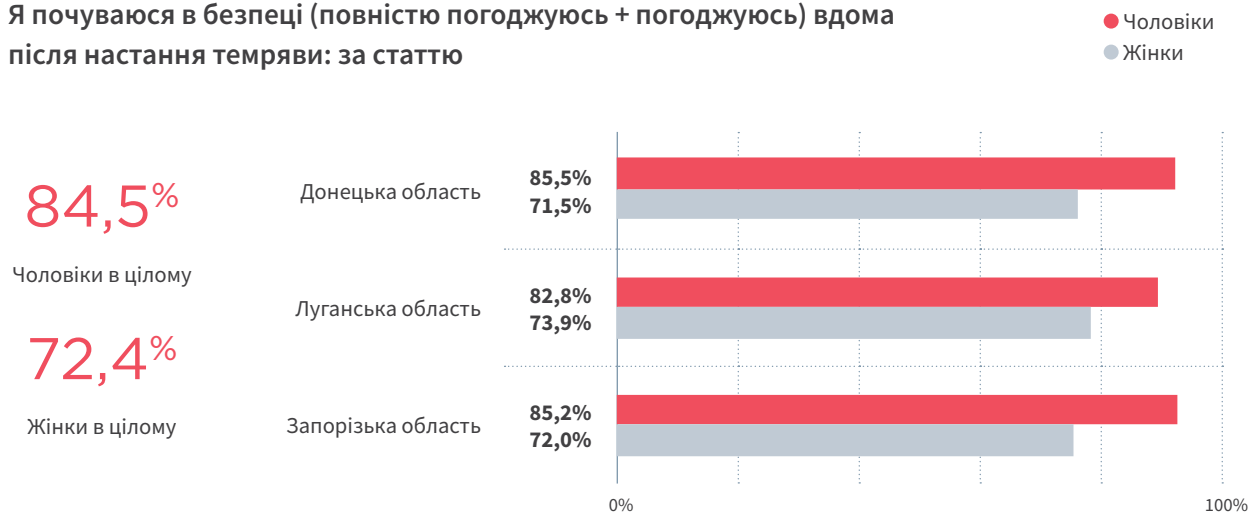

У межах 20 км від «лінії зіткнення»

Більше, ніж 20 км від «лінії зіткнення»

чоловіків і жінок становила 12,1% – 72,4% жінок почувалися в безпеці вдома уночі, на відміну від 84,5% опитаних чоловіків. За цим результатом може стояти безліч причин; необхідне подальше вивчення як якісних, так і кількісних досліджень для виявлення причин відчуття незахищеності у жінок. Ця гендерна розбіжність існує в усіх трьох досліджених областях.

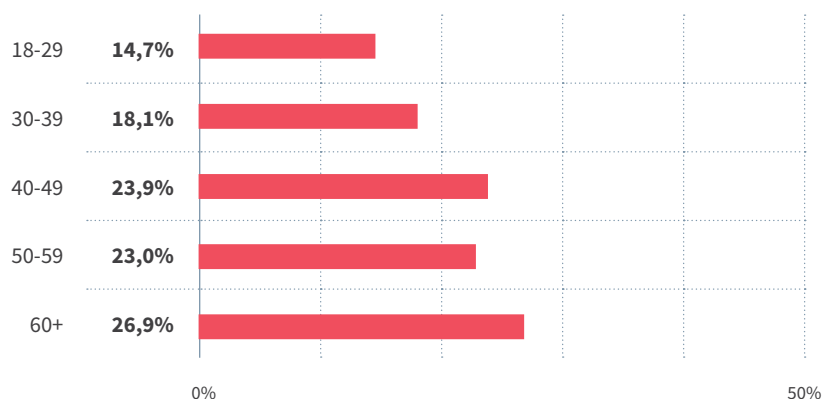
Я почувуюся в безпеці (повністю погоджуюсь + погоджуюсь) вдома після настання темряви: за статтю

Розбіжність виявилася й між віковими групами, імовірно тому, що людина з віком відчувається менш безпечно вдома після настання темряви. Лише 4,3% 18-29-річних почувалися у небезпеці вдома в нічний час, тоді як 11,2% людей у віці 60+ років повідомили про сильне відчуття незахищеності вдома у нічний час.

Існує також значна розбіжність між тим, наскільки безпечно вдома після настання темряви почувуються мешканці територій поблизу «лінії зіткнення» й ті, хто живе далі від «лінії зіткнення». Не дивно, що близькість до «лінії зіткнення» може бути причиною того, що людина вночі почуватиметься небезпечно вдома.

Я почуваюся в безпеці (не погоджуюсь + повністю не погоджуюсь) вдома після настання темряви: за віковими групами

Ці тенденції схожі з тими, які були виявлені в опитуванні 2018 року; аналіз показує, що сприйняття безпеки в будинку в нічний час не змінювалося в період з 2018 по 2019 рік для жителів Донецької та Луганської областей.

Окрім запитання про почуття безпеки вдома, респондентам у трьох областях також задавали питання про їхнє сприйняття безпеки в своїх громадах. **загалом 81% населення трьох областей почувається в безпеці (за межами своїх будинків) у своїх громадах**, 49,2% твердо погоджуються з цим твердженням, і 31,8% просто погоджуються.

Так само, як і в 2018 році, результати показують велику невідповідність між безпекою в денний та нічний час: **85% опитаних почувають себе в безпеці в своїх громадах протягом дня, проте вночі цей відсоток падає до 54,7%.**

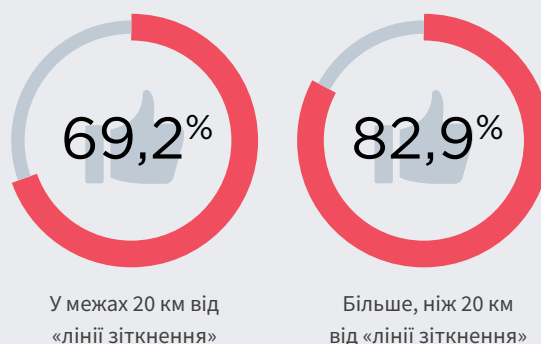
Немає значної різниці між трьома областями, включаючи міську та сільську місцевість, коли йдеться про те, чи почуваються люди протягом дня в безпеці за межами своєї оселі. Наприклад, 84,4% та 84,7% респондентів з Луганської та Донецької областей, відповідно, підтвердили, що вони почуваються в безпеці протягом дня, тоді як 86,3% населення Запорізької підтвердили те ж саме.

Я почуваюся в безпеці вдома після настання темряви (повністю погоджуюсь + погоджуюсь): за близькістю до «лінії зіткнення»

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ

Проблеми безпеки

Однак результати опитування показують, що в громадах Донецької та Луганської областей у 2019 році з'явилися позитивні зміни в сприйнятті респондентами їхньої безпеки протягом дня порівняно з попередніми результатами опитування в цих двох областях. Хоча 52,8% та 54,8% респондентів з Донецької та Луганської областей, відповідно, твердо погодились із твердженням «я почувуюся в безпеці протягом дня» у 2019 році, за результатами опитування 2018 року лише 30,9% респондентів з Донецької та 49,6% з Луганської областей погодились з таким твердженням.

Респонденти, які проживають у громадах в межах 20 км від «лінії зіткнення» як у Донецькій, так і в Луганській областях, почувалися у своїх громадах у меншій безпеці, ніж ті, що проживають далі. Це особливо характерно для респондентів з Луганської області, де лише третина (38,4%) твердо погодились з тим, що вони почувуються в безпеці у своїх громадах протягом дня; водночас з цим твердженням погодилося майже дві третини тих, хто проживає далі, ніж 20 км від «лінії зіткнення» в цій самій області.

Однак детальне порівняння результатів Донецької та Луганської областей у цьому опитуванні та такому самому опитуванні попереднього року показує, що значне збільшення уявлень респондентів про безпеку в громадах, що знаходяться в межах 20 км від «лінії зіткнення», відбувається за рахунок тих, хто твердо переконаний у своїй безпеці у денний час. У 2018 році лише 18,2% населення Донецької області твердо погодились з тим, що вони почувуються в безпеці в своїх громадах протягом дня, а у 2019 році цей відсоток зріс до 43,6%. Тим не менш, загальне відчуття безпеки протягом дня в громадах, близьких до «лінії зіткнення» в Донецькій області, зменшилось у 2019 році (а в Луганській області цей показник навпаки збільшився).

Представники деяких вразливих груп, як було зазначено під час інтерв'ю, не відчують особливої безпеки навіть під час прогулянки по місту в денний час. Більшість жінок, які взяли участь в інтерв'ю, почувуються особливо небезпечно.

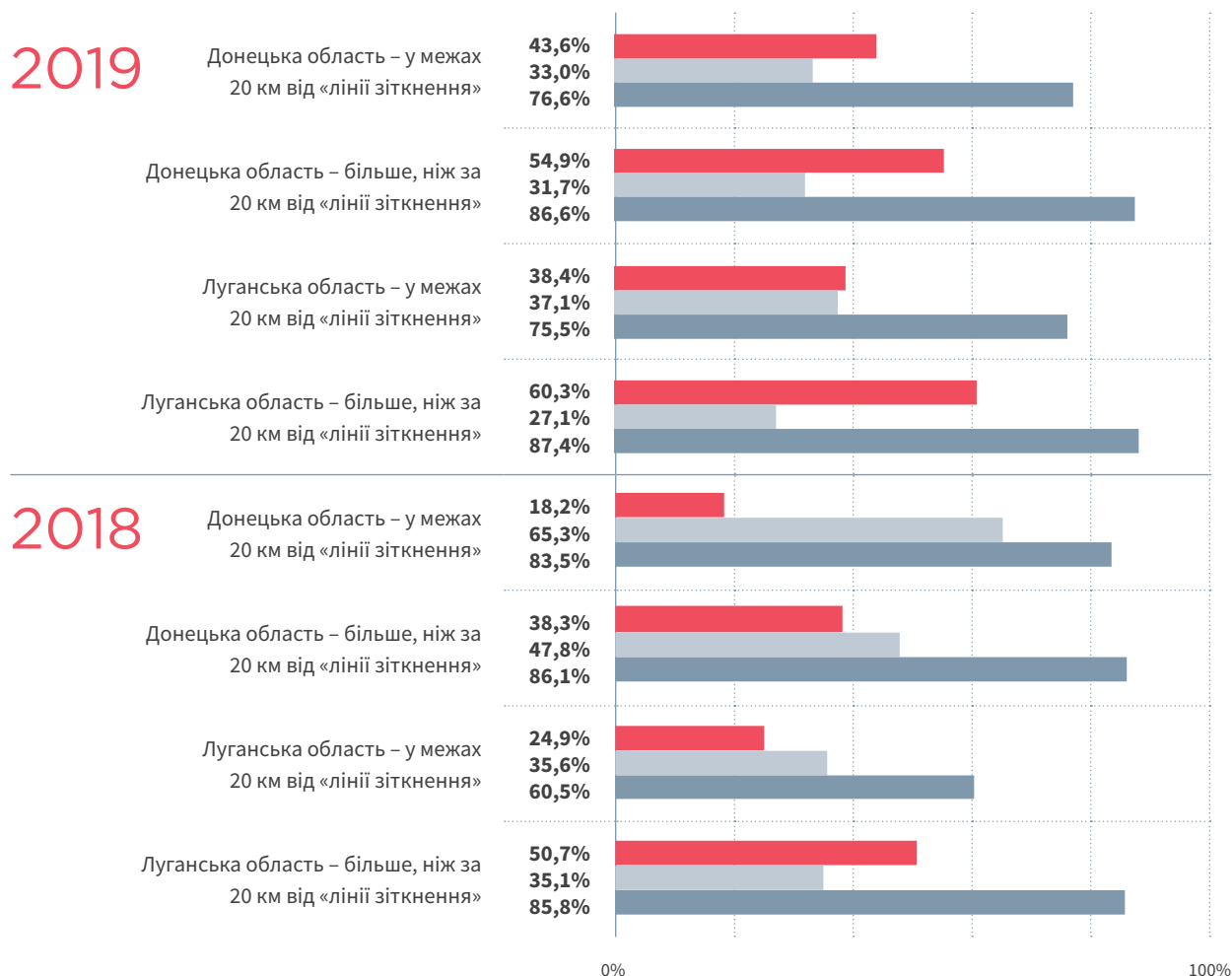
Я почувуюся в безпеці (повністю погоджуюсь + погоджуюсь) у громаді вдень: за областями (порівняння даних 2018 та 2019 років)

Вони скаржилися на те, що вдень вони часто стикаються із сексуальними домаганнями та навіть пограбуваннями на вулиці. Найбільш помітним є страх літніх людей, пов'язаний з недоступністю медичних послуг, включаючи поодинокі випадки словесних знущань з боку молоді. Люди з інвалідністю, як правило, почувуються в безпеці, але не відчують захисту з боку держави. Крім того, вони наголосили на величезній потребі у пристосуванні громадських місць до їхніх потреб. Представники спільноти ЛГБТК+ почувуються особливо небезпечно за межами своїх домівок. Це стосується навіть місць, які вони часто відвідують у своїх громадах. Мабуть, саме тому представники спільноти ЛГБТК+ намагаються не привертати до себе уваги, коли виходять на вулицю. Серед працівниць секс-індустрії спостерігалось поступове наростання відчуття небезпеки в цілому, що здебільшого є наслідком їхньої незаконної діяльності.

Я почуваюся у безпеці (повністю погоджуюсь + погоджуюсь) вдень за межами домівки: порівняння за наближеністю до «лінії зіткнення»

- Повністю погоджуюсь
- Погоджуюсь
- загалом

Відчуття безпеки за межами їхнього дому значно знижується вночі. Трохи більше половини респондентів (54,7%) почувалися в безпеці у своїх громадах після настання темряви. Хоча відмінності в рівнях безпеки в трьох областях не є великими, жителі Запорізької області (53,2%) почувалися менш безпечно, ніж люди з Донецької (55,0%) та Луганської (55,5%) областей. Крім того, сільське населення вважає, що їхні громади вночі безпечніші (59,9%), ніж громади у міських районах (49,2%).

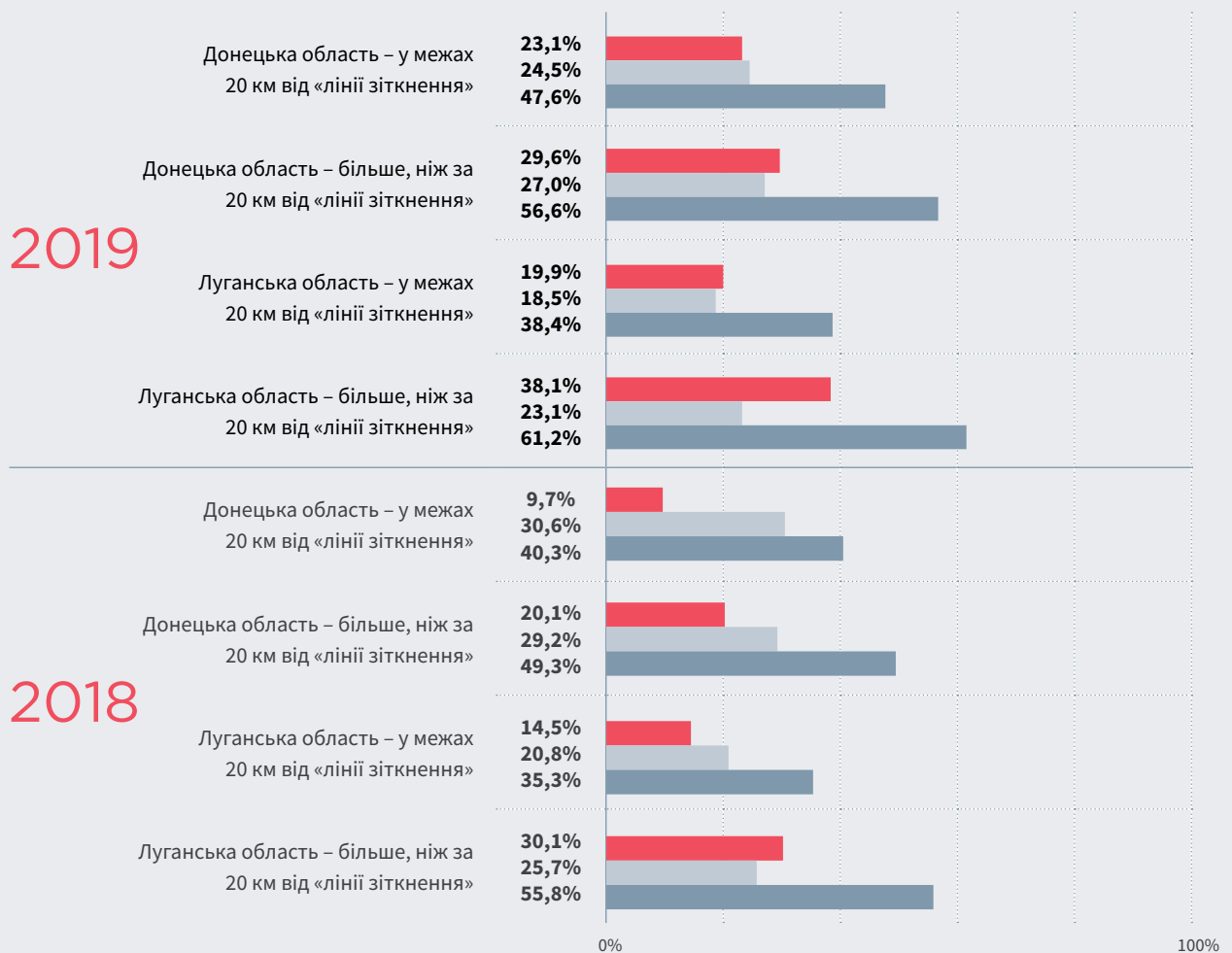
При порівнянні результатів опитування 2019 року у Донецькій та Луганській областях з результатами попереднього року стає очевидним, що у 2019 році 55,0% мешканців Донецької області почувалися більш захищеними з настанням темряви у своїх

громадах, ніж у 2018 році (46,0%), а в Луганській області не було істотної розбіжності з цього приводу. Однак жителі громад, близьких до «лінії зіткнення», почувалися менш безпечно вночі поза межами своїх домівок, ніж люди, які живуть поза 20 км зоною від «лінії зіткнення». Зокрема, це стосується жителів луганських громад, які знаходяться поблизу «лінії зіткнення», оскільки **лише 38,4% почувалися в безпеці вночі поза межами домівки.** Як показали результати двох опитувань, існує очевидна **тенденція підвищення рівня безпеки в таких громадах Луганської та Донецької областей у 2019 році у нічний час порівняно з показниками 2018 року.** Наприклад, лише 9,7% респондентів, які брали участь в опитуванні 2018 року з громад, близьких до «лінії зіткнення» в Донецькій області, твердо погодилися з тим, що вони почувалися в

Проблеми безпеки

Я почуваюся у безпеці (повністю погоджуюсь + погоджуюсь) вночі за межами домівки: порівняння за наближеністю до «лінії зіткнення»

- Повністю погоджуюсь
- Погоджуюсь
- загалом

безпеці у нічний час, а в 2019 році ця цифра зросла до 23,1%.

Існують також значні відмінності між тим, наскільки безпечно почувають себе чоловіки та жінки у своїх громадах за межами дому в нічний час. А саме, 70% чоловіків заявили, що почуваються в безпеці в своїх громадах вночі, та лише 42,4% жінок підтвердили, що почуваються в безпеці в цьому середовищі. Жінки в усіх трьох областях, де проводилось опитування, частіше почуваються в небезпеці вночі, причому жінки з Донецької області почуваються найменш безпечно (лише 41,2% сказали, що почуваються в безпеці).

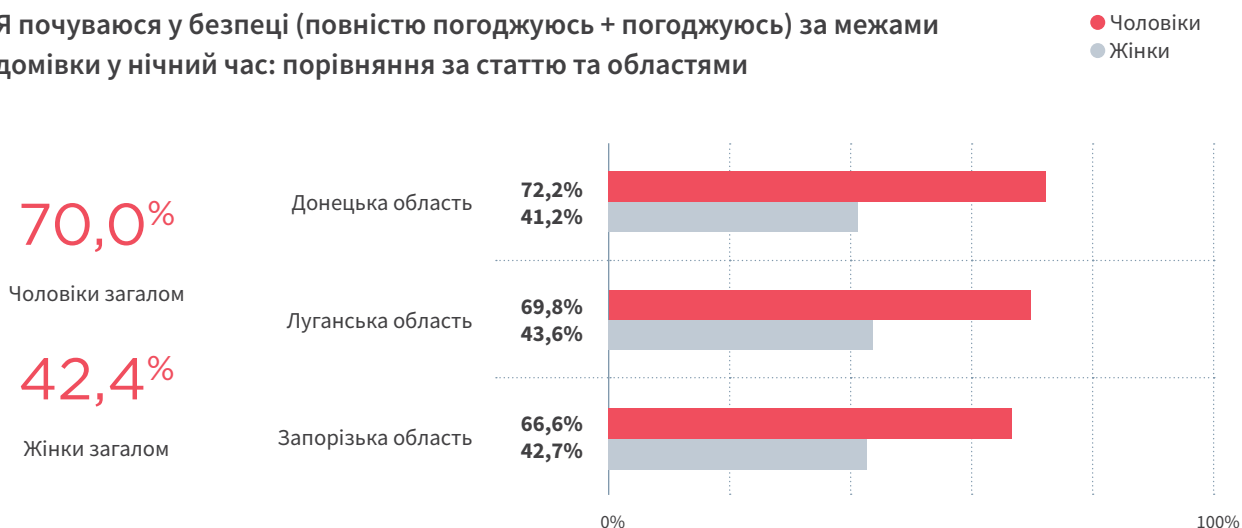
Крім того, люди похилого віку бояться бути поза межами домівки з настанням темряви. У той час, як 62,9% наймолодшої вікової групи почувалися безпечно в громадах вночі, лише половина тих, кому 60 років і більше, відчували те ж саме (50,3%).

Результати опитування показують, що респонденти трьох областей протягом дня почуваються досить безпечно вдома та в громаді. Однак вночі відчуття безпеки значно зменшується як вдома, так і на вулиці. При розподіленні даних за конкретними особистими територіальними характеристиками найбільш помітними, але не дивними, є висновки про те, що ті, хто живе в безпосередній близькості від «лінії зіткнення» в

Донецькій та Луганській областях, відчувають найбільшу загрозу. Не дивно і те, що жителі Запорізької області почувалися безпечніше, ніж респонденти з двох інших областей. Коли йдеться про сприйняття безпеки лише в громадах Донецької та Луганської областях, мешканці цих областей зараз відчуваються безпечніше, ніж у

2018 році. Це стосується жінок у цих двох областях; хоча вони відчуваються особливо небезпечно в нічний час як вдома, так і в громаді, вони заявили, що відчуваються безпечніше в 2019 році, ніж у 2018 році. Крім того, літні люди виявилися тими, хто відчувається особливо небезпечно вночі в своїх будинках і на вулиці.

Я відчуваюся у безпеці (повністю погоджуюсь + погоджуюсь) за межами домівки у нічний час: порівняння за статтю та областями

4,2 Сприйняття безпеки інших людей

Під час опитування також було досліджено уявлення респондентів про рівень безпеки різних соціальних груп, включаючи жінок, чоловіків, дітей, літніх людей, ВПО, етнічних меншин та інших. Респондентів попросили вказати, чи перебували вищезгадані групи у більшій, меншій чи такій самій безпеці, що й спільнота в цілому. Відповіді показують, що певні групи сприймаються як особливо вразливі, зокрема, жінки, діти, люди з інвалідністю та літні люди.

При розподіленні даних опитування за статтю стає зрозуміло, що і чоловіки, і жінки вважають, що жінки знаходяться у меншій безпеці, ніж решта громади. Це стосується й дітей: і чоловіки, і жінки вважають, що діти є дуже уразливими серед громади. Представлені нижче результати показують єдність

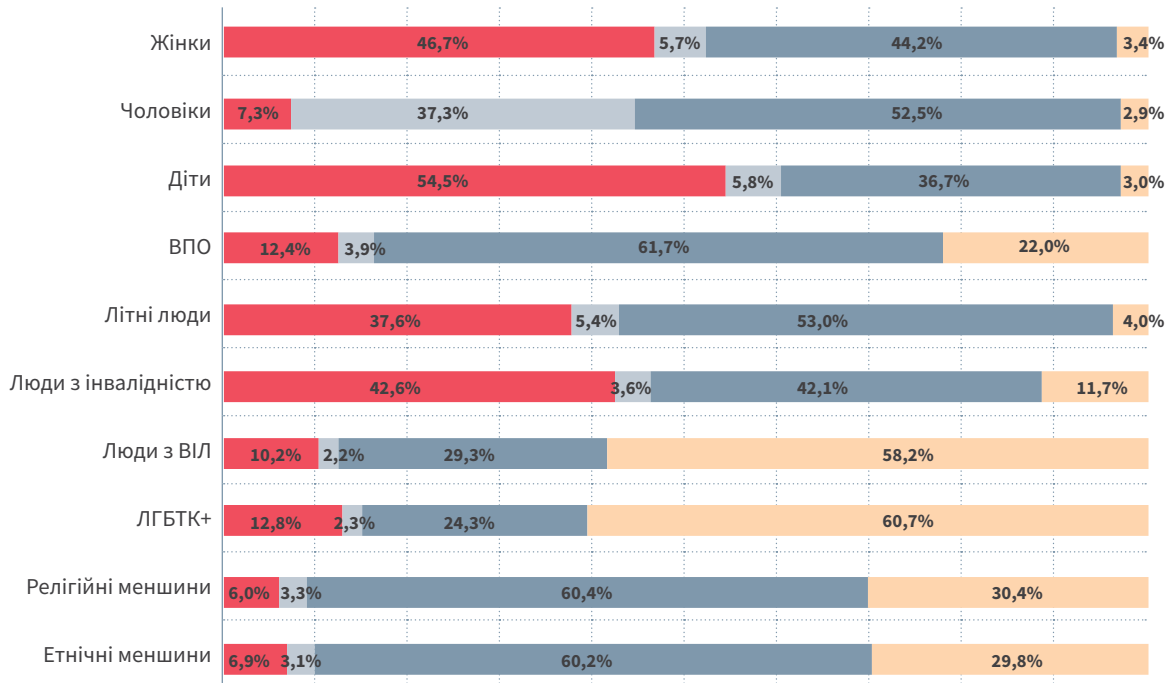
усіх груп респондентів в оцінці ступеня безпеки певних категорій населення, таких, як літні люди, люди з інвалідністю, релігійні та етнічні меншини. Коли йдеться про представників ЛГБТК+ та людей, які живуть з ВІЛ, багато респондентів не змогли дати відповідь на запитання (наприклад, 60,7% респондентів заявили, що вони не мають досвіду, на якому можна ґрунтувати свою думку щодо того, наскільки безпечним є життя для представників ЛГБТК+).

Більше того, дані показують, що жінки, літні люди, етнічні меншини, люди з інвалідністю та представники ЛГБТК+ зазвичай перебувають у меншій безпеці в Запорізькій області, ніж у Донецькій та Луганській областях.

Проблеми безпеки

Чи нижченаведені групи перебувають в меншій безпеці, більшій безпеці чи приблизно такій самій безпеці, що й спільнота в цілому?

- У меншій безпеці
- У більшій безпеці
- Так, як і решта населення
- Я не маю досвіду, щоб відповісти на це запитання

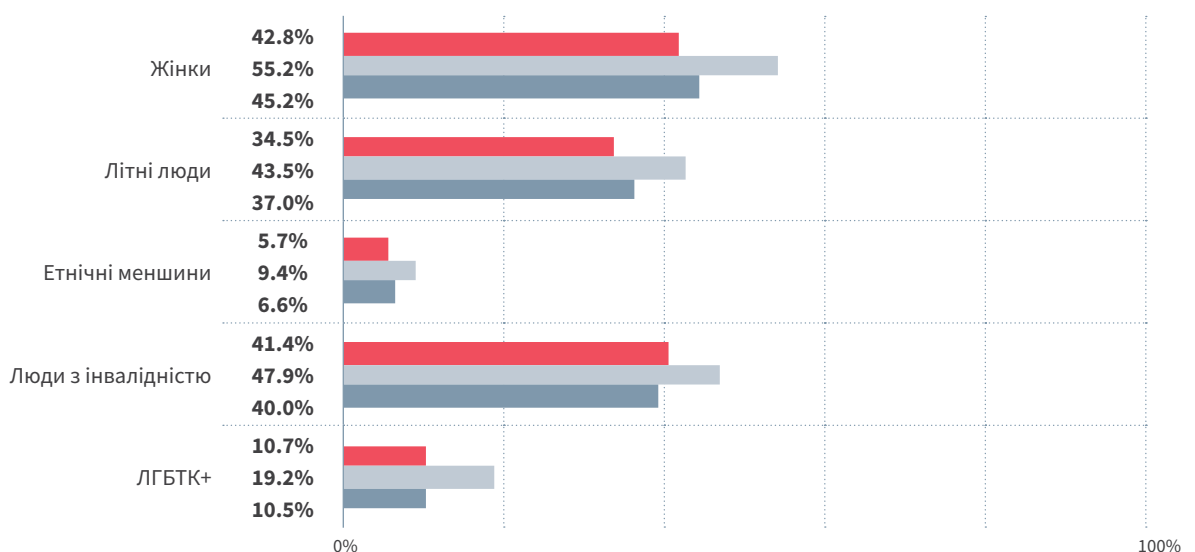

Результати поточного опитування лише для Донецької та Луганської областей значною мірою відповідають результатам 2018 року. Виникла лише одна розбіжність: у 2018 році 54% респондентів вважа-

ли, що жінки з Донецької області перебувають у меншій безпеці, ніж решта населення, порівняно з 42% у 2019 році.

Категорії населення, які перебувають у меншій безпеці, за областями

- Донецька область
- Запорізька область
- Луганська область

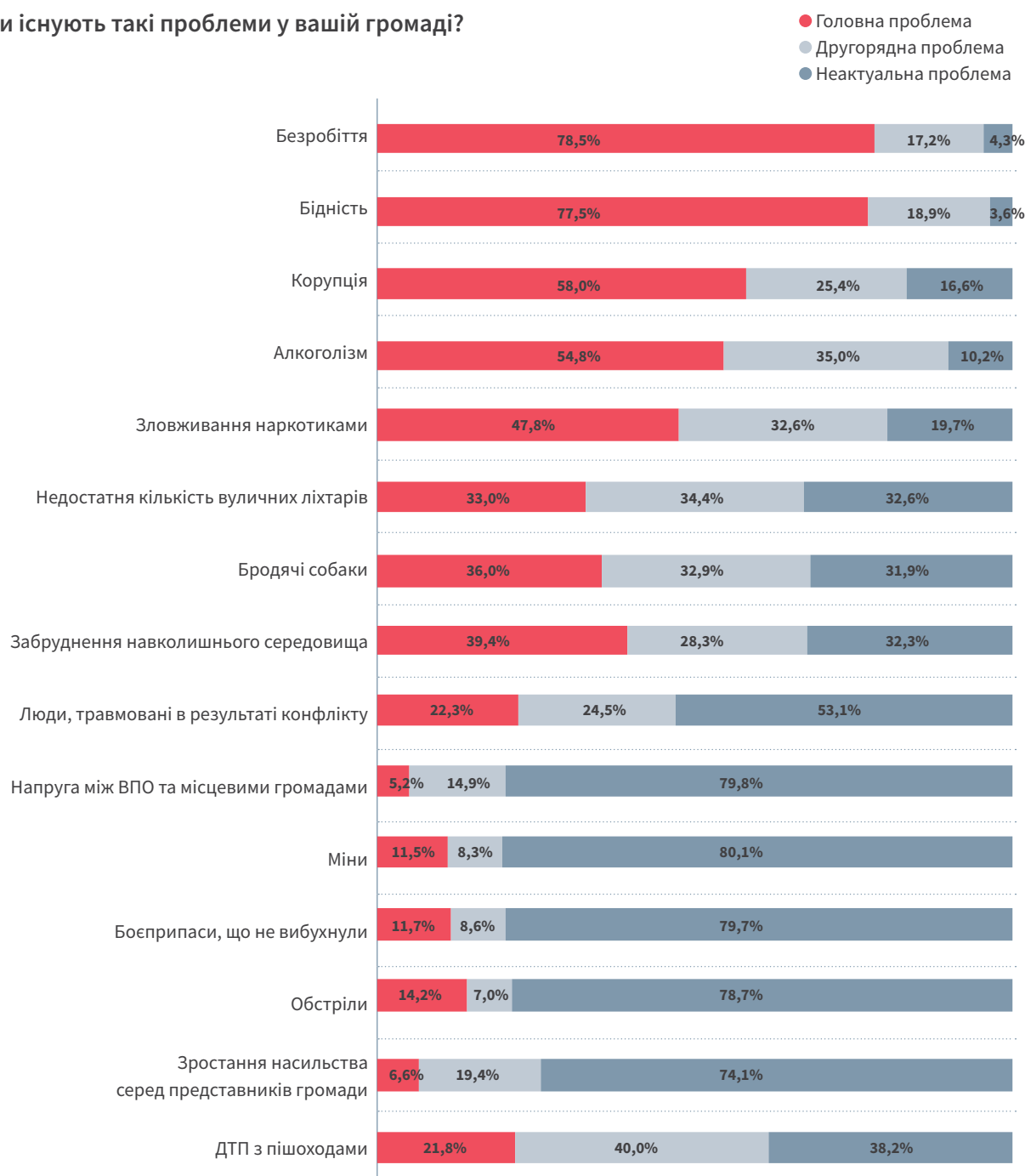

4.3 Нагальні потреби

У дослідженні розглянуто, які проблеми є найактуальнішими для громад у трьох областях. Респондентам надали список із чотирнадцяти проблем, з якими можуть зіткнутися громади, і запропонували класифікувати їх як головні, другорядні або неактуальні проблеми. У результаті

дослідження було виявлено, що **найгострішими є такі проблеми, як безробіття та бідність, а також корупція, алкоголізм, зловживання наркотиками і забруднення навколишнього середовища – відображення результатів 2018 року.**

Чи існують такі проблеми у вашій громаді?

Проблеми безпеки

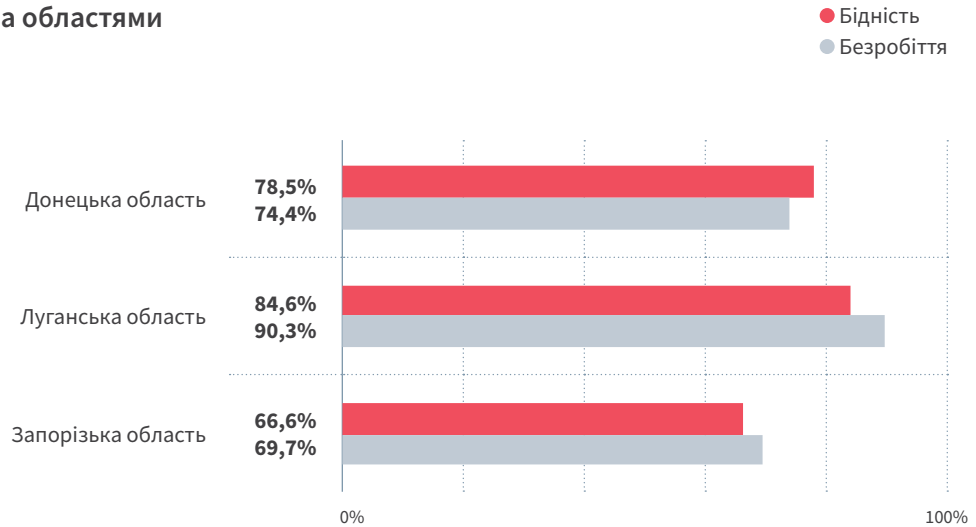
Головні проблеми: за областями

77,5%

Бідність загалом

78,5%

Безробіття загалом

Побоювання щодо **безробіття та бідності особливо яскраво виражені в Луганській області, де відповідно 90,3% та 84,6%** респондентів вважають, що це основні проблеми; в Донецькій області ці показники становлять 74,4% та 78,5%, а в Запорізькій області – 69,7% та 66,6%.

Рівень стурбованості безробіттям та бідністю в Донецькій та Луганській областях у 2019 році суттєво не змінився порівняно з 2018 роком. Крім того, для сторонніх спостерігачів може видатися несподіваним те, що безробіття (а не відсутність безпеки) є найбільш актуальним питанням для

жителів громад у межах 20 км від «лінії зіткнення» в Донецькій та Луганській областях, причому 83,0% населення вказали цю проблему як головну.

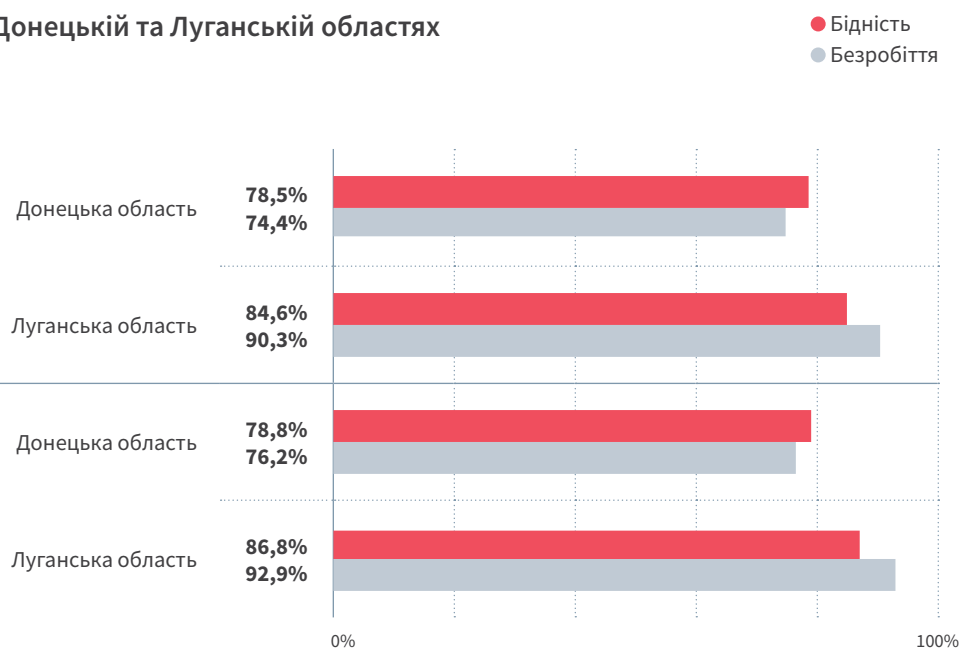
Як і слід було очікувати, економічне становище респондентів обернено пропорційне рівню їхньої стурбованості бідністю та безробіттям, причому заможних людей ці проблеми хвилюють найменше.

Різниця між міським та сільським населенням в окремих областях є очевидною, коли йдеться про безробіття. Ця проблема є головним питанням для 74,4% міського населення та 82,4% сільського

Головні проблеми в Донецькій та Луганській областях в 2019 та 2018 роках

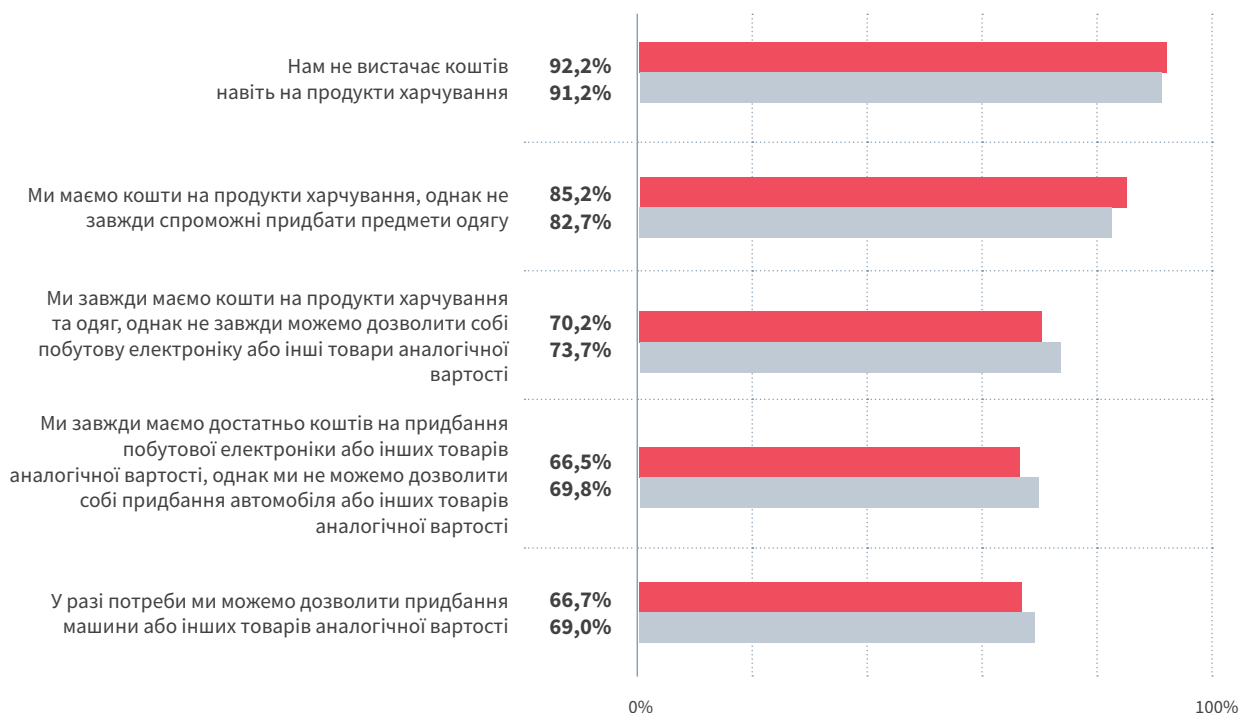
2019

2018

Головні проблеми: за рівнем достатку домогосподарств

● Бідність
● Безробіття

населення трьох областей, що свідчить про те, що **сільське населення більше страждає від браку можливостей працевлаштування.**

жителі сільської місцевості (37,1%) були більше стурбовані відсутністю вуличних ліхтарів, ніж жителі міських районів (28,6%).

Недостатня кількість вуличних ліхтарів (33,0%) та наявність бродячих собак (36,0%) стали головними проблемами, які є важливими для значної частини населення. Слід зазначити, що

Проблеми недостатньо кількості вуличних ліхтарів та наявності бродячих собак у Донецькій та Луганській областях були помітнішими в 2019 році, ніж у 2018 році.

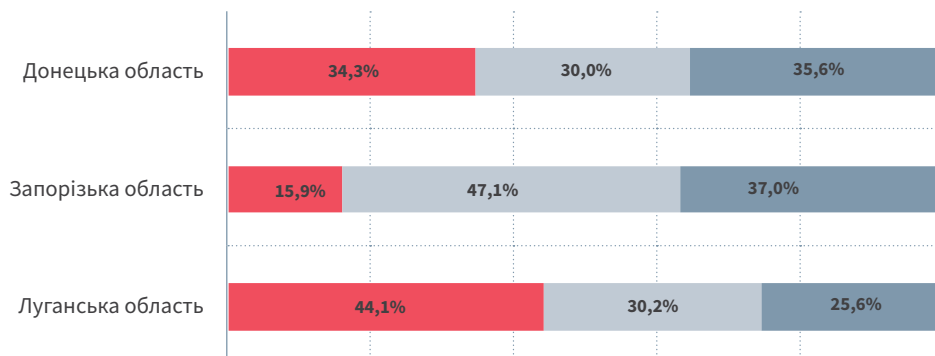
Недостатня кількість вуличних ліхтарів: за областями

● Головна проблема
● Другорядна проблема
● Неактуальна проблема

33,0%
Головна проблема

34,4%
Другорядна проблема

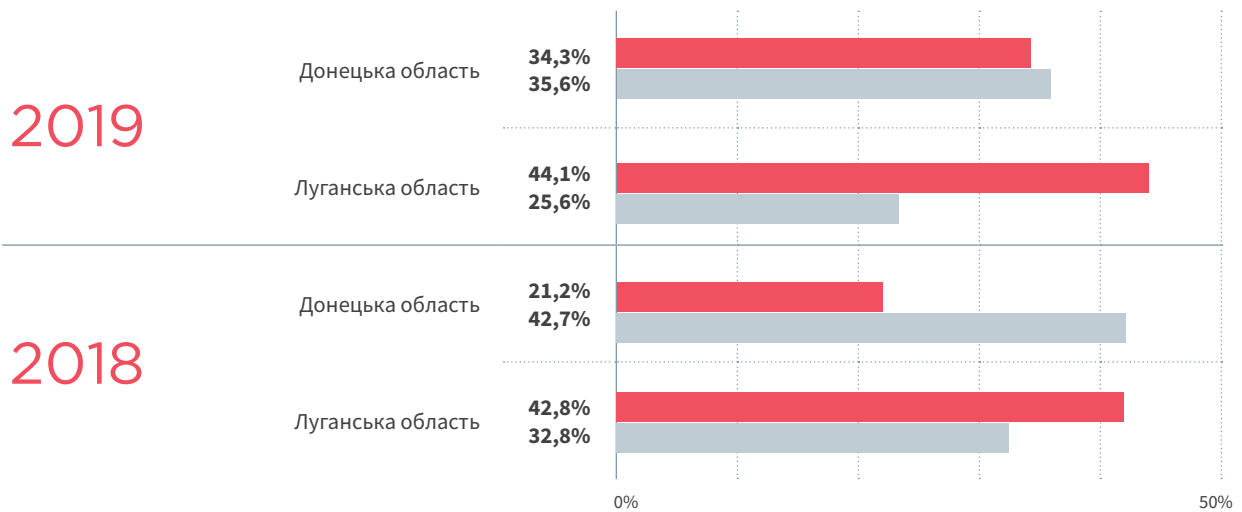
32,6%
Неактуальна проблема

Проблеми безпеки

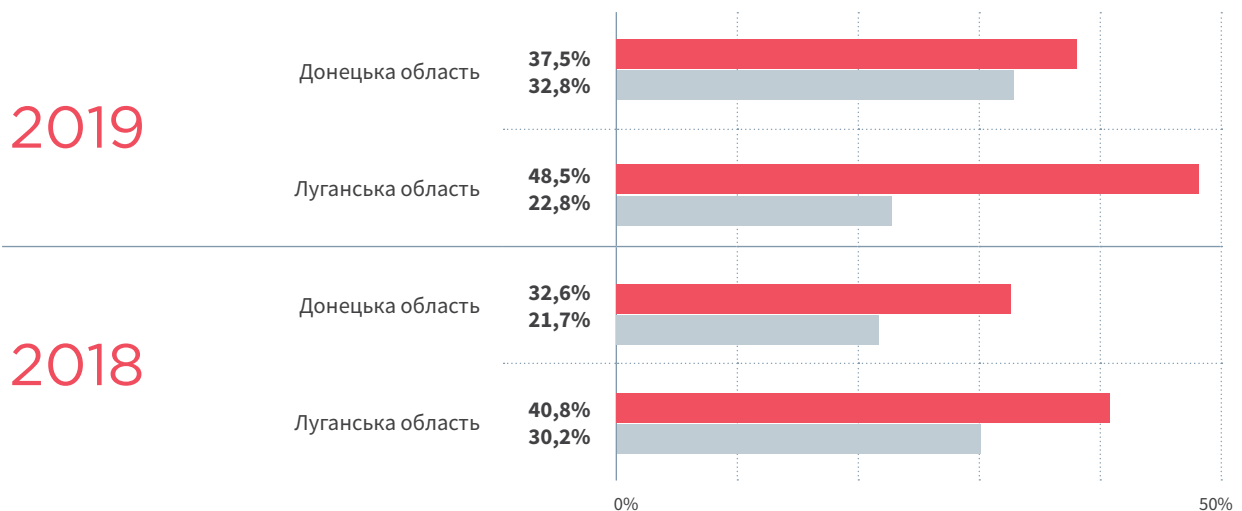
Недостатня кількість вуличних ліхтарів: Донецька та Луганська області в 2018 та 2019 роках

● Головна проблема
● Неактуальна проблема

Наявність бродячих собак: Донецька та Луганська області в 2018 та 2019 роках

● Головна проблема
● Неактуальна проблема

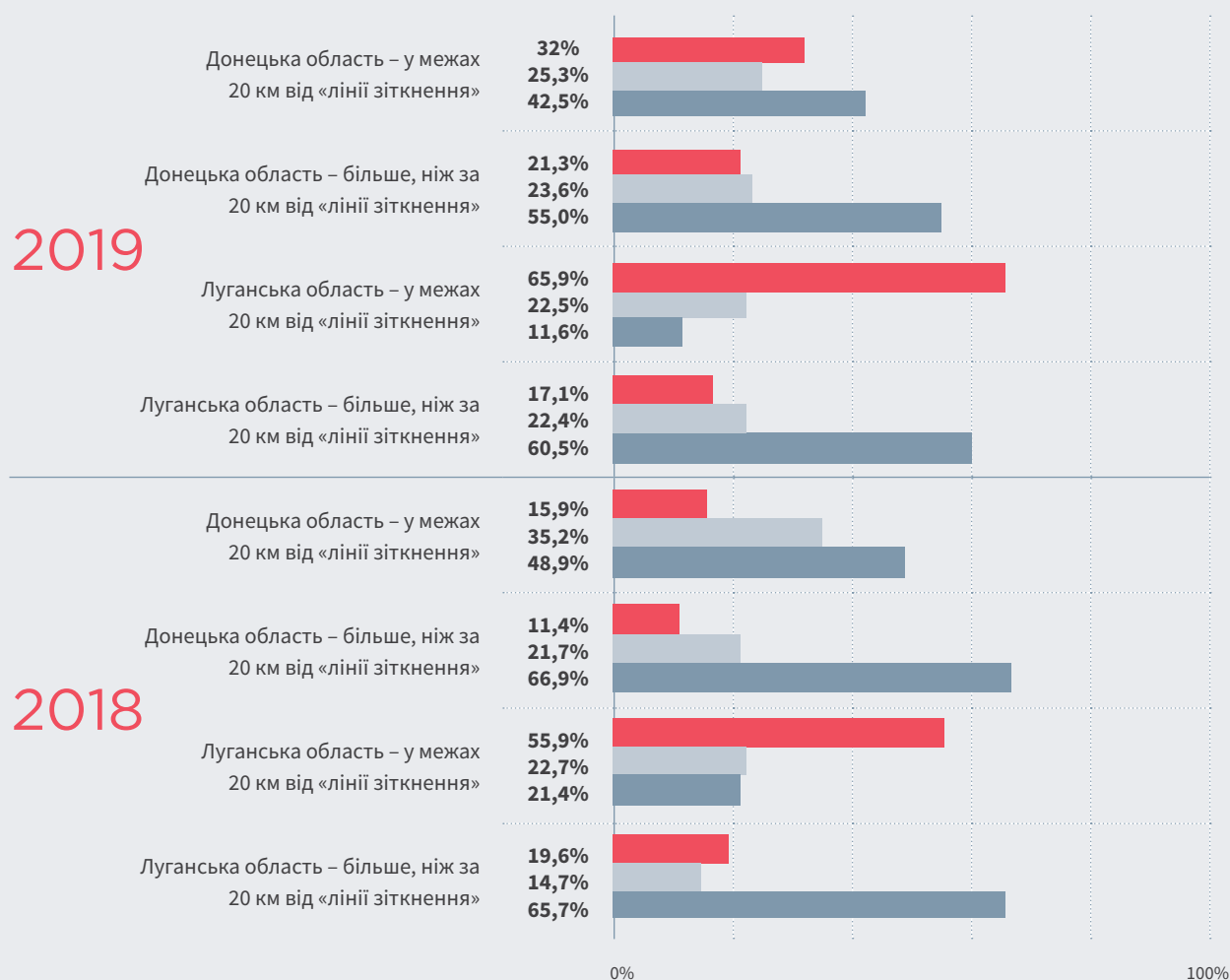

Незважаючи на те, що жителі трьох областей не позначили проблеми безпеки як критичні, для людей, які живуть поблизу від «лінії зіткнення», ці проблеми стояли на вищих місцях у списку пріоритетів. Майже **дві третини респондентів Луганської області, які проживають у межах**

20 км від «лінії зіткнення», підтвердили, що «люди, травмовані внаслідок конфлікту», представляють головну проблему в їхній громаді, а для тих, хто живе на більшій відстані, цей показник становить лише 17,1%. Слід зазначити, що серед тих, хто проживає в безпосередній

Особи, травмовані внаслідок конфлікту: за близькістю до «лінії зіткнення»

- Головна проблема
- Другорядна проблема
- Неактуальна проблема

близькості від «лінії зіткнення», збільшився відсоток людей, які оцінили цю проблему як критичну в 2019 році порівняно з 2018 роком. Це може вказувати на те, **що влада, громадянське суспільство та організації, що займаються питанням розвитку, повинні спрямовувати свої ресурси на боротьбу з цим явищем.**

Мешканці територій поблизу «лінії зіткнення» більше занепокоєні наявністю мін та боєприпасів,

що не вибухнули, та обстрілами, аніж мешканці громад, що знаходяться далі від «лінії зіткнення».

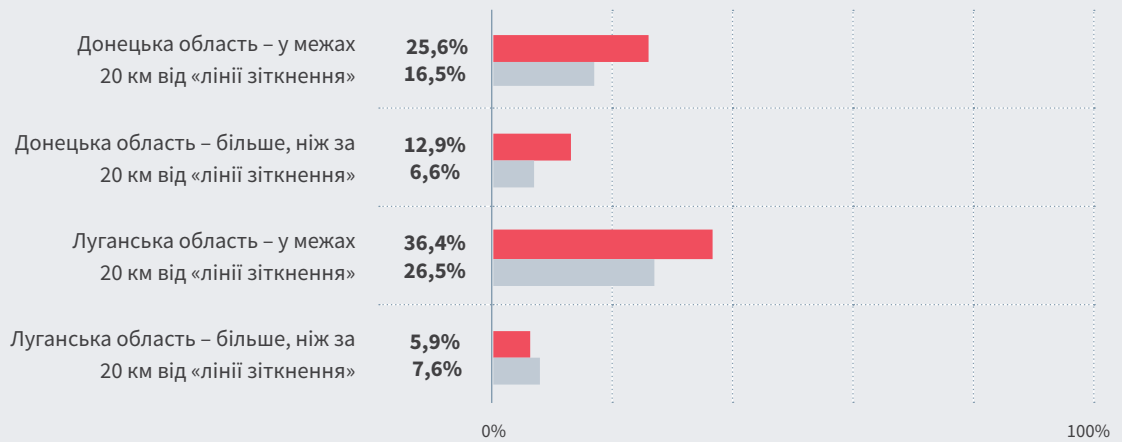
Особливо це стосується жителів Луганської області, які проживають біля «лінії зіткнення», на відміну від тих, хто проживає в громадах, розташованих далі. Наприклад, обстріли є основною проблемою для половини мешканців Луганської області, які проживають поблизу від «лінії зіткнення», тоді як боєприпаси, що не вибухнули та міни є головною проблемою для більш, ніж третини з них.

Проблеми безпеки

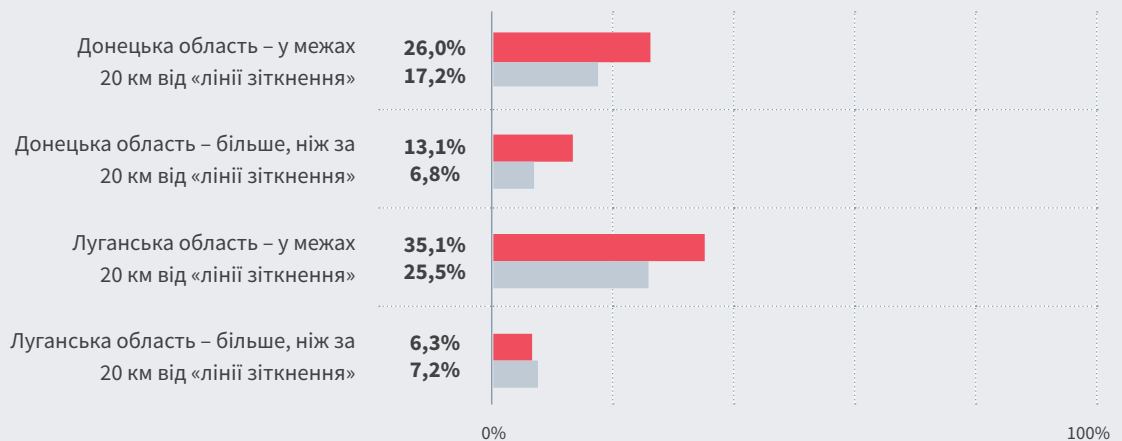
Міни: за близькістю до «лінії зіткнення»

МІНИ

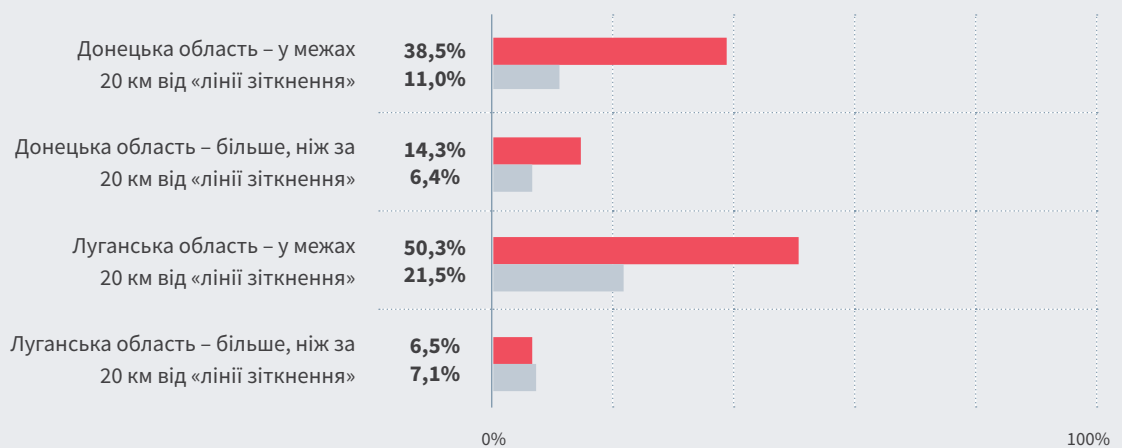
● Головна проблема
● Другорядна проблема

БОЄПРИПАСІВ, ЩО НЕ ВИБУХНУЛИ

ОБСТРІЛИ

Результати опитування показують, що **порівняно з результатами опитування 2018 року в Донецькій та Луганській областях зросла стурбованість проблемами безпеки для громад, що знаходяться близько до «лінії зіткнення»**. Більше чверті мешканців громад, близьких до «лінії зіткнення» в Донецькій області, та більше третини таких осіб у Луганській області заявили, що міни є головною проблемою, а в 2018 році ці показники становили 10,8% та 22,6%, відповідно. Аналогічно, **в Донецькій області значно зросла стурбованість обстрілами для мешканців, які проживають у безпосередній близькості від «лінії зіткнення» – з 11,6% у 2018 році показник виріс до 38,5% у 2019 році**.

Незважаючи на те, що вразливі групи загалом мають спільні проблеми населення в цілому, вони також стикаються з іншими проблемами, пов'язаними зі своїм статусом у суспільстві. Для представників ЛГБТК+ найактуальнішими є проблеми в діапазоні від працевлаштування та інших соціальних питань до відсутності захисту з боку поліції та інших правоохоронних органів при спробах насильства з боку громади. Як зазначив представник ЛГБТК+ під час інтерв'ю:

«Поліція не хоче фіксувати дзвінки з повідомленнями про те, що якісь дії було вчинено на ґрунті ненависті. Тому що вони не знають, як порушувати справу у подібних випадках (...) Найчастіше вони реєструють випадок як хуліганство чи щось подібне, навіть не згадуючи про те, що це акт ненависті».²

Для більшості опитаних ВПО визначення їхнього правового статусу було значною проблемою. Вони наголосили на тривалих і складних процедурах доступу до особистої документації, зокрема, тому, що це заважає їм належним чином узаконити свій статус. Крім того, вони зазначили

корупційну практику правоохоронних органів як ще один фактор, який заважає їм користуватися своїми правами.

Люди з інвалідністю під час інтерв'ю повідомили, що вони стикаються з проблемами при працевлаштуванні. Вони сказали, що їм часто заважають безпечно користуватися громадським транспортом та отримувати доступ до установ через недостатній розвиток інфраструктури, яка не в змозі забезпечити їхні потреби.

Результати опитування свідчать про те, що найбільшим джерелом занепокоєння для більшості жителів трьох областей було їх економічне становище в більш широкому сенсі, зокрема, відсутність можливостей працевлаштування та, як наслідок, економічна скрута. Хоча це було актуально для всіх трьох областей, особливо яскраво ця проблема була виражена в Луганській області. Результати Луганської та Донецької областей по суті відповідають результатам опитування 2018 року, оскільки найбільш актуальні проблеми залишаються однаковими, існують лише незначні зміни в показниках стурбованості. Вищезазначені проблеми також були виділені як нагальні для тих, хто проживає у громадах Донецької та Луганської областей, які знаходяться в безпосередній близькості від «лінії зіткнення». Однак мешканці цих громад були стурбовані більше, ніж ті, хто живе далі від «лінії зіткнення», такими питаннями безпеки як міни, боєприпасів, що не вибухнули, та обстріли, а також з наслідками конфлікту (наприклад, збільшення кількості тяжко травмованих людей внаслідок конфлікту). Варто зазначити, що порівняно з 2018 роком у громадах, близьких до «лінії зіткнення» в Донецькій та Луганській областях, у 2019 році зросла частка травмованих внаслідок конфлікту у громадах. Ця тенденція стосується також суто проблем безпеки в одних і тих самих громадах; у 2019 році побоювання респондентів щодо мін, боєприпасів, що не вибухнули та обстрілів у середньому збільшилися більш, ніж на 20% порівняно з 2018 роком.

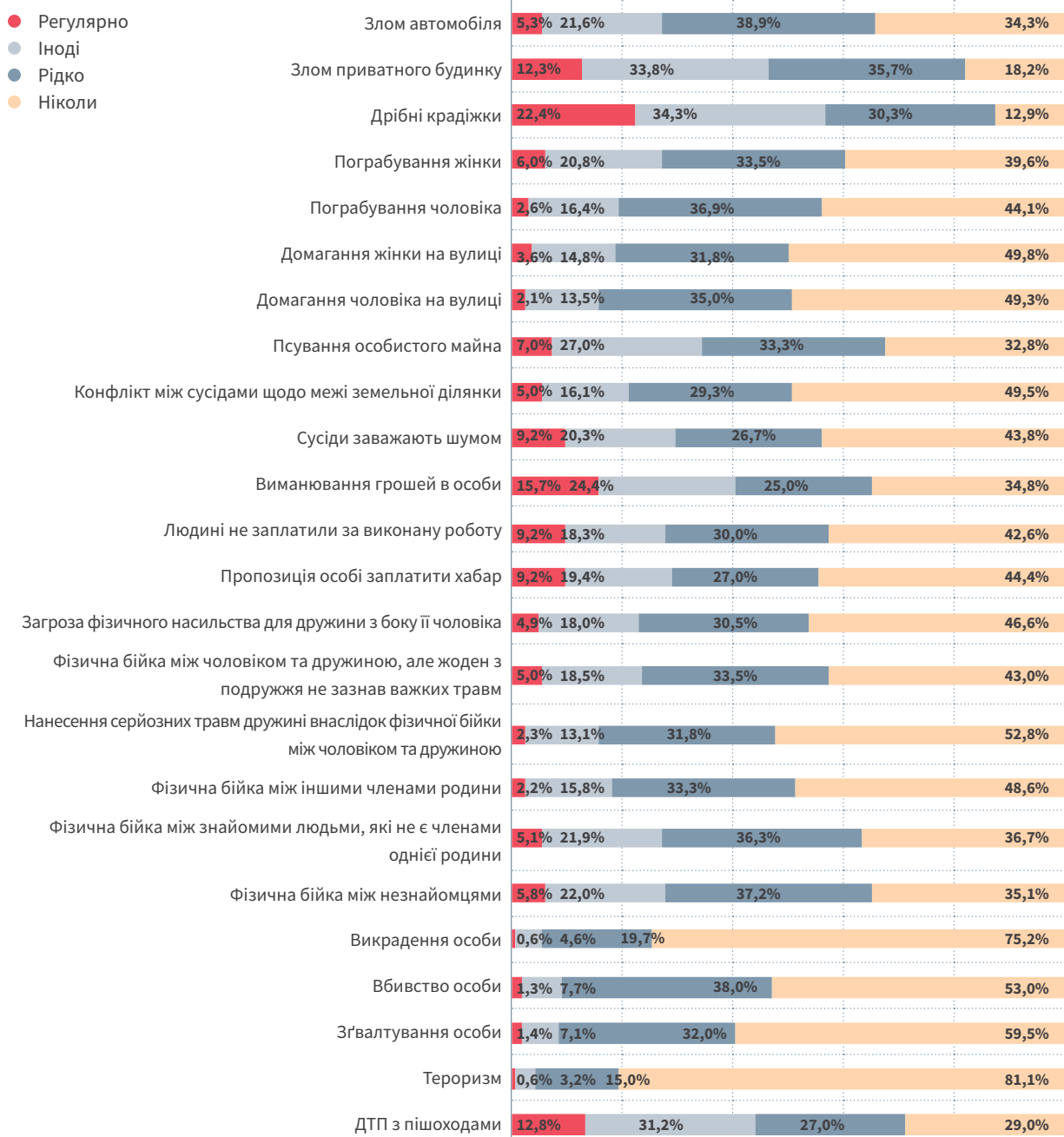
2. Інтерв'ю з представником спільноти ЛГБТК+ у Донецькій області.

4.4 Сприйняття злочинів та конфліктів

Опитування було зосереджене на зборі даних про уявлення респондентів про типи кримінальних правопорушень та конфліктів, які найчастіше трапляються в їхніх громадах. Респондентам дали список з 24 видів конфліктів і злочинів, починаючи від дрібної крадіжки до

тероризму, і їх запитали, як часто вони трапляються в їхніх громадах. Крім того, респондентів опитали стосовно якого виду правопорушення або конфлікту, з яким вони стикалися, вони відчувають найбільшу стурбованість.

Наскільки часто, на вашу думку, ці злочини та конфлікти трапляються у вашій громаді?

Респонденти зазначили, що вважають найпоширенішими злочинами та суперечками, які трапляються в їхніх громадах, економічні та майнові злочини, такі, як крадіжки приватної власності, дрібні крадіжки, шахрайство та афери. Більш того, ДТП з пішоходами стали великим джерелом занепокоєння в громадах трьох областей. За ними йдуть пограбування, акти фізичного насильства, включаючи домашнє насильство та бійки між незнайомцями. На думку опитаних респондентів, найважчі злочини, пов'язані з насильством, включаючи викрадення людей, вбивства та тероризм, траплялися набагато рідше, ніж інші злочини.

Більш того, жінки були більш схильні вірити у існування домашнього насильства, ніж чоловіки. Наприклад, трохи більше чверті респондентів-жінок (25,5%) заявили, що жінкам зазвичай загрожує фізичне насильство з боку чоловіків, таку ж думку висловили 19,7% чоловіків. Більш того, 17% опитаних жінок зазначили, що жінки регулярно або періодично отримують серйозні травми внаслідок фізичного насильства, вчиненого їхніми чоловіками, і лише 13,4% чоловіків вважали, що це правда.

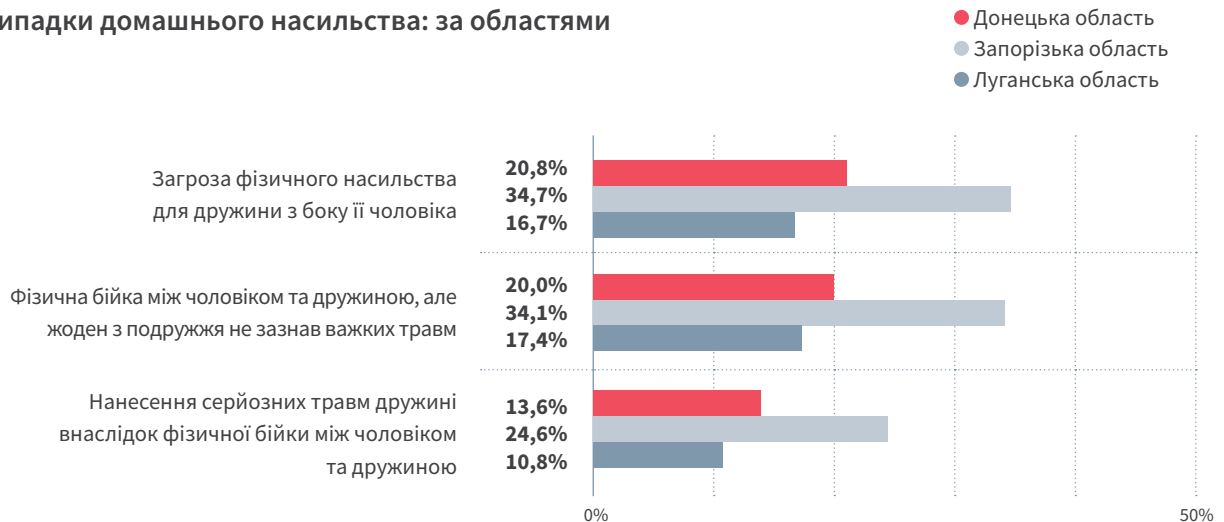
Показово, що між Запорізькою областю з одного боку і Донецькою та Луганською областями з іншого помітні відмінності при дослідженні рівня економічних та майнових злочинів та актів фізичного насильства, включаючи дорожньо-транспортні пригоди. Наприклад, майже дві третини (59,9%) людей із Запорізької області зазначили, що приватне житло регулярно або періодично грабують, і лише 41,8% респондентів з Донецької та 41,2% респондентів з Луганської областей погодилися з тим самим твердженням. Питання дрібних крадіжок є більш актуальним для жителів Запорізької, ніж для жителів інших двох областей; 74,9% жителів Запорізької області висловили думку про те, що дрібні крадіжки трапляються регулярно або періодично, при цьому такої самої думки дотримуються приблизно половина жителів Донецької (48,6%) та Луганської (53,3%) областей. Більш того, проблеми пограбувань та домагання жінок є більш вираженими у Запорізькій області, ніж у Донецькій та Луганській областях.

Акти фізичного насильства також викликають більше занепокоєння у жителів Запорізької області, ніж у мешканців Донецької та Луганської областей.

Найпоширеніші економічні, майнові злочини та шахрайства по областях із Запорізькою областю на першому місці (регулярно + періодично)

Випадки домашнього насильства: за областями

Наприклад, удвічі більше мешканців Запорізької області порівняно з жителями Луганської області вірять у випадки домашнього насильства.

Крім того, жителі Запорізької області зазначили, що ДТП з пішоходами є проблемою, яка потребує більшої уваги. 63,6% жителів Запорізької області зазначили, що дорожньо-транспортні пригоди трапляються часто (регулярно або іноді), тоді як у Донецькій та Луганській областях про це заявили 40,2% та 34,1% жителів, відповідно.

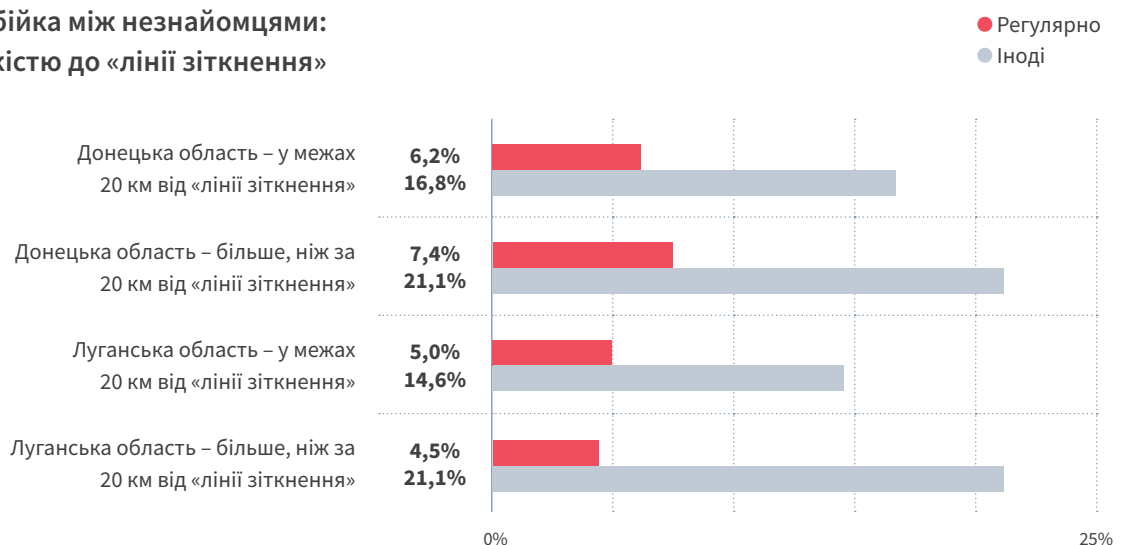
Порівняно з міським населенням респонденти з сільської місцевості менше постраждали від економічних та майнових злочинів, включаючи шахрайство. Ця тенденція однаково стосується всіх насильницьких дій, які згадувалися в опитуванні.

На відміну від мешканців, які проживають далі від «лінії зіткнення», мешканці громад, близьких до «лінії зіткнення» в Донецькій та Луганській областях, вважають, що економічні та майнові злочини, домашнє насильство та насильницькі дії, як правило, трапляються рідше, що є досить несподіваним.

Окрім усвідомлення частоти певних злочинів, респондентів також запитали, який зі злочинів турбує їх найбільше.

Незважаючи на низький рівень вбивств, вони викликають майже однакову стурбованість серед респондентів трьох областей – 13,6% у Донецькій області, 12,2% у Запорізькій області та 12,6% у Луганській області. Крім того, крадіжки зі зломом приватного житла викликають значну стурбованість

Фізична бійка між незнайомцями: за близькістю до «лінії зіткнення»

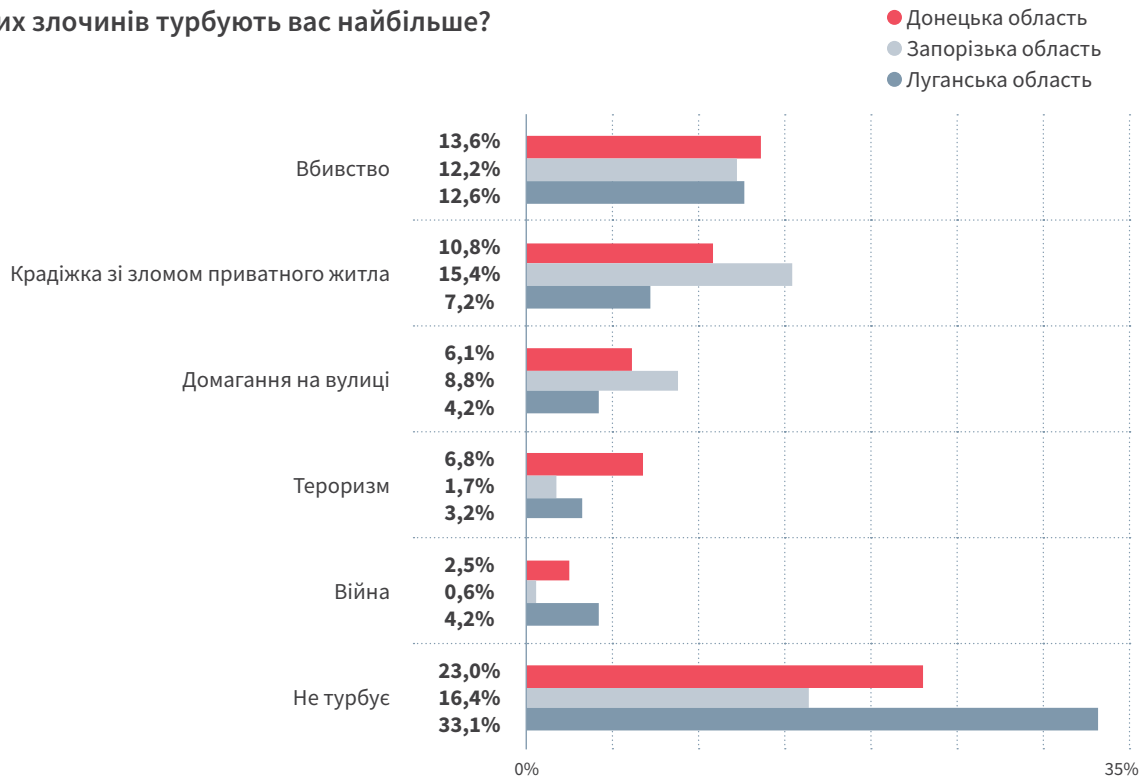

Які з цих злочинів турбують вас найбільше?

Проблеми безпеки

Які з цих злочинів турбують вас найбільше?

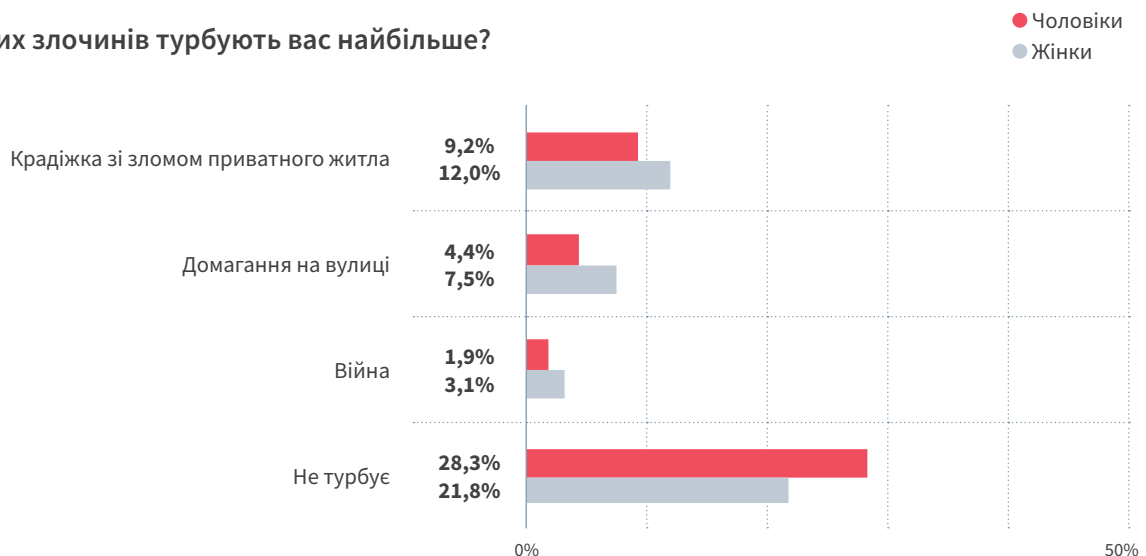
у мешканців Запорізької області (15,4%), проте в Луганській області цей показник є вдвічі меншим (7,2%).

У Донецькій та Луганській областях з 2018 року спостерігається зниження занепокоєння певними проблемами безпеки. Наприклад, у 2018 році 21,7% жителів Донецької області вважали вбивство головною проблемою, а в 2019 році цей

показник знизився до 13,6%.

Аналіз результатів з ґендерної точки зору виявив, що між чоловіками та жінками існує незначна розбіжність у тому, як вони визначають головні проблеми в громаді. Зокрема, жінок більше турбують домагання на вулицях та крадіжки зі зломом приватного житла. Крім того, більше чоловіків (28,3%), ніж жінок (21,8%) заявили, що в

Які з цих злочинів турбують вас найбільше?

них не було суперечок та злочинів, які стосувалися безпосередньо їх.

Сільські райони вважаються безпечнішими, ніж міські, за усіма показниками, що були досліджені в опитуванні. Це не дивно, тому що у сільських районах люди мають міцніші особисті зв'язки, громада є згуртованою, а також населення села загалом є меншим, що безпосередньо впливає на рівень злочинності та види злочинів, які там вчиняють. З іншого боку, деякі сільські райони можуть бути соціально більш ізольованими, що призводить до

того, що їхні мешканці є менш поінформованими про рівень злочинності та види скоєних злочинів. Більш того, одні й ті самі правопорушення можуть бути по-різному сприйняті в різних культурних, соціальних та демографічних ситуаціях. Наприклад, у згуртованих громадах може бути вищий ступінь толерантності до злочинів, пов'язаних із насильством у сім'ї, через культурну тенденцію не втручатися в чужі справи, що доповнюється укоріненими культурними практиками покори чоловікам у сім'ї. Тим не менш, щоб визначити, чи є ці гіпотези правдивими, треба провести якісне дослідження.

Ключові результати

Під час обговорення багатогранного контексту безпеки в Україні в цьому розділі виникли наступні думки:

- Жителі трьох областей, у яких проводилося опитування, протягом дня почуваються досить безпечно у своїх будинках та в громаді, проте вночі вони почуваються менш безпечно.
- Близькість до «лінії зіткнення» негативно впливає на відчуття безпеки вдома та в громаді вдень і вночі, а жителі Луганської області показали найвищий ступінь тривоги, якщо вони знаходяться вночі за межами своїх будинків.
- Жінки почуваються небезпечно вночі як удома, так і поза межами домівки.
- Результати показали, що жінки, діти, літні люди та люди з інвалідністю є найбільш уразливими, коли мова йде про їхню безпеку вдома та, особливо, у громаді.
- Головні проблеми респондентів – безробіття та бідність, далі – корупція, алкоголізм, зловживання наркотиками та ДТП з пішоходами. Мешканці громад, які знаходяться в безпосередній близькості від «лінії зіткнення», підкреслювали свою стурбованість питаннями безпеки, включаючи травмування людей внаслідок конфлікту; для них це більш важливі проблеми, ніж для людей, які живуть у громадах, що знаходяться далі. Ця проблема було більш помітною в 2019 році, ніж у 2018 році.
- Недостатня кількість вуличних ліхтарів та наявність бродячих собак викликають дедалі більшу стурбованість у жителів Донецької та Луганської областей.
- Респонденти вважали, що в досліджених областях найчастіше трапляються економічні та майнові злочини, тоді як злочини, пов'язані з насильницькими діями, трапляються рідше. Злочинність у громаді хвилює більше жінок, ніж чоловіків.
- За результатами опитування про види та ступенів загрози громадській безпеці, було визначено, що сільські райони є значно безпечнішим середовищем, ніж міські.

Доступ до правосуддя

Доступ до правосуддя

Респондентів у трьох областях опитали щодо їхніх підходів до розв'язання спорів, сприйняття інститутів правосуддя та досвіду розв'язання спорів.

5.1 Сприйняття правових послуг та послуг із забезпечення безпеки

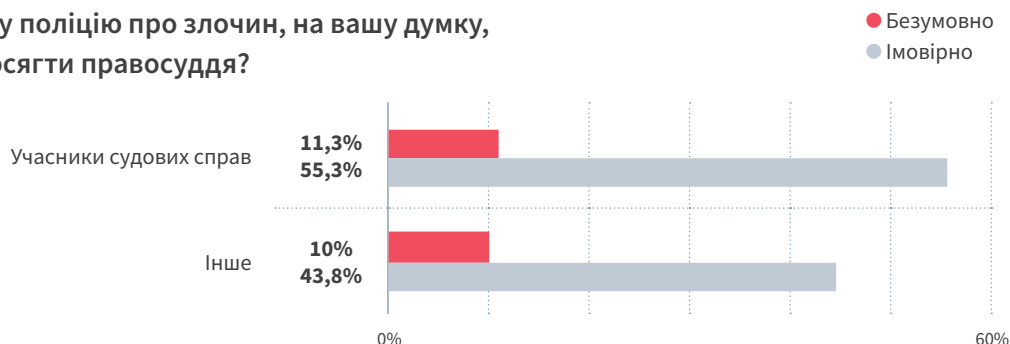
Служби безпеки та установи з забезпечення правосуддя розглядаються як основні джерела відновлення справедливості для жертв злочинів. **Майже дев'ять з десяти (88,6%) респондентів заявили, що якщо вони стануть жертвою злочину, то повідомлять про це в поліцію або прокуратуру. Більше половини всіх опитаних з трьох областей (53,8%) вірять, що вони беззаперечно (10%) або ймовірно (43,8%) зможуть досягти правосуддя.** Цей відсоток однаковий для респондентів Донецької та Луганської областей (52,6%), він трохи збільшився порівняно з 2018 роком (коли в цілому 48,5% погодилися з цим твердженням); однак слід також зазначити, що порівняно з 2018 роком більша кількість респондентів у двох областях заявила, що вони не зможуть досягти правосуддя (16,9% у поточному опитуванні на відміну від 14,8% у попередньому опитуванні).

Обнадійливим є те, **що респонденти, які отримали досвід взаємодії з судовими органами, висловлюють більше впевненості в своїй здатності досягти правосуддя, ніж ті, хто такого досвіду не здобув.** Це

може вказувати на те, що система правосуддя працює краще, ніж здається на сторонній погляд.

Віра в отримання правосуддя після повідомлення про злочин чітко корелює з: віком (чим старше людина, тим менш імовірно, що вона вірить у можливість отримання правосуддя; 66,6% респондентів віком 18-29 років вірять в можливість отримання правосуддя після повідомлення про злочин у поліцію або прокуратуру; цей відсоток зменшується зі збільшенням віку респондентів, бо лише 42,4% з тих, хто старше 60 років, підтримують це твердження); **економічним становищем** (найбідніші респонденти ставляться до цього найбільш скептично (лише 36% осіб, які заявляють про брак коштів навіть на продукти харчування, стверджують про ймовірність отримання правосуддя)); **та освітою** (лише 37% тих, хто має початкову та незакінчену середню освіту, вважають, що можуть отримати правосуддя, якщо повідомлять про злочин; цей показник зростає до 62,8% серед осіб, які мають незакінчену вищу освіту, та 60,3% серед осіб, які здобули вищу освіту). Варто зазначити, що найосвічені-

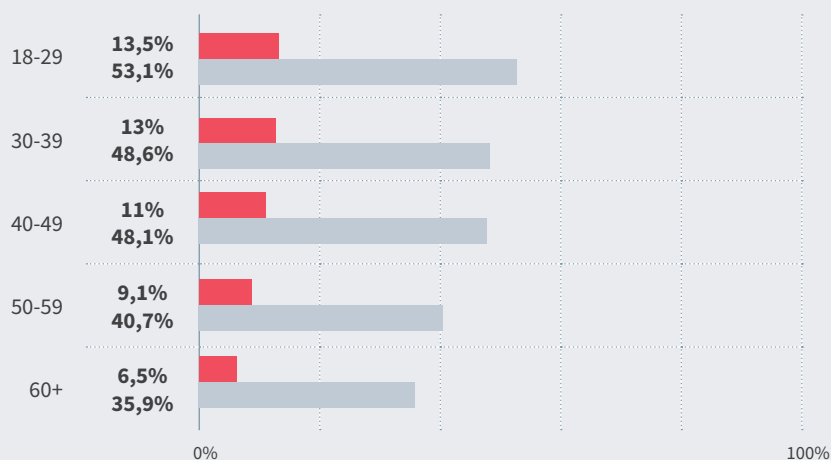
Якби ви заявили у поліцію про злочин, на вашу думку, чи змогли б ви досягти правосуддя?

Доступ до правосуддя

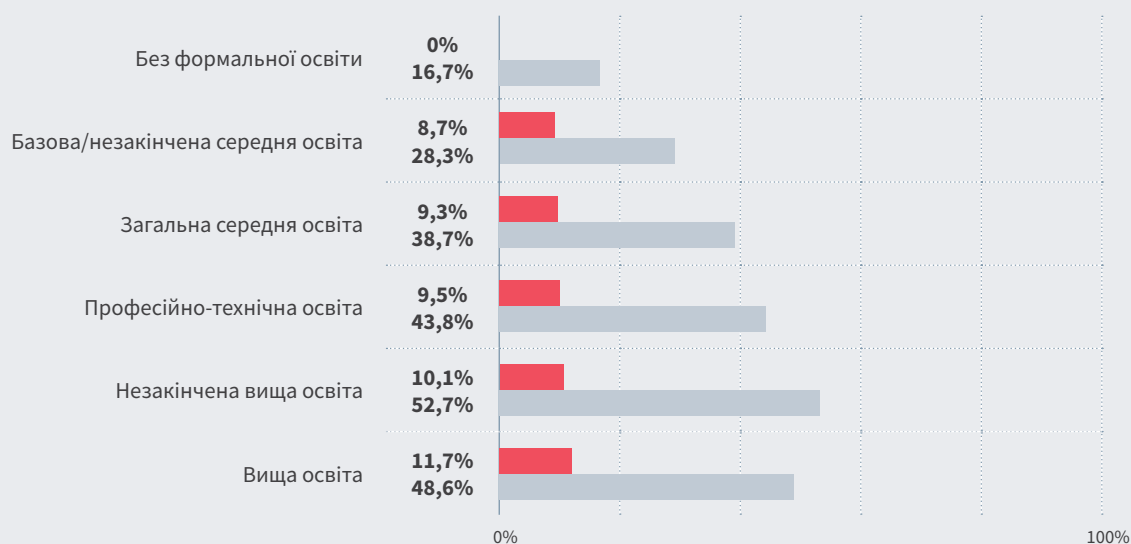
Якби ви заявили у поліцію про злочин, на вашу думку, чи змогли б ви досягти правосуддя? Загальне населення

● Безумовно
● Імовірно

Якби ви заявили у поліцію про злочин, на вашу думку, чи змогли б ви досягти правосуддя? Загальне населення

● Безумовно
● Імовірно

ші та найзаможніші респонденти більш скептичні, ніж ті, хто менш заможний і менш освічений.

Як було зазначено вище, учасники судових справ більш схильні вірити, що система правосуддя досягає справедливості для жертв злочину, ніж решта населення. Тим не менш, така сама динаміка спостерігається серед учасників судових справ, оскільки вони належать до населення в цілому, за критеріями віку, економічного становища та освіти, які впливають на те, як люди розглядають свої перспективи отримання правосуддя як жертви, що заявляють про злочин до поліції або прокуратури.

Наприклад, у той час як 33,3% учасників судових справ, які заявляють про брак коштів навіть на продукти харчування, вірять, що зможуть отримати правосуддя, серед респондентів з найзаможнішої категорії в це вірять 80%.

Отже, так само, як і в 2018 році, освіта та, зокрема, економічне становище респондентів, залишаються ключовими чинниками, що визначають міру впевненості респондентів у можливості отримання правосуддя, тоді як менш заможні, менш освічені та літні люди ставляться до цього більш скептично й відчужено від системи правосуддя.

Якби ви заявили у поліцію про злочин, на вашу думку, чи змогли б ви досягти правосуддя? Загальне населення

Якби ви заявили у поліцію про злочин, на вашу думку, чи змогли б ви досягти правосуддя? Учасники судових справ

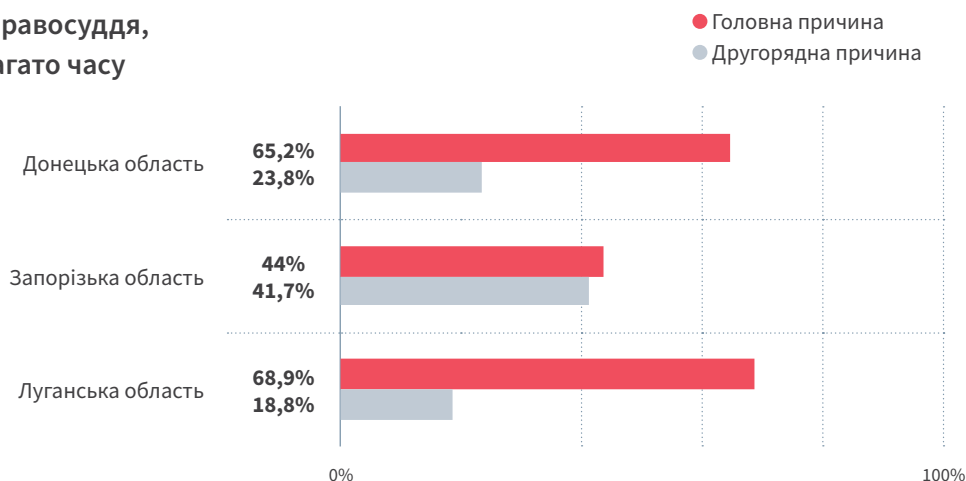
На запитання, чому вони вважають, що не зможуть досягнути правосуддя, респонденти навели низку причин. Так само, як і в 2018 році, основною причиною є те, що респонденти є недостатньо впливовими особами (90,9%) або недостатньо заможними (90,9%). Чим менш освічена та бідніша людина, тим ймовірніше вона вірить, що ці чинники унеможливають отримання правосуддя, причому такі переконання значною мірою мають місце в

усіх соціально-економічних групах. Респонденти також заявили, що система правосуддя не допомагає таким «людям як вони» (84,6%), і що вона занадто повільна (87,8%); респонденти в Донецькій та Луганській областях переконані в цьому сильніше, ніж респонденти в Запорізькій області.

Додатковими для респондентів причинами, з яких вони не вірять в отримання правосуддя, якщо вони

Доступ до правосуддя

Я не зможу досягти правосуддя, тому що це займає багато часу

стануть жертвами злочину, є страх за свою безпеку: 64,2% заявили, що страх за свою безпеку буде головною або другорядною причиною. **Цей страх сильніше виражений у Донецькій та Луганській областях, ніж у Запорізькій області, оскільки приблизно вдвічі більше мешканців перших двох областей вважають, що страх за свою безпеку є основною причиною того, що вони не зможуть досягти правосуддя.**

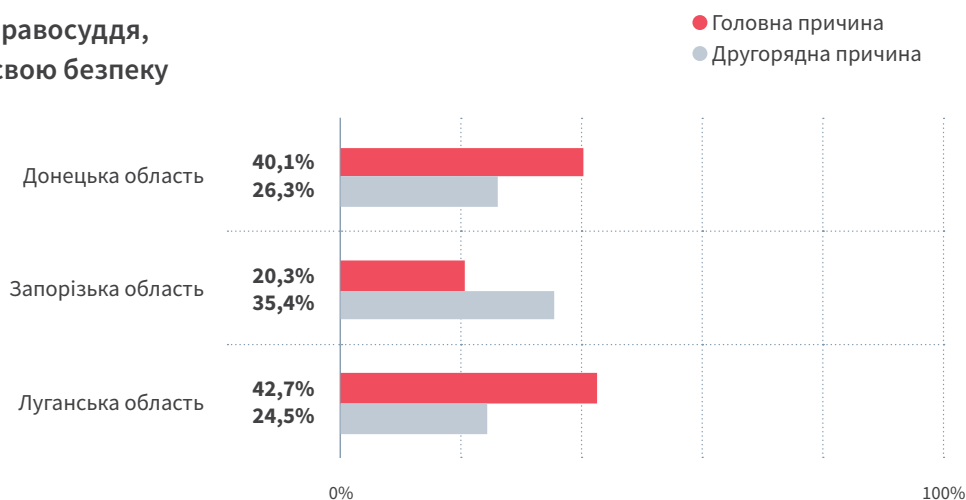
Крім того, більш ніж третина (38,7%) респондентів вказала нестачу інформації як важливу причину того, що вони не зможуть досягти правосуддя.

Респондентам запропонували поділитися своїми думками з приводу того, що трапиться, якщо вони звернуться зі своєю проблемою до різних інституцій та установ системи правосуддя, включаючи

поліцію, прокуратуру, адвокатів, суди та місцеву державну адміністрацію. Їм було запропоновано кілька можливих варіантів відповіді на запитання, чи буде їм легко зв'язатися з цими установами, і чи будуть останні реагувати на їхнє звернення з дотриманням поваги, справедливості, доцільності та чесності.

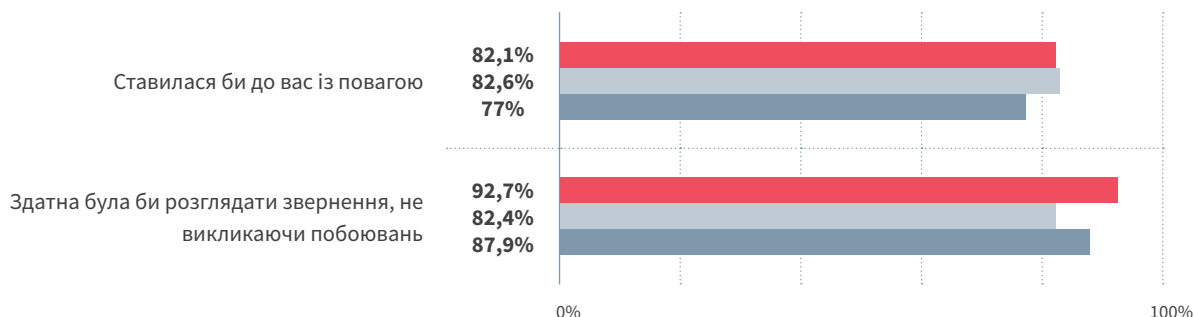
Стосовно поліції, прокуратури та судів, респонденти переважно вважали, що з усіма цими трьома установами буде легко зв'язатися, вони демонструватимуть шанобливе ставлення до них, і до них можна буде звернутися без відчуття страху. Таку характеристику усім цим трьома інституціям дали понад 75% респондентів із загальної вибірки. **Відчуття того, що інституції системи правосуддя поважатимуть респондентів, залишилося незмінним з 2018 року.**

Я не зможу досягти правосуддя, оскільки я боюся за свою безпеку

Якби ви повідомили про злочин, на вашу думку, ця установа (безумовно + імовірно)...

● Поліція
● Прокуратура
● Суди (судді)

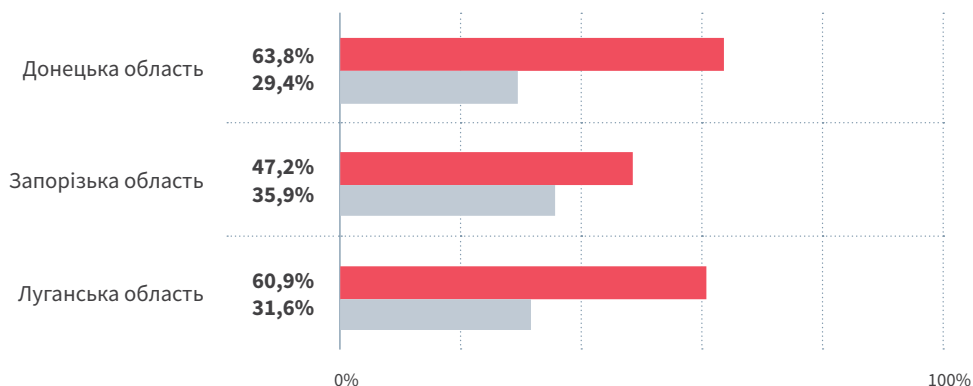

Однак слід зазначити, що, незважаючи на високі в цілому оцінки швидкості реагування та доступності цих трьох установ, мешканцям Запорізької області трохи менше подобається їхня поліція, ніж мешканцям Донецької та Луганської областей. Наприклад, мешканці Запорізької області менш переконані в тому, що поліція прийде їм на допомогу, якщо до неї звернутися, порівняно з жителями інших двох областей. Частково це можна пояснити тим, що робота, яку впроваджує UN RPP зі створення груп, які забезпечують простір для структурованих

дискусій між громадами та правоохоронцями, обміну інформацією, порушення питань безпеки та проблем серед місцевих органів влади, поліції та членів громади, ще триває. Станом на грудень 2019 року в Донецькій та Луганській областях працювали тридцять робочих груп з громадської безпеки та соціальної згуртованості (по 15 у кожній області). Цей досвід буде надалі використаний у восьми громадах уздовж узбережжя Азовського моря у Запорізькій області.

Поліція прийде на мій виклик

● Безумовно
● Імовірно

Незважаючи на те, що поліція, прокуратура та суди оцінюються позитивно, коли йдеться про їх доступність, респонденти при цьому вважають ці три установи недостатньо чесними й ефективними. Приблизно три чверті респондентів повідомили, що поліція (74,8%), прокуратура (78,5%) та

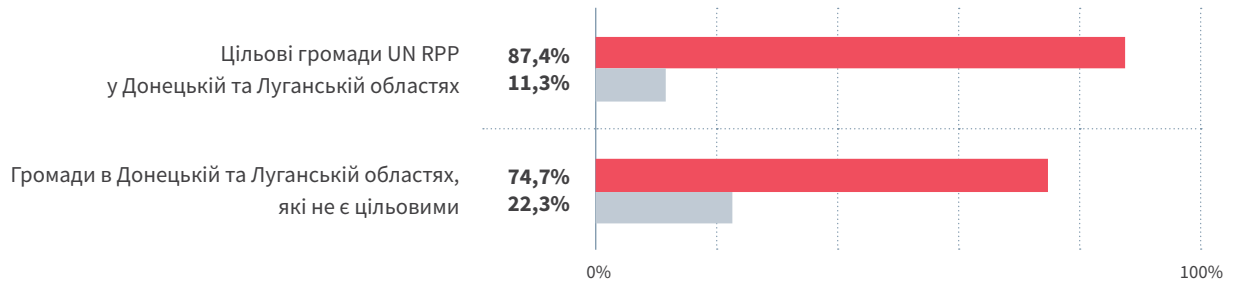
суди (73,9%) безумовно або ймовірно стануть на бік найвпливовішої особи у спорі. Крім того, приблизно дві третини заявили, що поліція (63%), прокуратура (68,1%) та суди (64,9%) безумовно або ймовірно стануть на сторону особи, яка заплатить більше. При цьому аналогічний відсоток респондентів заявив, що

Доступ до правосуддя

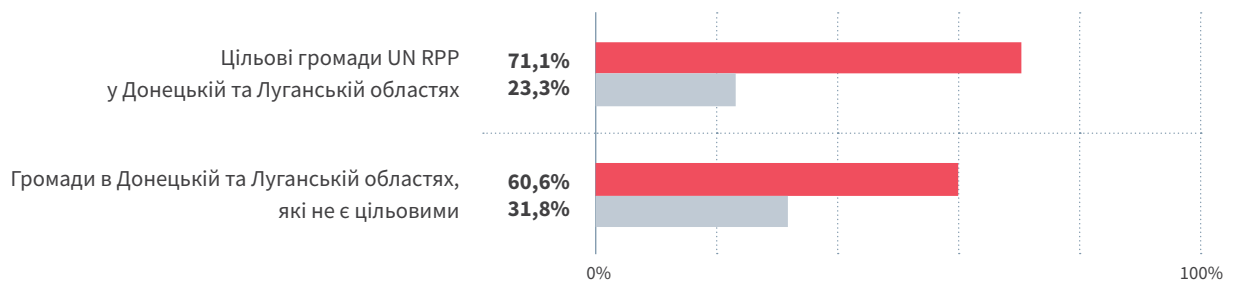
Якби ви повідомили про злочин, на вашу думку, місцеві органи влади (безумовно + ймовірно)...Загальне населення

● Безумовно
● Ймовірно

БУЛИ Б ДОСТУПНИМИ

ОХОЧЕ ДОПОМОГЛИ Б МЕНІ

поліція (63,4%), прокуратура (64%) та суди (67%) безумовно або ймовірно не розв'яжуть проблему. Подібні відповіді дали респонденти стосовно всіх трьох установ (поліції, прокуратури та судів), що свідчить про те, що сприйняття цих структур у трьох областях однакове. Інакше кажучи, **схоже, що респонденти сприймають сектор правосуддя в цілому, а не поліцію, прокуратуру та суди як окремі суб'єкти.**

Респонденти поважають підрозділи місцевої влади більше, ніж три вищезгадані структури системи правосуддя. Наприклад, хоча приблизно дві третини респондентів вважають, що поліція, прокуратура та суди стоять на боці тих, хто платить найбільше, майже половина (35,2%) респондентів вважає, що те ж саме стосується і їхніх місцевих органів влади. Особливо це стосується мешканців громад, де UN RPP реалізує свої проекти; вони висловили більшу довіру до своїх місцевих органів влади, ніж мешканці інших громад.

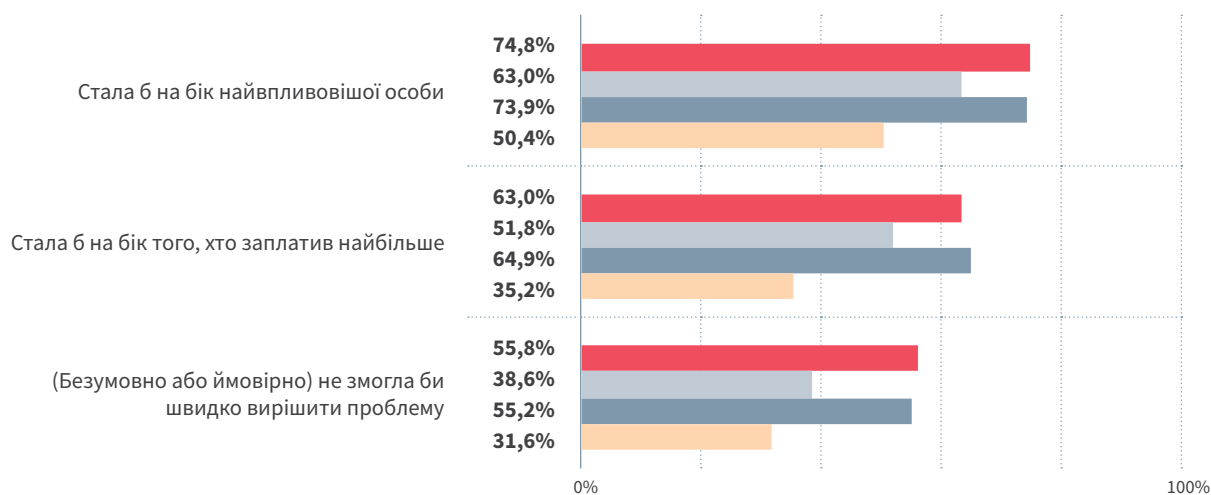
Сприйняття поліції, прокуратури, судів та місцевих органів влади є досить рівномірним у трьох областях, а також серед осіб з різних соціально-економічних груп, і ці показники не зазнали суттєвих змін з 2018 року.

Участь у судових справах та досвід взаємодії, як правило, позитивно впливають на сприйняття респондентами судів. Хоча, як було сказано вище, приблизно три чверті респондентів вважають, що суди стануть на бік найвпливовішої особи у спорі, 59,7% учасників судових справ погодилися з цим твердженням. Аналогічно, в той час, як 64,9% респондентів вважають, що суди стануть на бік тих, хто заплатить найбільше, «лише» 41% учасників судових справ погодилися з цим твердженням. Учасники судових справ також мають кращу думку щодо поліції, ніж середньостатистична особа; наприклад, 49% з них заявили, що поліція стане на бік сторони, яка найбільше заплатить, а серед населення в цілому цей показник становить 63%.

Адвокати сприймаються більш позитивно. При тому, що більшість респондентів вважають, що установи правосуддя стануть на бік найвпливовішої особи або людини, яка заплатила найбільше, у них немає подібних сумнівів щодо чесності адвокатів – 95% респондентів сказали, що адвокати безумовно або ймовірно відстоюватимуть їхні інтереси найкращим чином.

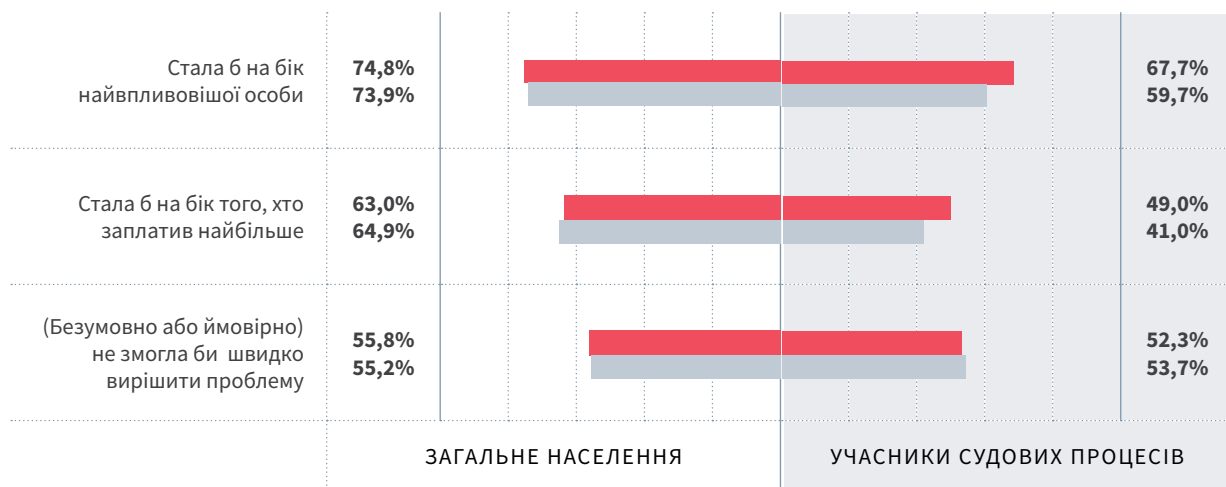
Якби ви заявили про злочин, на вашу думку, ця установа (безумовно + ймовірно)...

- Поліція
- Прокуратура
- Суди
- Місцеві органи влади

Якби ви повідомили про злочин, на вашу думку, ця установа (безумовно + ймовірно)... Учасники судових процесів і населення в цілому

- Поліція
- Суди

Адвокати, так само, як і суди, вважаються недоступними для більшості респондентів. Трохи більше двох із п'яти опитаних (42,5%) заявили, що вони безсумнівно або ймовірно зможуть дозволити собі найняти адвоката, і при цьому ще менше (37,5%) вважають, що судочинство було б для них фінансово доступним. Це важливо тому, що людина, яка вважає, що не може дозволити собі найняти адвоката або звернутися до суду, найімовірніше швидко втратить бажання досягти правосуддя та отримати відшкодування заподіяної їй шкоди.

Однак серед учасників судових справ відсоток (59,7%) тих, хто вважає, що судові процеси є доступними, є значно більшим порівняно з іншими респондентами. Таким чином, **респонденти з досвідом розгляду судових справ схильні мати більш позитивне уявлення про установи правосуддя, ніж інші респонденти.**

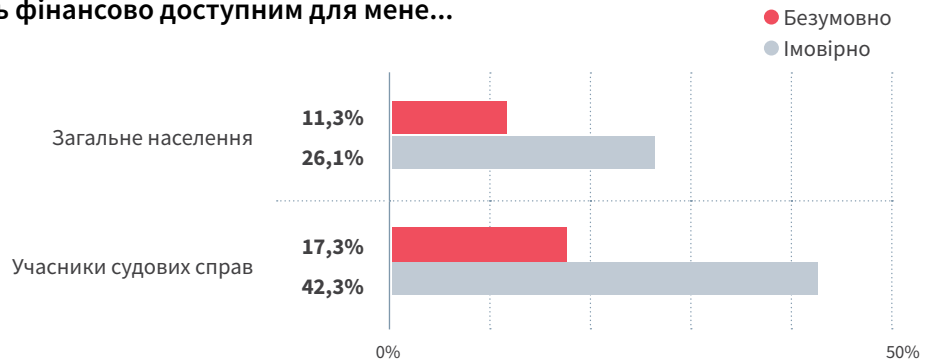
З 2018 року спостерігається відсоток тих, хто вважає, що можуть дозволити собі найняти адвоката та оплатити судові процеси, трохи збільшився. Так,

Доступ до правосуддя

Судові процедури будуть фінансово доступним для мене...

37,4%
Загальне населення, загалом

59,6%
Учасники судових справ, загалом

у 2018 році 36,9% жителі Донецької та Луганської областей відчували, що можуть дозволити собі найняти адвокатів, а у 2019 році ця цифра зросла до 41,1%. Розбіжність зростає, коли йдеться про фінансову доступність судового розгляду. 35,9% респондентів у Донецькій та Луганській областях вважають, що можуть собі це дозволити, що на 10% більше порівняно з опитуванням 2018 року (25,1%).

Не дивно, що уявлення про фінансову доступність співвідносяться з економічними показниками та рівнем освіти: 20,7% тих, хто входить до лав найбільш вразливих респондентів, заявляють, що можуть (безумовно чи ймовірно) дозволити собі найняти адвоката, се-

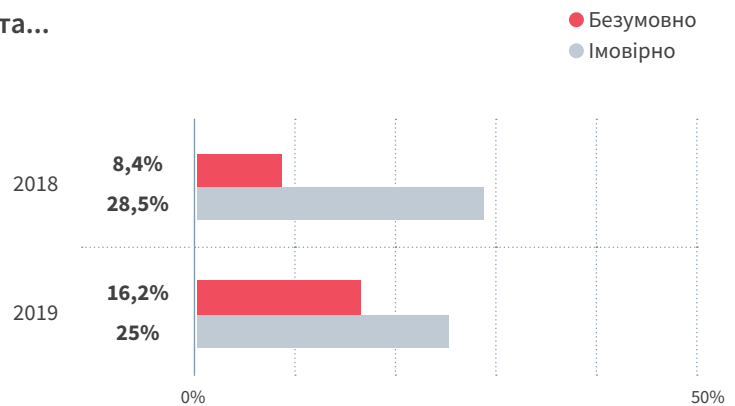
ред заможних респондентів цей показник становить 80,9%. Така сама ситуація освітою: лише 10,2% респондентів без формальної освіти заявили, що можуть дозволити собі оплатити судові процеси, порівняно з 41,1% респондентів, які мають закінчену вищу освіту.

Серед жінок особливо низьким є відсоток тих, хто вважає, що судочинство буде для них фінансово доступним. Лише 36,9% жінок повідомили, що зможуть дозволити собі адвоката (порівняно з 49,3% чоловіків), тоді як ще менше (32,7%) вважають, що зможуть дозволити собі судове провадження (порівняно з 43,4% чоловіків).

Я можу дозволити собі найняти адвоката... лише Донецька та Луганська області

36,9%
2018, загалом

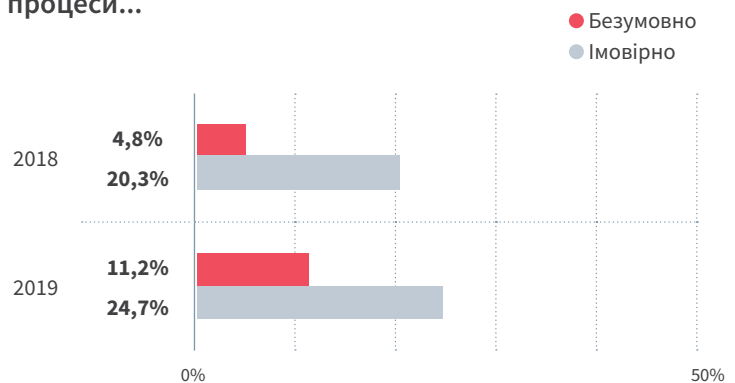
41,1%
2019, загалом

Я можу дозволити собі оплатити судові процеси... лише Донецька та Луганська області

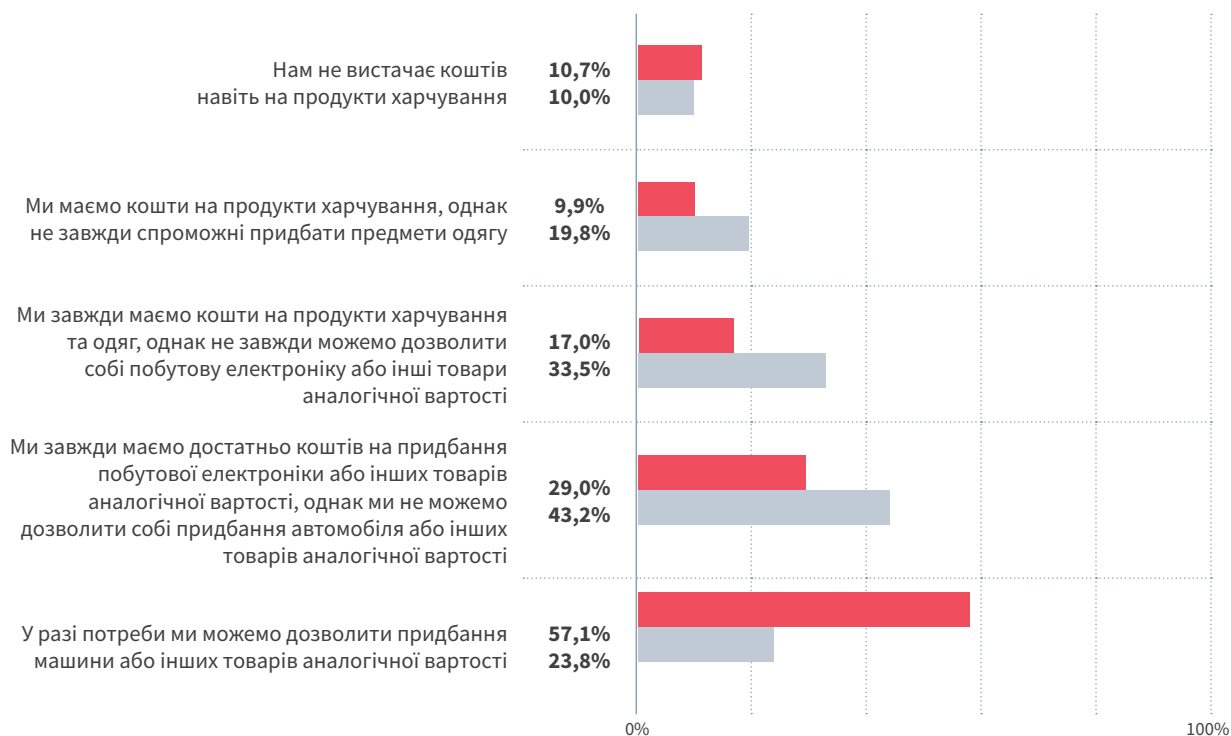
25,1%
2018, загалом

35,9%
2019, загалом

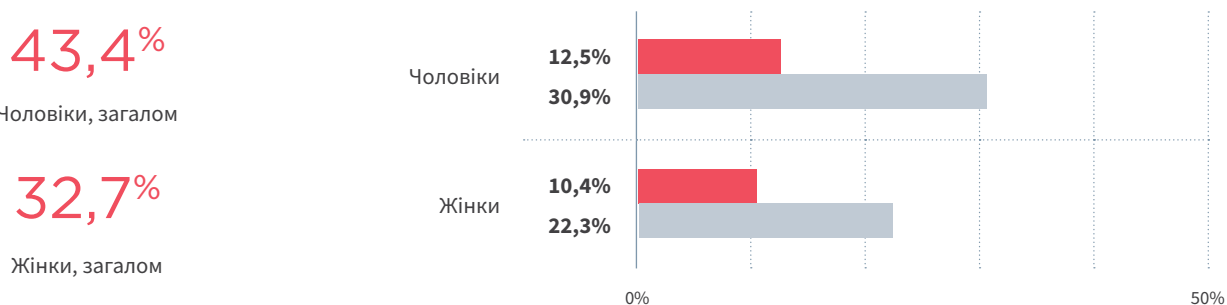
Якби ви зіткнулися з проблемою, на вашу думку, чи могли б ви собі дозволити найняти адвоката?

● Безумовно
● Імовірно

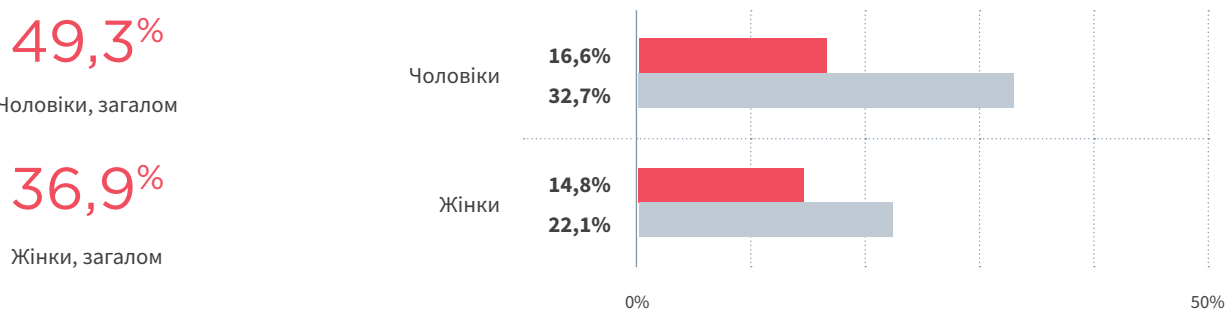
Якби ви зіткнулися з проблемою, на вашу думку, чи змогли б ви собі дозволити судове провадження?

● Безумовно
● Імовірно

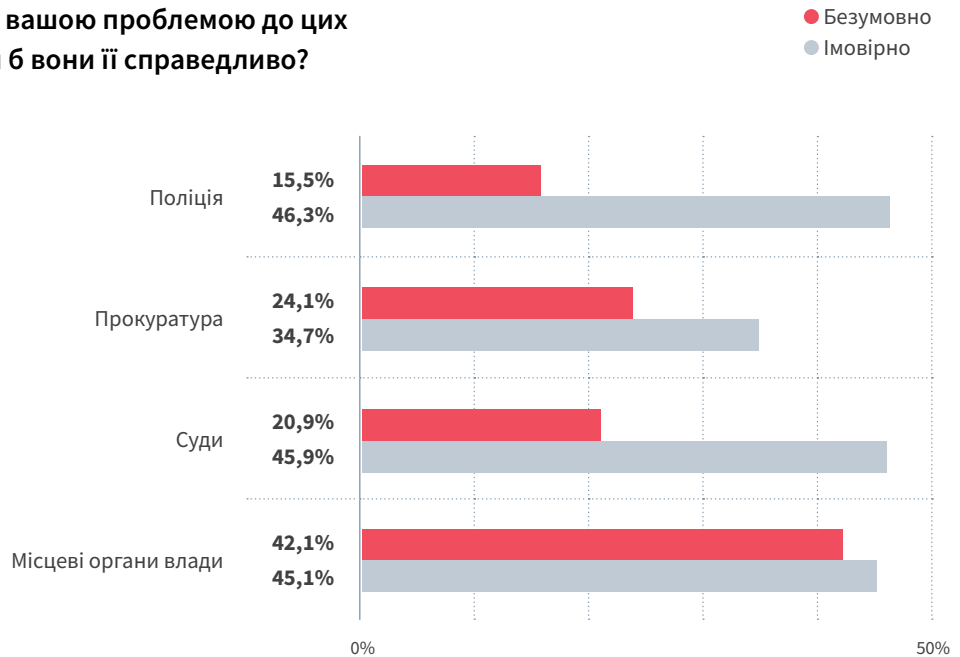
Якби ви зіткнулися з проблемою, на вашу думку, чи могли б ви собі дозволити найняти адвоката?

● Безумовно
● Імовірно

Доступ до правосуддя

Якби ви звернулися з вашою проблемою до цих установ, чи вирішили б вони її справедливо?

Більшість респондентів знають про існування призначених урядом юристів (безоплатної правової допомоги). 79,3% населення вважає, що уряд безумовно або ймовірно призначить адвоката тим, хто не може собі цього дозволити, а з них 72,1% вважають, що цей адвокат буде безкоштовним. Однак лише 43,4% вважають, що наданий державою адвокат відстоюватиме їхні інтереси так само, як і приватний адвокат.

Респонденти найбільше довіряють своїм органам місцевої влади. Їх вважають чеснішими (50,4% респондентів вважають, що місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування стали б на бік впливовішої особи, порівняно з приблизно трьома чвертями респондентів, які дотримуються такої самої думки щодо поліції, прокуратури та судів; крім того, 35,2% переконані, що місцеві державні адміністрації стали б бік тих, хто заплатив би найбільше, порівняно з приблизно двома третинами, які мають таку думку щодо поліції, прокуратури та судів). Органи місцевого самоврядування також розглядаються як більш справедливі та швидші; 66,8% респондентів переконані, що суди безумовно або ймовірно розв'яжуть їхні проблеми чесно, 61,8% вважають, що те ж саме стосується поліції, майже дев'ять з десяти (87,2%) респондентів вважають, що це твердження стосується їхніх місцевих державних адміністрацій.

Доводиться констатувати, що, хоча респонденти не дуже добре поінформовані про точні повноваження місцевих державних адміністрацій (56,9% респондентів не знають, чи відіграють місцеві державні адміністрації якусь роль у розв'язанні конфліктів), вони є саме тими установами, яким найбільше довіряють респонденти у розв'язанні проблем, з якими до них звертаються громадяни.

Дані трохи змінилися порівняно з 2018 роком. Дані показують, що, як і минулого року, основні установи сектору правосуддя, тобто, поліція, прокуратура та суди, здебільшого вважаються хоча й відкритими для звернення, але при цьому також нечесними, неефективними й фінансово недоступними. Негативні думки є найбільш вираженими серед літніх людей, осіб із найнижчим рівнем формальної освіти, найбідніших громадян та жінок. Незважаючи на певні розбіжності щодо окремих питань, ці думки в більшості випадків одностайно висловлюються в усіх трьох досліджених областях, включаючи Запорізьку, де опитування проводилося вперше. Певний оптимізм призводить до того, що респонденти з досвідом розгляду судових справ схильні мати більш позитивне уявлення про установи правосуддя, зокрема, про суди, та про власні перспективи досягти правосуддя, ніж інші респонденти.

5.2 Досвід у розв'язанні конфліктів

Респондентам у трьох областях запропонували описати їхній досвід у конфліктах. **За останні чотири роки 14,9% населення Донецької, Луганської та Запорізької областей мали конфлікти юридичного характеру. Це означає, що приблизно 150 000 осіб щороку мають правові спори в Донецькій, Луганській та Запорізькій областях.**

Респонденти, які мали спори, поділяються на дві широкі категорії: тих, хто зазнав утисків (надалі – «потерпілі»), й тих, хто обвинувачується в завданні утисків комусь, а також тих, хто вважає, що вони не належать до жодної з категорій (надалі – «підозрювані у скоєнні правопорушення/інші особи»).

З 331 людини, які вважають себе потерпілими, трохи менше третини (32,7%) людей відчують, що отримали правосуддя (включаючи 36,8% жителів Донецької та Луганської областей).

Менше половини (46,6%) з тих, хто обвинувачується у завданні утисків комусь, або осіб, які не належать до жодної категорії, відчують, що вони досягли правосуддя

(включаючи 44,3% жителів Донецької та Луганської областей).

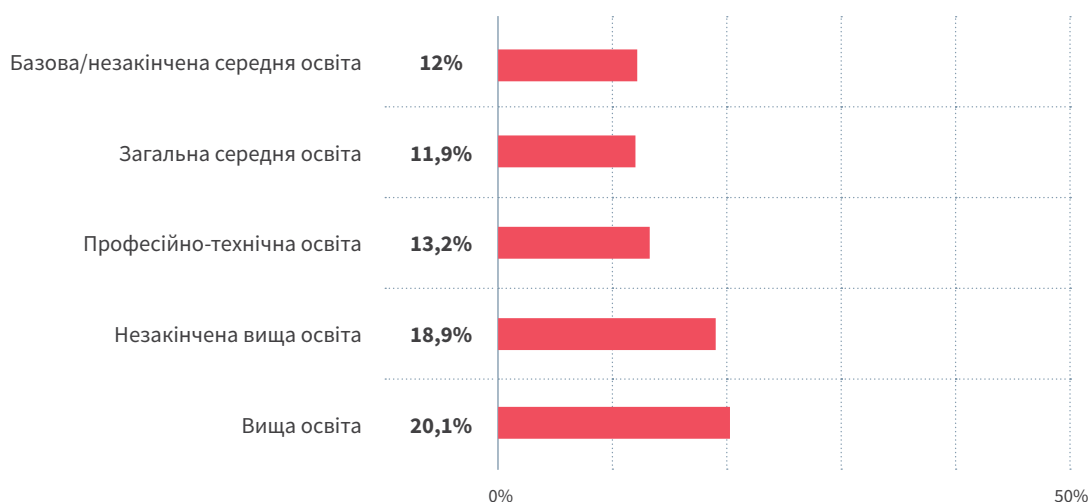
Респонденти вважають, що більшість закладів правосуддя ставилися до респондентів з повагою. Проте досвід взаємодії респондентів з ними вимальовує картину повільно діючих закладів, які іноді схильні ставати на бік впливовішої сторони й іноді є корумпованими.

Не існує істотних регіональних відмінностей у періодичності, з якою у людей виникають конфлікти (від 14,5% у Луганській області до 14,7% у Донецькій та 15,9% у Запорізькій). Чоловіки частіше, ніж жінки, мають правові спори, але ця різниця дуже мала – 16,3% чоловіків і 13,8% жінок.

Однак вік, рівень достатку та освіти є добрими предикторами частоти виникнення у людини правових спорів. Тобто, чим молодша, заможніша й освіченіша людина, тим більше ймовірність того, що вона мала досвід правових спорів. Можна висловити гіпотезу, що заможніші люди мають більше спорів через більший обсяг угод та ділових відносин, або що вони більш схильні ставати жертвами дрібних майнових злочинів, або що

Чи мали ви правовий конфлікт за останні 4 роки?

● Так

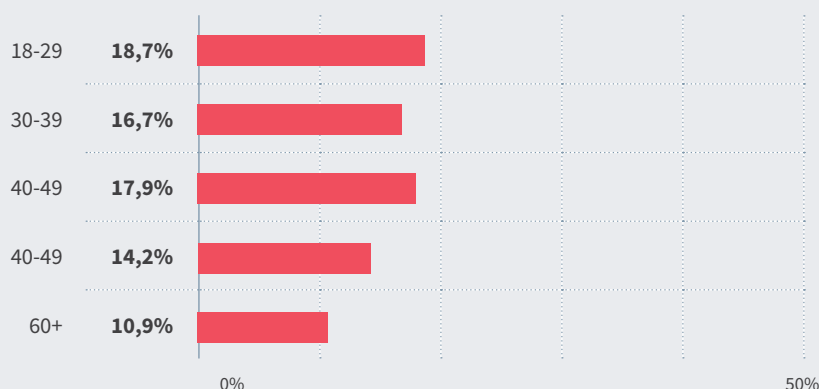
Чи мали ви правовий конфлікт за останні 4 роки?

● Так

Чи мали ви правовий конфлікт за останні 4 роки?

● Так

краще освічені особи усвідомлюють, що вони мали юридичний конфлікт, ніж менш освічені та бідніші особи, і є краще обізнаними про свої права згідно з законом. Складніше зрозуміти, чому в молодих людей більше правових спорів. Незважаючи на це, для визначення причин цього результату знадобиться подальше якісне дослідження.

Учасники конфліктів заявили, що серед усіх досліджуваних конфліктів найчастішими типами були крадіжки, порушення правил дорожнього руху, конфлікти щодо умов контрактів та правові

конфлікти в сім'ї (за винятком домашнього насильства). Не дивно, що чим багатша людина, тим більше шансів у неї бути втягнутою в конфлікт, пов'язаний з крадіжкою.⁴

Досвід потерпілих

Майже трьом чвертям (74,2%) потерпілих у своїх прагненнях отримати правосуддя доводилося звертатися до поліції. Опитані потерпілі отримали суперечливий досвід взаємодії з поліцією. Майже всі потерпілі (96,8%) заявили, що

Слід зазначити, що показник насильства в сім'ї є заниженим у таких опитуваннях (оскільки небагато респондентів хочуть розповідати незнайомим людям (нумераторам) про цю проблему). Слід також зазначити, що перелічені конфлікти були тими проблемами, які були особливо цікавими для дослідження, і що внаслідок того, що деякі з можливих конфліктів не розглядалися (в буклеті), існує ймовірність того, що відсоток деяких конфліктів, наприклад, трудових, є заниженим.

Вид конфлікту	Відносна частота (відсоток усіх конфліктів)	Загальна частота (відсоток конфліктів серед усього населення)
Крадіжка	32%	4,8%
Порушення правил дорожнього руху та пересування	22,9%	3,4%
Земельні питання	11,5%	1,7%
Конфлікти щодо умов контрактів	5,8%	0,9%
Правові конфлікти в сім'ї	5,6%	0,8%
Домашнє насильство	3,3%	0,5%
Сексуальне насильство	0,1%	0,1%
Не знаю	9,1%	1,4%
Інші (включаючи трудові конфлікти та конфлікти у зв'язку з позиками/кредитами, бандитизмом, шахрайством, комунальними питаннями, сепаратизмом, оподаткуванням, відновленням документів, наркотичними засобами, та конфлікти, не віднесені до конкретної категорії)	9,3%	1,4%

вони легко знайшли відділок поліції, та четверо з п'яти (78,8%) сказали, що до них ставилися шанобливо.

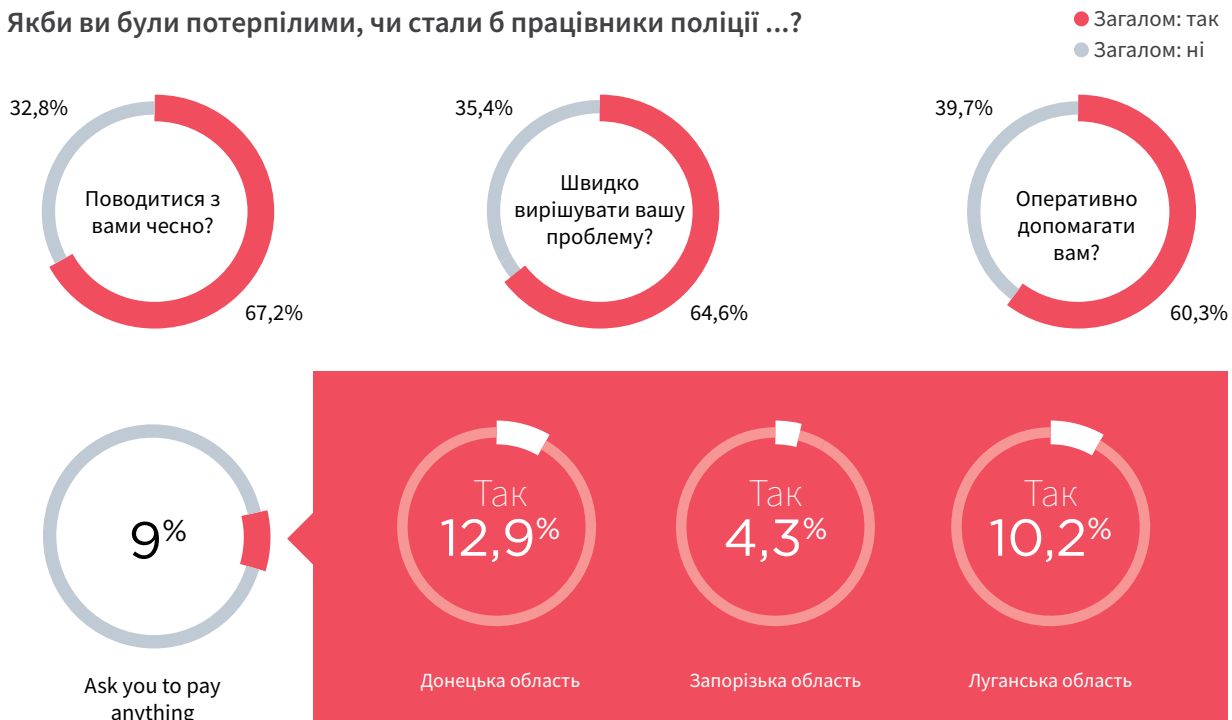
З іншого боку, майже двоє з п'яти (39,7%) відзначили, що співробітники поліції не виявили бажання допомогти їм, майже такий самий відсоток респондентів відзначив, що поліція не реагувала швидко (35,4%) і не діяла чесно (32,8%). **Крім того, поліція просила 9% тих, хто взаємодіяв з нею, заплатити їм, і майже всі зробили це (82% з цієї групи). Корупція є ще виразнішою у Донецькій та Луганській областях, оскільки у цих двох областях у 11,8% осіб поліція вимагала грошей.**

Фактично **поліція в Донецькій та Луганській областях була більш корисливою, ніж у Запорізькій області;** при цьому в 12,9% учасників конфліктів, які взаємодіяли з поліцією в Донецькій області, вимагали оплати послуг, у Луганській області цей показник становив 10,2%, а в Запорізькій області – лише 4,3%. Те ж саме стосується потерпілих чоловіків, яких просили заплатити поліції удвічі більшу суму, ніж жінок (12,3% порівняно з 6,5%).

Невелика розбіжність була при взаємодії потерпілих з поліцією, якщо брати до уваги такі характеристики респондентів, як стать, рівень заможності або рівень освіти. Зрештою приблизно дві третини (65,1%)

Доступ до правосуддя

Якби ви були потерпілими, чи стали б працівники поліції ...?

заявили, що розуміють, як поліція вирішила діяти у їхній справі, а 70,9% сказали, що знову звернуться до поліції, якщо в них виникне схожа проблема.

Потерпілі в трьох областях взаємодіяли з прокуратурою в 48 випадках.⁵ Досвід респондентів схожий, але істотно менш вдалий, ніж досвід осіб, що взаємодіяли з поліцією. Більшість (87,5%) респондентів повідомила, що до них ставилися з повагою, а три четверти потерпілих заявили, що працівники прокуратури були готові допомогти їм (75%). Більше третини (35,4%) заявили, що працівники прокуратури не поводитися з ними чесно (порівняно з 32,8%, які вважали те ж саме стосовно поліції).

Серед працівників прокуратури, як і в поліції, трапляються випадки хабарництва. Так, 8,3% учасників конфліктів, які мали справу з прокуратурою, заявили, що співробітники прокуратури просили їх заплатити певну суму, і всі респонденти платили. Незважаючи на готовність заплатити співробітникам прокуратури, 64,6% респондентів заявили, що прокуратура не прискорювала розв'язання їхніх проблем. Проте 75% респондентів сказали, що повернуться до

прокуратури, якщо вони зіткнуться з подібною проблемою в майбутньому.

Трохи менше трьох з десяти (27,2%) справ потерпілих надійшло до суду (лише 29,2% в Донецькій та Луганській областях). **Ці респонденти були задоволені більшістю аспектів свого досвіду участі в судовому процесі**, оскільки майже всі сказали, що до судів було легко дістатись (86%), їм були відомі дні проведення судових слухань (92%), вони розуміли порядок проведення процедури в суді (76%), і співробітники суду (82%) та судді (78%) поводитися з ними з повагою. Досить багато респондентів (66%) визнали судові процедури, включаючи судові витрати, плату адвокатів та ін., фінансово доступними (хоча слід зазначити, що третина потерпілих не може дозволити собі судовий розгляд). Стільки ж респондентів вважали, що суд є справедливим, тоді як майже кожен четвертий (24%) вважав, що суди стають на бік найвпливовіших осіб.

Незважаючи на ці позитивні відгуки, потерпілі також вважають, що суди не є особливо ефективними. Менше половини опитуваних вважають, що суд працював швидко (48%). Крім того, майже кожен четвертий (24%) вважає, що суди

5. Це досить невелика вибірка, тому похибка може бути високою. Таким чином, до цих результатів слід ставитися обережно.

ставали на бік найвпливовішої особи. Загальні показники майже збігаються з результатами іншого опитування, проведеного лише серед учасників судових справ.

Найбідніші респонденти вважали, що судові провадження є для них фінансово недоступними. Це не є дивним, зважаючи на витрати, пов'язані зі зверненням до суду (включаючи судові збори, оплату послуг адвокатів та інші), які не несуть респонденти,

що звернулися до поліції або прокуратури (внаслідок чого добробут респондентів грає невелику роль в тому, наскільки фінансово доступними вони вважають ці установи). Найбідніші респонденти також з найбільшою ймовірністю вірять, що суд стає на бік найвпливовішої особи. Таким чином, **хоча добробут і не є важливий чинником у досвіді взаємодії потерпілих з поліцією або прокуратурою, він певною мірою впливає на те, наскільки доступним і неупередженим**

Чи могли ви собі фінансово дозволити розгляд справи в суді? (Вибірка учасників судових справ)

● Так

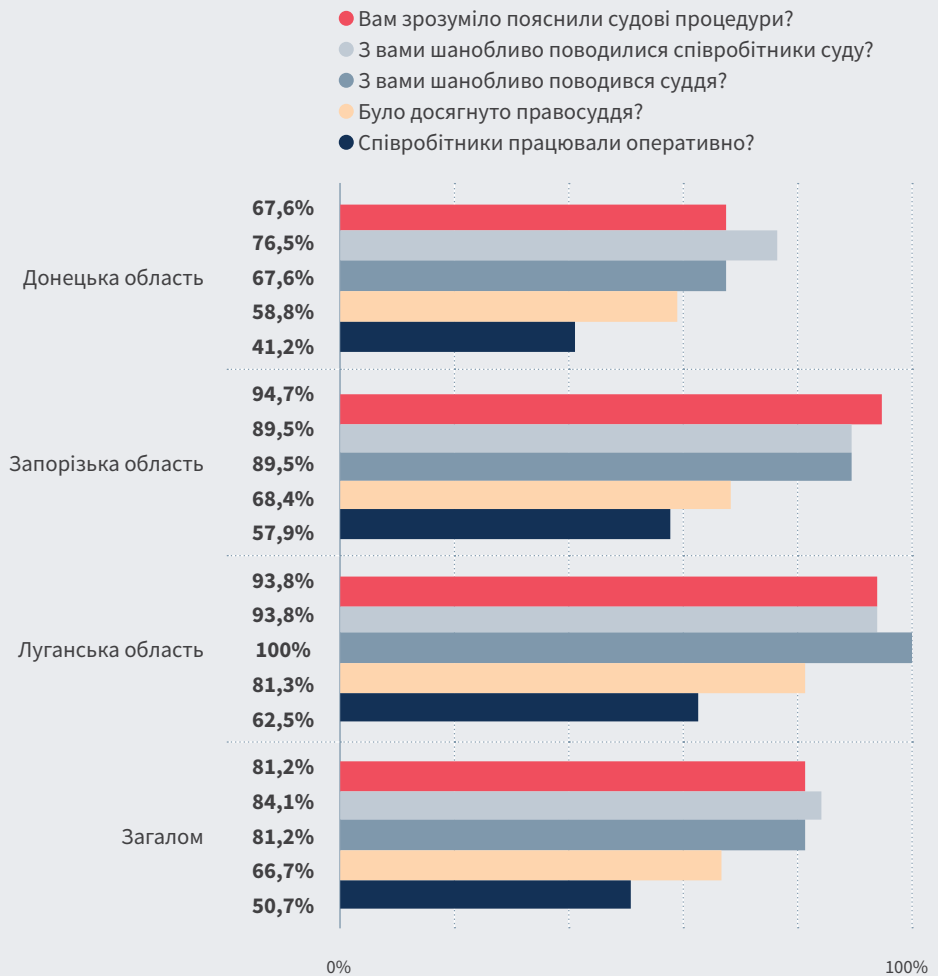
Чи суд став на бік найвпливовішої особи? (Вибірка учасників судових справ)

● Так

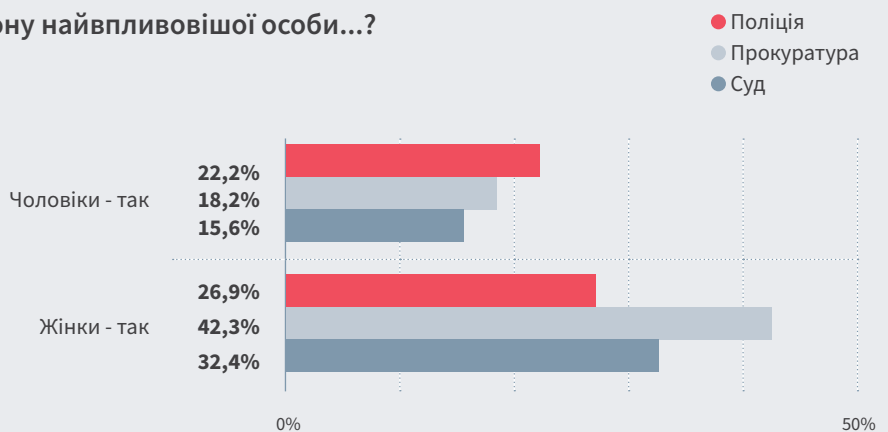

Доступ до правосуддя

Чи у суді...

Чи став(ла) _____ на сторону найвпливовішої особи...?

сприймається судочинство: бідніші респонденти менш схильні вважати суди фінансово доступними і більшою мірою схильні вважати, що суди стали б на бік впливових осіб.

Суди Донецької області отримали нижчу оцінку за багатьма критеріями, ніж суди в двох інших областях. Респонденти вважають, що суди є менш прозорими, менш шанобливими, менш справедливими, повільнішими, менш доступними і більш схильними ставати на бік найвпливовіших осіб, ніж у двох інших областях (Запорізькій та Луганській).

Респонденти вважають, що вищезазначені установи – поліція, прокуратура та суд – поводитися з потерпілими чоловіками та жінками аналогічним чином, за одним винятком: **жінки були більш схильні вважати, що ці установи стають на бік впливовіших сторін.** Так, наприклад, 18,2% чоловіків вважають, що прокуратура в спорі стає на бік найвпливовішої особи, тоді як подібної думки дотримувались удвічі більше жінок (42,3%).

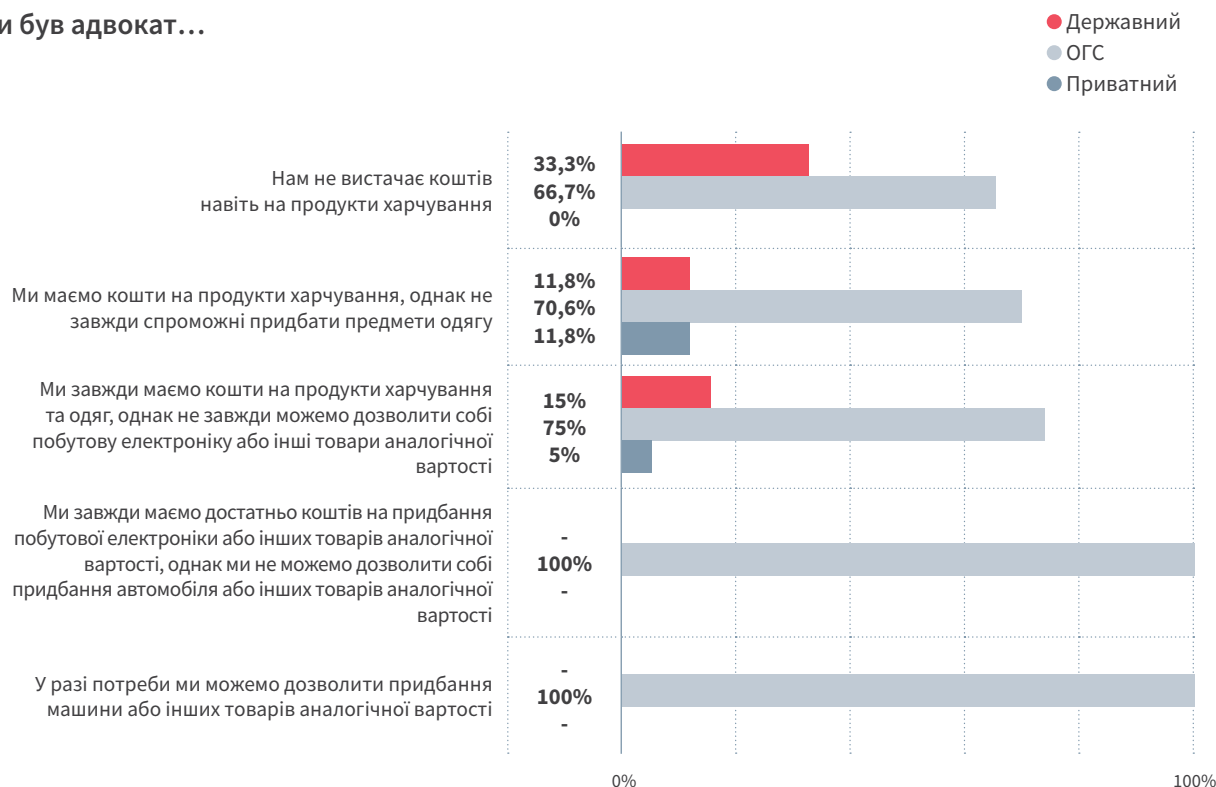
Трохи більше однієї п'ятої (20,1%) потерпілих залучали адвокатів до своїх конфліктів.

Респонденти високо оцінили чуйність та підхід адвокатів: потерпілим було легко знайти адвоката (82,3%), і вони вважають, що адвокат ставився до них з повагою (96,1%) і найкращим чином представляв їхні інтереси (90,2%), а також вони розуміли поради своїх адвокатів (86,3%). Понад три чверті мали юриста з ОГС (76,5%), ще 13,7% отримали допомогу від «державного адвоката» (тобто адвоката, призначеного в рамках безоплатної правової допомоги), тоді як лише 5,9% мали приватного юриста.

Трохи більше трьох з п'яти потерпілих (62,7%) адвокати просили «щось заплатити», і ще більше, тобто, 76,5%, зрештою платили. **Надання безоплатної правової допомоги та допомоги ОГС орієнтоване на тих, хто найбільше цього потребує, лише 10% потерпілих з двох найбільш бідніших груп людей наймають приватного адвоката (70% цих потерпілих отримали допомогу від адвоката ОГС і 15% – від державного адвоката), а 95% заявляють, що їх адвокат був фінансово доступним.**

Опитування також мало на меті визначення досвіду потерпілих щодо взаємодії з органами місцевими державними адміністраціями. Ці установи

Чи був адвокат...

Доступ до правосуддя

самоврядування не дуже суттєво долучалися до розв'язання конфліктів; лише 15 (5,9%) опитаних потерпілих заявили, що місцева адміністрація долучилася до розв'язання їхніх конфліктів або справи прозлочин, у якому вони стали потерпілими. З них 13 (86,7%) вважали, що до них ставилися з повагою, а 10 (66,7%) заявили, що їхня місцева державна адміністрація прагнула допомогти. Місцеві державні адміністрації оцінювалися досить високо щодо їхньої доступності та ефективності.

Члени вразливих груп мають низький рівень довіри до системи правосуддя. Найголовнішою причиною є те, що вони вважають, що система зруйнована корупцією, внаслідок чого вони рідко покладаються на інститути правосуддя для захисту своїх прав. Більше того, недостатня доступність юридичних послуг для багатьох членів вразливих груп, а також повільний темп судового розгляду зменшують їх бажання використовувати систему правосуддя для розв'язання їхніх конфліктів.

Тим не менш, деякі з опитаних, наприклад, деякі ВПО, заявили, що адвокати ставилися до них справедливо, вони враховували їхнє становище під час надання платних послуг. Незважаючи на те, що значна більшість вразливих груп населення не володіє достатньою інформацією про свої права, представники спільноти ЛГБТК+, а також люди з інвалідністю наголосили, що вони активно шукають інформацію та витрачають час на вдосконалення своїх знань про законодавчі положення щодо своїх прав. Крім того, працівниці секс-індустрії та люди, які живуть з ВІЛ, часто звертаються до ОГС, які активно захищають права вразливих груп. Інші люди з вразливих груп часто звертаються до своїх знайомих, включаючи сім'ю та друзів, коли шукають інформацію про свої права та/або намагаються розв'язувати конфлікти.

Менше третини опитаних потерпілих (32,7%) відчуває, що вони «отримали правосуддя», тоді як більше двох третин (67,3%) вважають, що вони не досягли успіху в цьому плані. Незважаючи на це, менш ніж одна сьома (13,4%) потерпілих звернулася до іншої особи або спеціалізованої установи

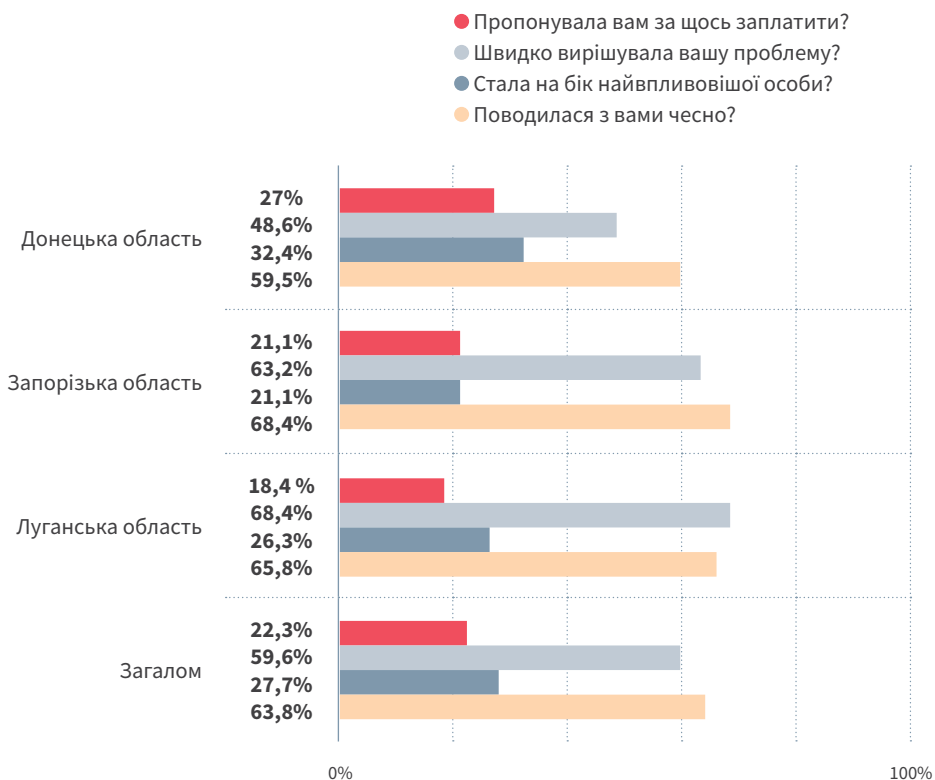
(більше як половина звернулася до органів державної влади, що опікуються такими питаннями, а решта – до друзів та членів родини, ОГС тощо), намагаючись досягти справедливості. Це може свідчити про те, що опитані потерпілі втратили віру в свою спроможність отримати правосуддя, а отже, відмовилися від подальших дій.

Досвід підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб

Лише трохи більше половини підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб (54%) взаємодіяли з поліцією. Їхній досвід з поліцією сумнівний, хоча він є гіршим за досвід потерпілих у деяких важливих аспектах, таких, як корупція. З одного боку, трохи більше трьох чвертей опитаних (76,6%) заявили про те, що поліція ставилася до них з повагою, тоді як 85,5% відчували, що поліція прислуховувалася до їхньої версії події. Трохи менше респондентів (63,8%) вважали, що поліція діяла справедливо (тобто, 36,2% вважали, що це не так), і менше шести з десяти (59,6%) вважають, що поліція розв'язала їхню проблему швидко, а більш ніж два з п'яти респондентів вважали, що поліція не поспішала розглядати їхню проблему. Більш того, **в 21 із 94 підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб, які взаємодіяли з поліцією (22,3%), співробітники поліції попросили гроші; це означає, що поліція просила підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб платити за свої послуги в два з половиною рази частіше, ніж вони просили потерпілих (9%).**

Як і у випадку з потерпілими, **поліція Донецької області була найбільш схильна просити підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб щось заплатити; більше чверті підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб повідомили, що поліція просила їх заплатити, і 12,8% погодилися на це.** Фактично підозрювані у скоєнні правопорушення/інші особи значно нижче оцінили поліцію в Донецькій області й за низкою інших критеріїв; Донецька поліція розв'язувала їхні проблеми повільніше, її вважали менш справедливою й такою, що стає на бік найвпливовішої особи в конфлікті частіше, ніж поліція Запорізької та Луганської областей.

Чи поліція...

Не було суттєвих розбіжностей у тому, як поліція ставилася до підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб залежно від їхнього соціально-економічного статусу.

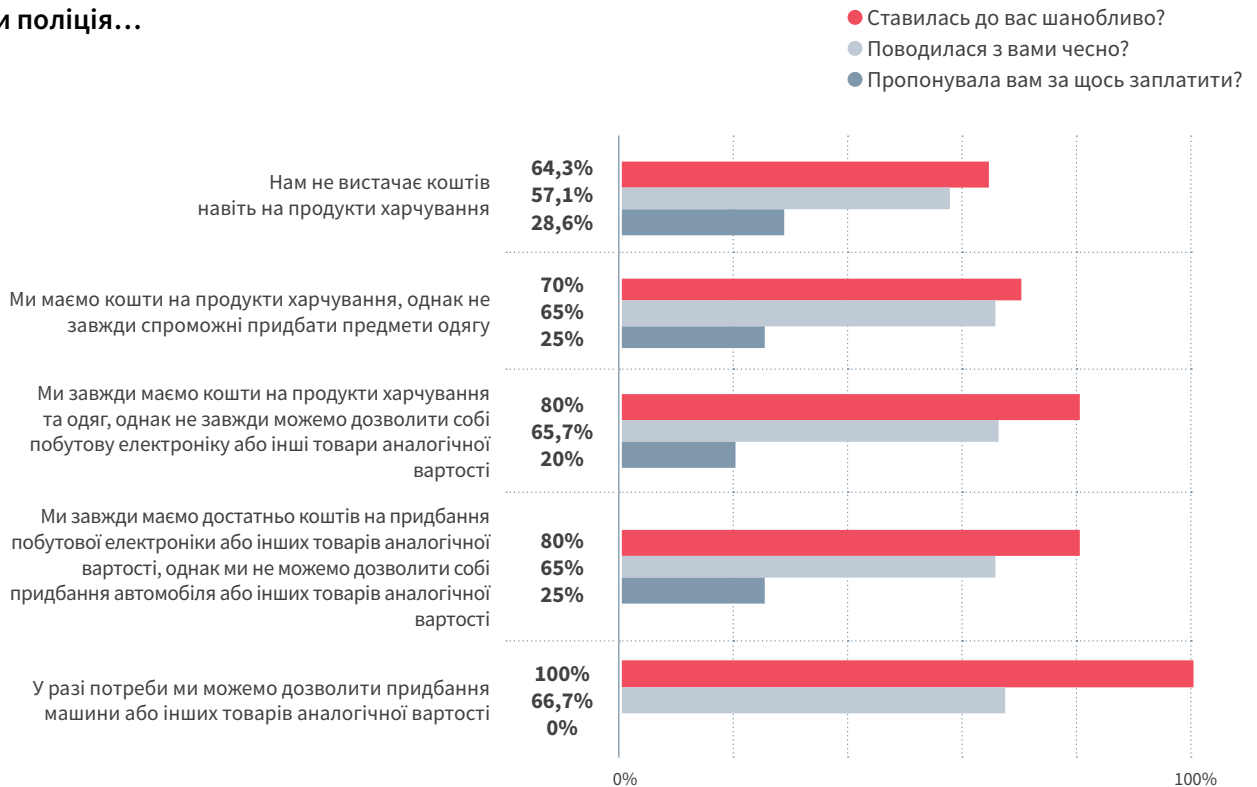
У цілому результати показують, що респонденти вважають, що поліція ставиться до підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб гірше, ніж вони ставляться до потерпілих. Значна кількість (22,3%) підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб стверджує, що поліція просила їх щось заплатити, що у два з половиною рази більше, ніж (вже зазначені) 9% потерпілих, яких поліція просила про те ж саме. Крім того, менша кількість підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб (63,8%) заявили, що до них ставилися справедливо, у потерпілих цей показник становить 67,2%, і менша кількість підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб заявила, що поліція розв'язала їхню проблему швидко (64,6% потерпілих порівняно з 59,6% підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб).

Чим бідніші й менш освічені підозрювані у скоєнні правопорушення/інші особи, тим менш справедливо і менш шанобливо ставляться до них.

Підозрювані у скоєнні правопорушення/інші особи у трьох областях взаємодіяли з прокуратурою у 25 випадках.⁶ Їхній досвід подібний до того, який вони мали при взаємодії з поліцією. Трохи менше семи десятих (68%) повідомили, що співробітники прокуратури ставилися до них з повагою, тоді як вісім з десяти (80%) заявили, що прокуратура прислухалася до їхньої версії історії, і більше половини (56%) стверджували, що прокуратура швидко бралася за розв'язання їхніх проблем. Водночас 56% респондентів заявили, що прокуратура стала на бік впливовішої особи, тоді як двоє з п'яти (44%) повідомили, що до них поставилися несправедливо. Вибірка підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб, конфлікти яких призвели до залучення прокуратури, є невеликою, тому важко зробити остаточні висновки або порівняти підгрупи за регіонами або за особистими характеристиками.

6. Це досить невелика вибірка, тому похибка може бути високою. Таким чином, до цих результатів слід ставитися обережно. Однак слід зазначити, що досвід 21 респондентів із опитування з учасниками судових справ був надзвичайно схожим, що додатково сприяє довірі до представлених тут результатів.

Чи поліція...

Суди були залучені у 29,9% конфліктів щодо підозрюваних у скоєнні правопорушення/ інших осіб. **Досвід респондентів при взаємодії з судовими органами здебільшого позитивний:** 80,8% відчували повагу судді, 86,5% – працівників суду, 80,8% розуміли порядок проведення процедури в суді, 86,5% вважали, що до суду легко дістатися, і 90,2% відчували, що їх історія була почута. Приблизно сім із десяти (69,2%) підозрюваних у скоєнні правопорушення/інші особи вважали, що суд справедливий.

Підозрювані у скоєнні правопорушення/інші особи також мали відносно позитивні враження щодо доступності та ефективності судів. Майже дві третини (65,3%) вважали, що судові процеси були доступними, і лише половина вважає, що суд працював швидко. Більше третини (34%) заявили, що суди ставали на бік найвпливовішої особи – трохи більше, ніж 24% потерпілих погодилися з цим твердженням.

Найбідніші респонденти вважали, що до них ставляться з повагою, і сказали, що судові

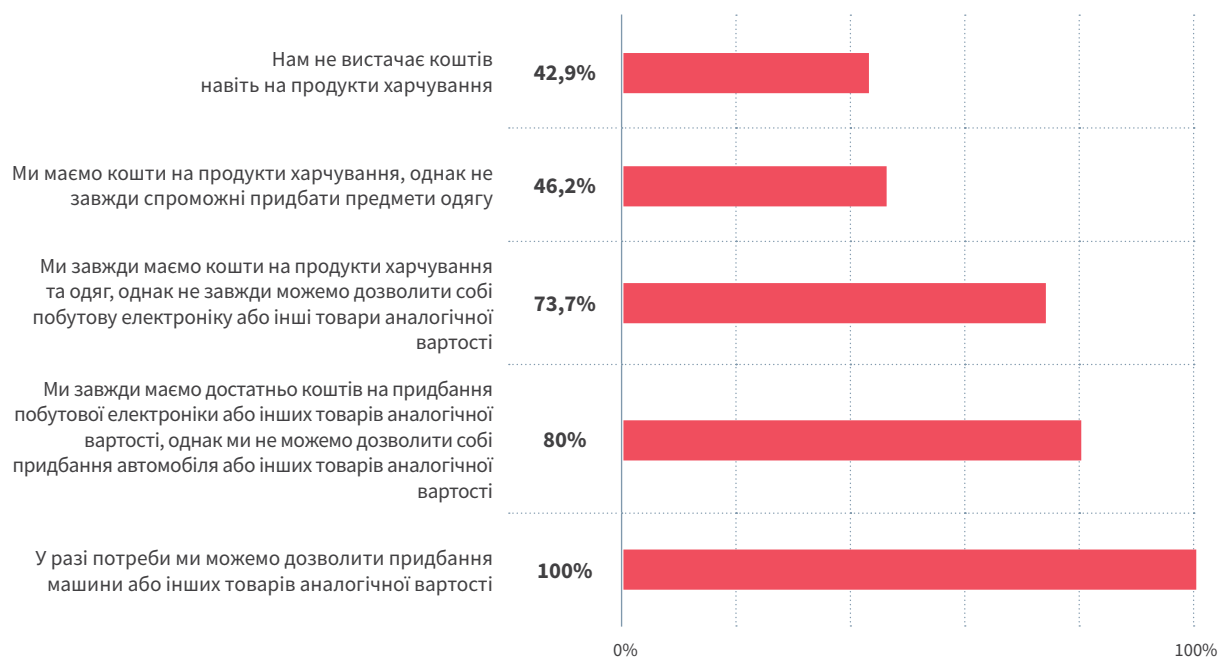
процедури були фінансово доступними. Менше половини (42,9%) тих, хто відносить себе до категорії людей, яким «не вистачає коштів навіть на продукти харчування» або тих, кому «вистачає коштів на продукти харчування, однак не завжди вистачає коштів на покупку одягу» (46,2%) були переконані у фінансовій доступності судочинства – приблизно чотири з п'яти осіб, які належать до найзаможнішої категорії, погодилися з цим твердженням.

Не існує чіткої картини щодо ефективності судів за областями. Так, наприклад, респонденти вважали, що суди в Запорізькій області діють швидко, але при цьому вони є й більш корумпованими. Суди в Луганській області розглядалися як справедливіші та найбільш доступні у фінансовому плані.

Менше чверті (23,6%) підозрюваних у скоєнні правопорушення/інших осіб найняли адвокатів для розв'язання їхніх конфліктів. **Респонденти були високої думки про своїх адвокатів:** 95,1% сказали, що адвокати ставилися до них з повагою і вислухали їхню версію історії, 92,7% вважали своїх адвокатів справедливими, і 97,6% розуміли консультації своїх

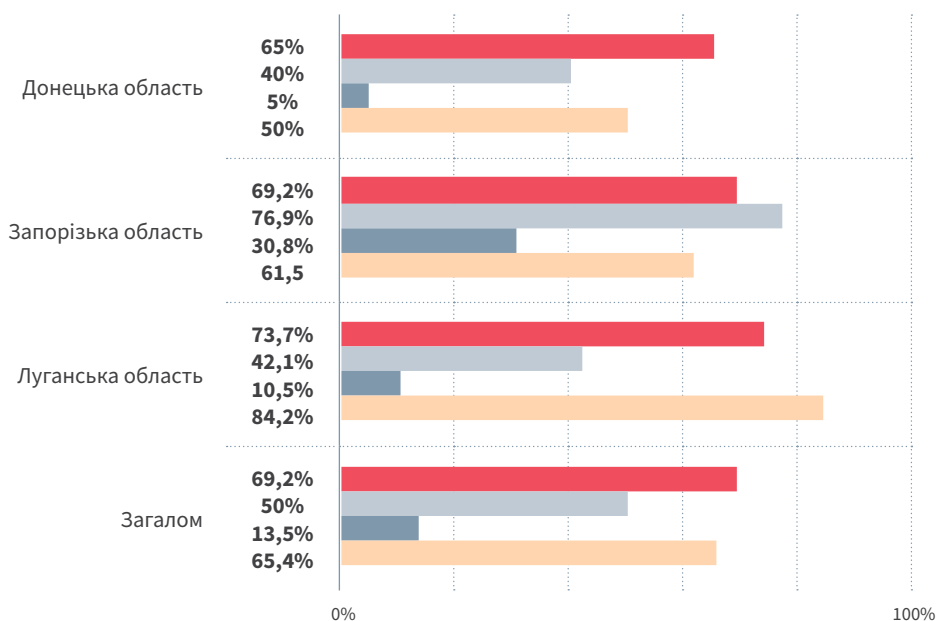
Чи могли ви собі фінансово дозволити розгляд справи у суді?

● Так

Чи суд...

- Був чесним?
- Працював оперативно?
- Просив вас заплатити понад офіційно встановлену суму судового збору?
- Був фінансово доступним?

Доступ до правосуддя

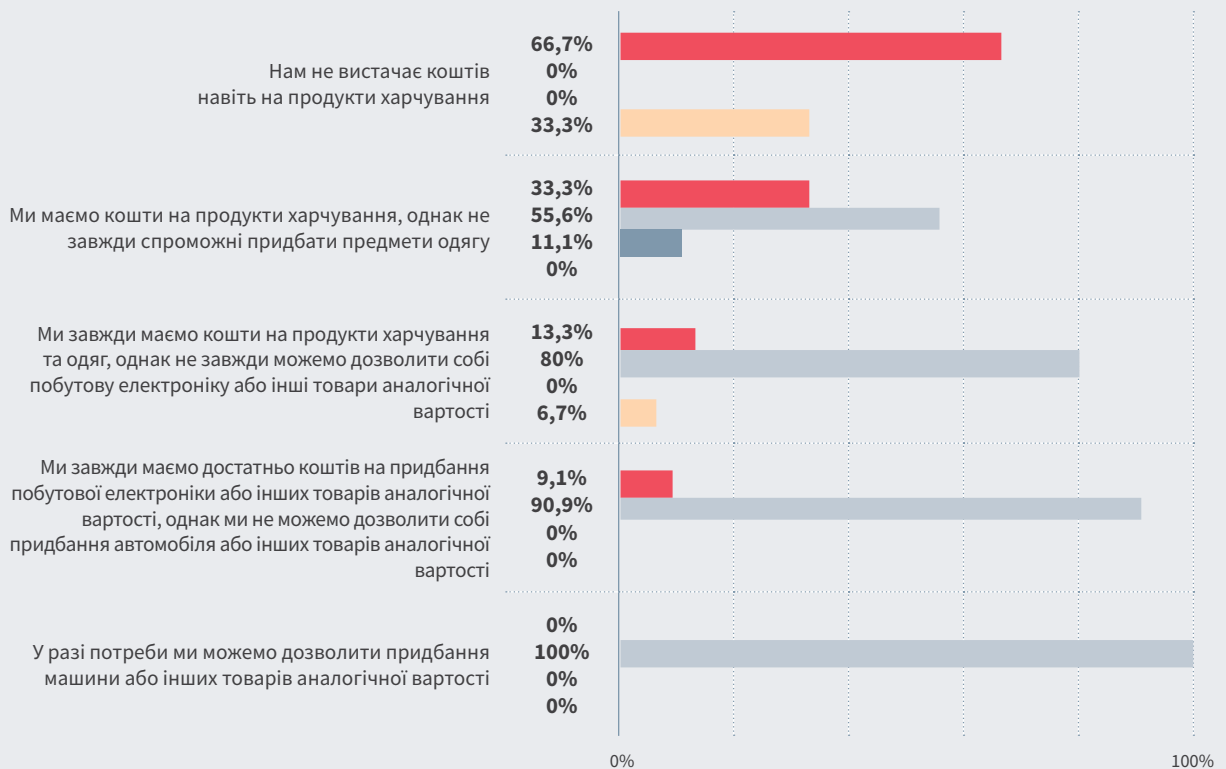
Чи був адвокат фінансово доступним для вас?

● Так

Чи був адвокат...

● Державний
● ОГС
● Приватний
● Не знаю

адвокатів. Приблизно три чверті (73,2%) заплатили своїм адвокатам, і подібний відсоток спостерігався серед тих, хто вважав, що адвокат фінансово був їм доступним (68,3%).

Юридична допомога, яку надала держава, не була належним чином спрямованою; так, деякі заможніші підозрювані у скоєнні правопорушень/інші особи заявляли, що адвокат був наданий через систему правової допомоги, і лише 33,3% найбільш респондентів заявили, що адвокат був доступним для них.

Органи місцевого самоврядування долучилися до розгляду лише 8 конфліктів підозрюваних у скоєнні правопорушень/інших осіб та ще 6 конфліктів підозрюваних у скоєнні правопорушень/інших осіб з-поміж учасників судових справ. Їх досвід взаємодії з місцевими державними адміністраціями був дуже позитивним, вони вважали, що місцеві адміністрації реагували на їхні проблеми й були фінансово доступними, але вибірка є занадто малою, щоб зробити суттєві висновки про корисність та чесність місцевих державних адміністрацій у

конфліктах, пов'язаних з підозрюваними у скоєнні правопорушень/іншими особами.

Менше половини (46,9%) усіх опитаних підозрюваних у скоєнні правопорушень/інших осіб, включаючи 44,3% мешканців лише Донецької та Луганської областей, вважали, що вони «отримали правосуддя» при розв'язанні їхніх конфліктів.

Нарешті 14,3% навіть не намагалися «отримати правосуддя» в своїх конфліктах, незалежно від того, чи були вони потерпілими, чи підозрюваними у скоєнні правопорушень/іншими особами. Причини, з яких респонденти вирішили нічого не робити, були різними, включаючи: безрезультатність (37,7% вважають, що «система правосуддя не допомагає таким людям, як я», а 36,4% вважають, що вони не «достатньо впливові, щоб отримати правосуддя»), відсутність фінансових ресурсів (48,1% сказали, що «правосуддя коштує дорого», а 42,9% вважають, що вони «недостатньо багаті», щоб отримати правосуддя), а також потенційні ризики (55,1% заявили, що «це створить лише більше проблем»).

Ключові результати

Цей розділ описує сприйняття та досвід взаємодії респондентів з інститутами правосуддя під час розв'язання конфліктів. **Спільні риси та найважливіші результати щодо сприйняття респондентами** системи правосуддя є такими:

- Трохи більше половини респондентів заявили, що отримають правосуддя, якщо стануть потерпілими у злочині.
- Вік, освіта та, зокрема, економічне становище респондентів, залишаються ключовими чинниками, що визначають міру впевненості респондентів у можливості отримання правосуддя, тоді як менш заможні, менш освічені та літні люди ставляться до системи правосуддя більш скептично й відчужено.
- Обнадійливим є те, що респонденти, які отримали досвід взаємодії з судовими органами, висловлюють більше впевненості у своїй здатності досягти правосуддя, ніж ті, хто такого досвіду не здобув. Це може вказувати на те, що система правосуддя працює краще, ніж здається на сторонній погляд.
- Найвагомими причинами, з яких респонденти вважали, що не зможуть досягти правосуддя, – це те, що вони були недостатньо впливовими (90,9%) або недостатньо багатими (90,9%). Додатковими для респондентів причинами, з яких вони не вірять в отримання правосуддя, якщо вони стануть потерпілими у злочині, є страх за свою безпеку: 64,2% заявили, що страх за свою безпеку буде головною або другорядною причиною. Цей страх набагато сильніше виражений у Донецькій та Луганській областях, ніж у Запорізькій області.
- Стосовно поліції, прокуратури та судів респонденти переважно вважали, що з усіма цими трьома установами буде легко зв'язатися, вони демонструватимуть шанобливе ставлення до них, і до них можна буде звернутися без відчуття страху, але при цьому їм бракує чесності та ефективності. Участь у судових справах та досвід взаємодії, як правило, позитивно впливають на сприйняття респондентами судів – учасники судових справ довіряють судовій системі більше, ніж населення в цілому.
- Адвокати (хоча в цілому й викликають довіру), як і суди, вважаються недоступними для більшості респондентів. Негативні думки найбільш виражені серед осіб з найнижчим рівнем формальної освіти та осіб з найбільш несприятливим фінансовим становищем у суспільстві, а також серед жінок.
- Більшість респондентів знають про існування призначених урядом юристів (безоплатної правової допомоги).
- Найбільше довіри у респондентів викликають їхні місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, зокрема серед найменш освічених та найбільш необхідних осіб (на відміну від поліції, прокуратури та судів, яким ці особи довіряють найменше).

Спільні риси та найважливіші результати щодо досвіду респондентів при контакті з закладами системи правосуддя є такими:

- За останні чотири роки 14,9% населення Донецької, Луганської та Запорізької областей мали спори юридичного характеру. Це означає, що приблизно 150 000 осіб щороку мають юридичні спори у Донецькій, Луганській та Запорізькій областях.
- Чим молодша, заможніша й освіченіша людина, тим більше ймовірність того, що вона мала досвід правових спорів.
- Трохи менше третини (32,7%) учасників судових справ, які вважають, що вони були потерпілими в конфліктах, відчують, що вони отримали правосуддя, включаючи 36,8% лише в Донецькій та Луганській областях. Менше половини (46,3%) з тих, хто обвинувачується у завданні утисків комусь, або осіб, які не належать до жодної категорії, відчують, що вони досягли правосуддя.
- Хоча суди вважаються фінансово недоступними серед населення в цілому, респонденти, які брали участь у судових спорах, з більшою ймовірністю вважатимуть їх доступними.
- Потерпілі були задоволені більшістю аспектів свого досвіду в суді, але вважали суди неефективними.
- Лише 8,8% респондентів з Донецької та Луганської областей заявили, що вони наймали приватного адвоката, тоді як 73,5% отримали юридичні послуги від ОГС та 14,7% – від державних адвокатів.
- Досвід потерпілих дещо відрізнявся від досвіду підозрюваних у скоєнні правопорушень та інших. Зокрема, в 22,3% підозрюваних у скоєнні правопорушень та інших осіб, які мали справу з поліцією, поліція вимагала грошей, тоді як у потерпілих цей показник становив 9%.
- Чим бідніші та менш освічені були підозрювані у скоєнні правопорушень та інші особи, тим гірше до них ставилася поліція.
- Надання безоплатної правової допомоги та допомоги ОГС виглядало належним чином орієнтованим на потерпілих, які найбільше цього потребували, але не було спрямоване на найбідніших підозрюваних у скоєнні правопорушень.
- Члени вразливих груп, включаючи ЛГБТК+, ВПО, працівниць секс-індустрії, людей з інвалідністю та інших, мають низький рівень довіри до правосуддя. Найголовнішою причиною є те, що вони вважають, що система зруйнована корупцією, внаслідок чого вони рідко покладаються на інститути правосуддя для захисту своїх прав. Більше того, недостатня доступність юридичних послуг для багатьох членів вразливих груп, а також повільний темп судового розгляду зменшують їхнє бажання використовувати систему правосуддя для розв'язання їхніх конфліктів. Тим не менш, представники деяких вразливих груп, наприклад, спільноти ЛГБТК+, активно прагнуть підвищити свою юридичну грамотність, а інші, наприклад, працівниці секс-індустрії, користуються послугами ОГС при розв'язанні своїх правових проблем.

Досвід у вирішенні адміністративних питань

Досвід у вирішенні адміністративних питань

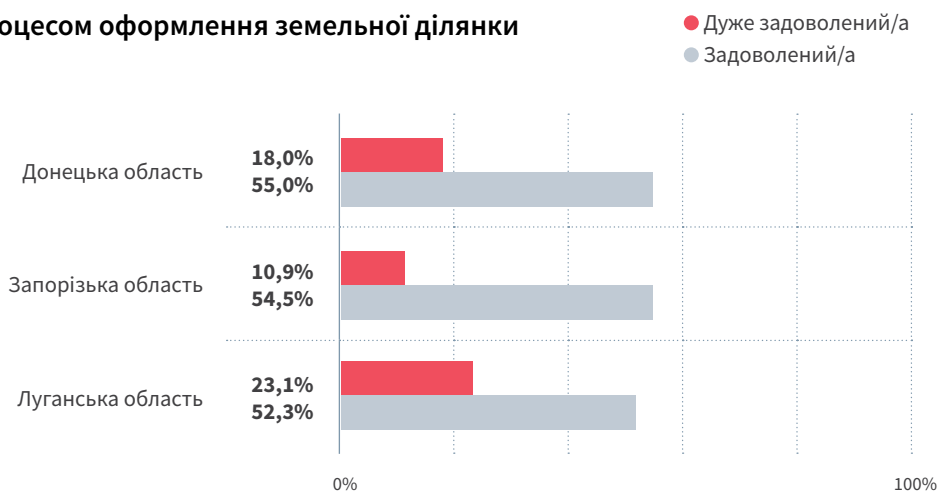
Респондентів також опитали про їхній досвід з вирішення адміністративних питань та про відповідні проблеми за останні чотири роки. **П'ята частина загальної вибірки (20%) намагалася зареєструвати свідоцтво про народження або смерть протягом чотирьох років, що передували опитуванню.** З них 91,8% були дуже задоволені або задоволені процесом, у трьох областях ця кількість була майже однакова, хоча жителі Запорізької області (89%) були менш задоволені, ніж жителі Донецької (92,7%) та Луганської (92,4%) областей.

Респондентів також опитали про досвід реєстрації їхнього місця проживання. **З 424 осіб (13,6% від загальної вибірки), які намагалися зареєструвати місце проживання, 84,3% були дуже задоволені або задоволені цим процесом.** Відмінності між областями були не дуже значними (81,6% жителів Запорізької області були задоволені цим процесом, порівняно з 84,7% із Донецької області та 85,3% з Луганської області).

Ще одне поширене адміністративне питання полягає в **реєстрації права власності або оренди земельних ділянок.** З 285 осіб (7,9% від загальної вибірки), які намагалися це зробити, **72,6% були дуже задоволені або задоволені цим процесом.** Жителі Запорізької області були значно менше задоволені процесом реєстрації земель (65,5%), ніж респонденти з Донецької (73,0%) та Луганської (75,4%) областей.

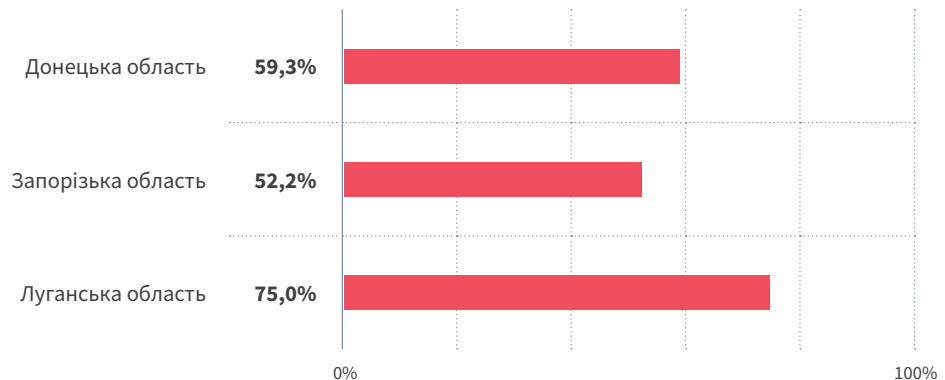
Однак **досвід респондентів був надзвичайно негативним, коли йшлося про багато інших соціальних питань, включаючи отримання пенсії, допомога ВПО або виплати по інвалідності.** З 160 осіб (4,4% від загальної вибірки), які намагалися отримати пільгу, яка мала би їм виплачуватися, **63,8% були незадоволені або дуже незадоволені адміністративним процесом.** Це почуття було особливо виражене у респондентів з Луганської області: 75,0% тих, хто намагався вирішити вищезазначену проблему, є незадоволеними або дуже незадоволеними адміністративним процесом,

Рівень задоволення процесом оформлення земельної ділянки

Чи були ви задоволені (незадоволені + дуже незадоволені) результатами ваших спроб отримання соціальної допомоги, яка, на вашу думку, мала б вам виплачуватися?

● Не задоволений/а
або дуже не задоволений/а

тоді як у Донецькій (59,3%) та Запорізькій (52,2%) областях трохи більше половини опитаних висловили такий самий рівень незадоволення.

Крім того, було встановлено деякі розбіжності між різними групами при оцінці рівня задоволеності

адміністративними процесами. Наприклад, майже все міське населення було більше незадоволене адміністративними процесами, ніж сільське населення (лише у сфері невиплаченої соціальної допомоги сільське населення (68,4%) було більше незадоволене, ніж міське населення (59,3%)).

Ключові результати

- Респонденти висловили високий рівень задоволеності адміністративними послугами, такими, як реєстрація місця проживання та реєстрація землі, отримання свідоцтва про народження або смерть. Серед опитуваних респондентів трьох областей жителі Запорізької області виявили найменшу ступінь задоволеності зазначеними адміністративними процесами, хоча розрив є незначним.
- Однак, коли йдеться про адміністративні процеси отримання соціальної допомоги, включаючи пенсії, виплати ВПО або допомоги по інвалідності, досвід респондентів був явно більш негативним. Це відчуття було найбільш вираженим у Луганській області та найменш вираженим у Запорізькій області.

The background is a dark blue gradient with several overlapping circles and halftone patterns in shades of red and blue. The text is centered in the upper half of the page.

Правова допомога

Правова допомога

Чи існує номер телефону, на який члени громади можуть зателефонувати у разі потреби в юридичній консультації?

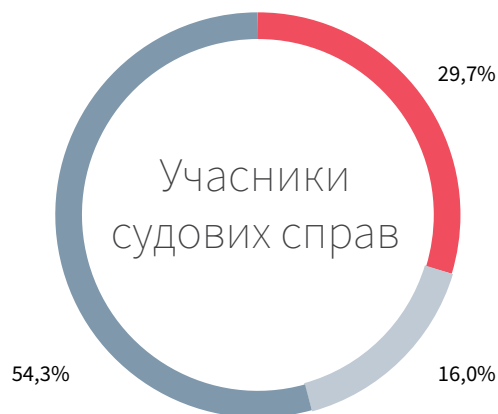
В опитуванні було досліджено рівень обізнаності респондентів у сфері юридичних послуг, доступних від різних джерел: гарячої телефонної лінії з надання правової допомоги, бюро правової допомоги, органів місцевої влади та ОГС. Крім того, було досліджено рівень обізнаності респондентів щодо антикорупційних механізмів, а також щодо доступності послуг у конкретних проблемах безпеки, таких як міни/боеприпаси, що не вибухнули.

Респондентів спочатку запитали про їхню обізнаність про існування правової допомоги за телефоном. Лише одна п'ята респондентів (20,5%) знають про існування телефонного номеру, за яким вони можуть зателефонувати, коли їм потрібна юридична консультація (гаряча лінія з надання правової допомоги). Серед тих, хто знає про існування цієї послуги, найвищий ступінь обізнаності (27,2%) був у жителів Запорізької області, натомість у Донецькій та Луганській областях цей показник становив 16,8% та 20,3%, відповідно.

Рівень обізнаності щодо цієї юридичної послуги серед жителів Донецької та Луганської областей значно збільшився у 2018 році порівняно з результатами опитування 2017 року, проте поточне опитування зафіксувало зниження обізнаності, особливо в Донецькій області (з 30,8% у 2018 році до 16,8% у 2019 році).

Чи існує номер телефону, на який члени громади можуть зателефонувати у разі потреби в юридичній консультації?

- Так
- Ні
- Не знаю

З осіб, обізнаних про існування такого номеру телефону, 55,2% заявили, що знають його, хоча лише 16 (2,2%) осіб знали цей номер напам'ять.

Більш того, 29,7% з вибірки учасників судових справ підтвердили, що вони знають про цю

юридичну послугу, тоді як 54,3% не знали про її існування, а 16% учасників судових справ заявили, що такої послуги немає, тобто 70,3% учасників судових справ не знали про існування гарячої лінії з надання правової допомоги.

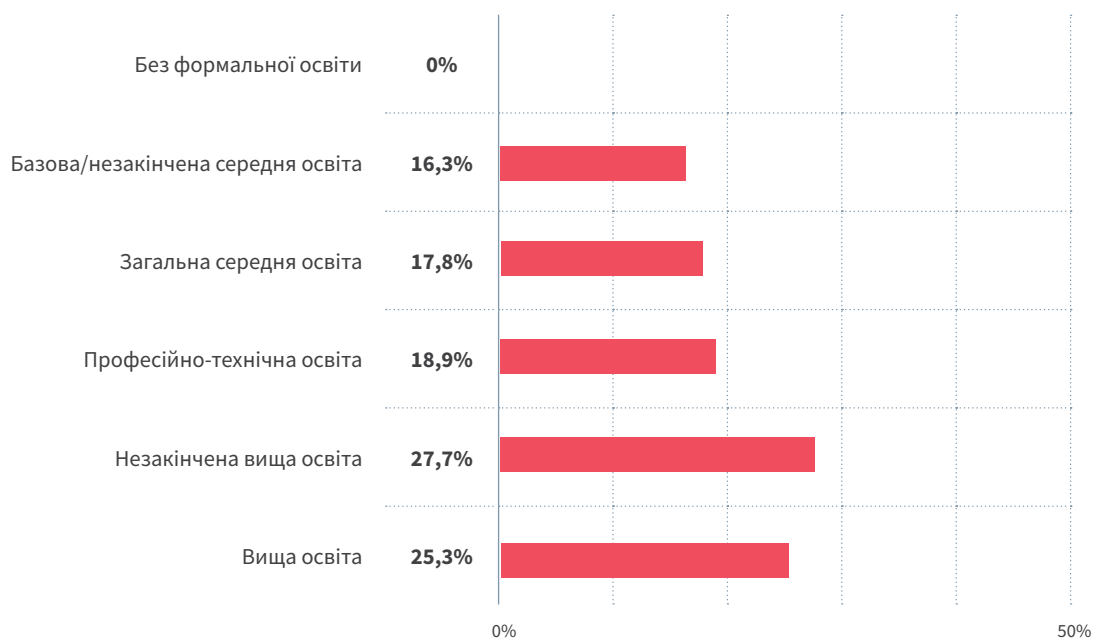
Чим освіченіша людина, тим більше ймовірність того, що вона знає про існування номера гарячої лінії з надання правової допомоги: при цьому жоден з респондентів, які не отримали формальну

освіту, не знав про існування гарячої лінії з надання правової допомоги, і приблизно чверть тих, хто мав неповну (27,7%) та закінчену (25,3%) вищу освіту, знали про це.

Крім того, **ВПО як група людей з особливим набором юридичних потреб була краще обізнана щодо існування цієї юридичної послуги – 34,2% цієї групи знали про її існування**, а серед загального населення цей показник становить 20,1%.

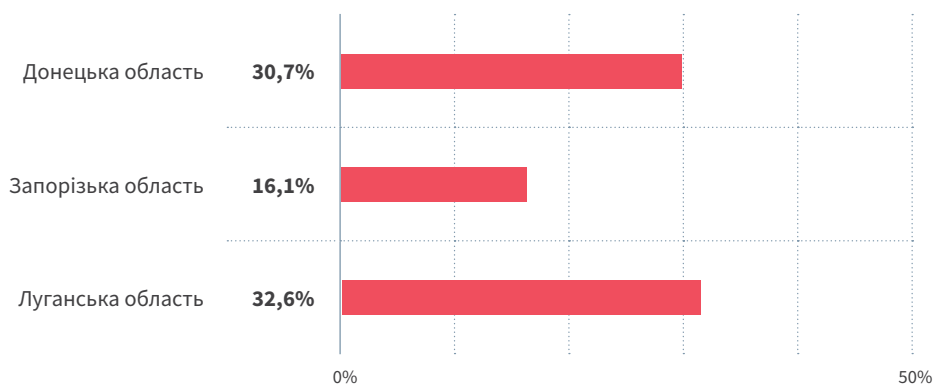
Чи існує номер телефону, на який члени громади можуть зателефонувати у разі потреби в юридичній консультації?

● Так

Ви знаєте номер гарячої лінії з надання правової допомоги. Чи ви коли-небудь телефонували на гарячу лінію з надання правової допомоги?

● Так

7. До них належать ті, хто знав номер телефону гарячої лінії з надання правової допомоги напам'ять або записав його. Цю групу було опитано щодо частоти використання цього номеру та досвіду з використання цієї послуги.

Окрім рівня обізнаності про цю юридичну послугу, опитування також дослідило, як часто респонденти використовували її. Таким чином, серед тих, хто знав номер телефону гарячої лінії з надання правової допомоги, 27,3% вказали, що телефонували за цим номером хоча б раз. Крім того, 31,6% опитаних учасників судових справ, які заявили, що знають номер телефону, дійсно ним скористалися.

Групи населення з підвищеними юридичними потребами, такі як ВПО, частіше користувалися цією послугою, ніж решта населення. Існує майже вдвічі більша ймовірність того, що ВПО скористаються гарячою лінією з надання правової допомоги (46,4%), ніж особи, що не належать до цієї групи населення (25,9%).

З числа тих, хто знав номер телефону гарячої лінії з надання правової допомоги, жителі Запорізької області найменше користувалися гарячою лінією (16,1%), а респонденти з Донецької (30,7%) та Луганської (32,6%) областей користувалися цією послугою майже вдвічі частіше.

При оцінюванні рівня задоволеності наданням послуг результати свідчать, що **респонденти дуже**

задоволені якістю послуги, яку надає гаряча лінія з правової допомоги, і таке сприйняття є спільним серед усіх груп респондентів, незалежно від особистих характеристик або місця проживання.

Досвід та враження тих, хто зателефонував на гарячу лінію з надання правової допомоги, були майже повністю позитивними: 97,3% повідомили, що цією послугою легко користуватися, всі користувачі підтвердили, що до них ставилися з повагою, 94,6% зрозуміли надану пораду, а 93,8% заявили, що вони будуть користуватися цю послугою знову. Крім того, 10,7% користувачів оплатили надану послугу, менше, ніж 13,4% тих, кого співробітники гарячої лінії з надання правової допомоги просили щось заплатити.

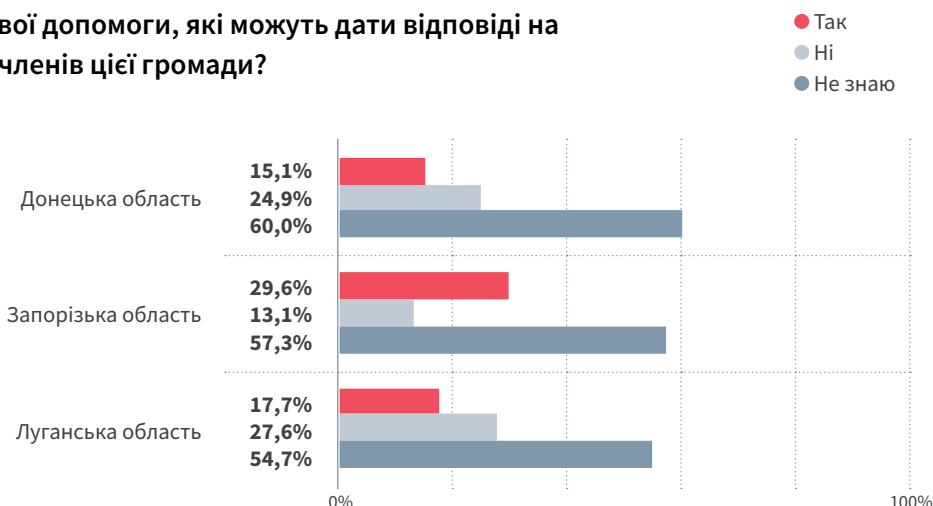
Аналогічно, респонденти, які ніколи не користувались гарячою лінією з надання правової допомоги, але знали про її існування, також мали переважно позитивні думки щодо неї. Вони погодилися (або повністю погодилися), що якби вони зателефонували на гарячу лінію з надання правової допомоги, то до них ставилися б з повагою (97,5%), вони зрозуміли б надану пораду (95,1%), порада була б корисною (94,9%), і послуга була б безкоштовною (93,2%).

Ви знаєте номер гарячої лінії з надання правової допомоги. Чи ви коли-небудь телефонували на гарячу лінію з надання правової допомоги?

● Так

Чи існують бюро правової допомоги, які можуть дати відповіді на юридичні питання для членів цієї громади?

У респондентів також поцікавилися, що вони думають про бюро правової допомоги. Несподіваним було те, що менше однієї п'ятої респондентів знали про цю послугу (19,6%), тоді як більше половини населення не знали, чи існує бюро правової допомоги в їхній громаді (57,6%).

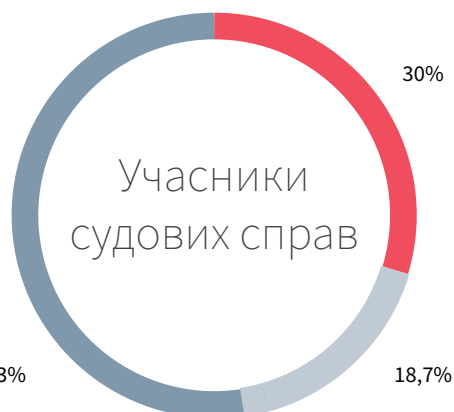
Поділ даних опитування за регіонами показує, що в Запорізькій області (29,6%) майже вдвічі більше жителів знають про існування цієї правової послуги порівняно з Донецькою (15,1%) та Луганською (17,7%) областями. Це свідчить про необхідність підтримки інформаційно-просвітницької діяльності бюро правової допомоги з метою підвищення обізнаності населення про існування цієї важливої послуги.

З іншого боку, учасники судових справ показали більшу поінформованість щодо існування бюро правової допомоги порівняно з загальною вибіркою населення, де 30% були ознайомлені з цією послугою.

Не існує чіткої картини щодо обізнаності про існування бюро правової допомоги. Наприклад, ті, хто не має формальної освіти, й особи з закінченою вищою освітою були найбільш обізнаними про існування бюро правової допомоги. У той же час працівники з середньостатистичним та високим рівнем доходів демонстрували вищий рівень обізнаності про цю юридичну послугу, ніж ті, хто є фінансово

Чи існують бюро правової допомоги, які можуть дати відповіді на юридичні питання для членів цієї громади?

● Так
● Ні
● Не знаю

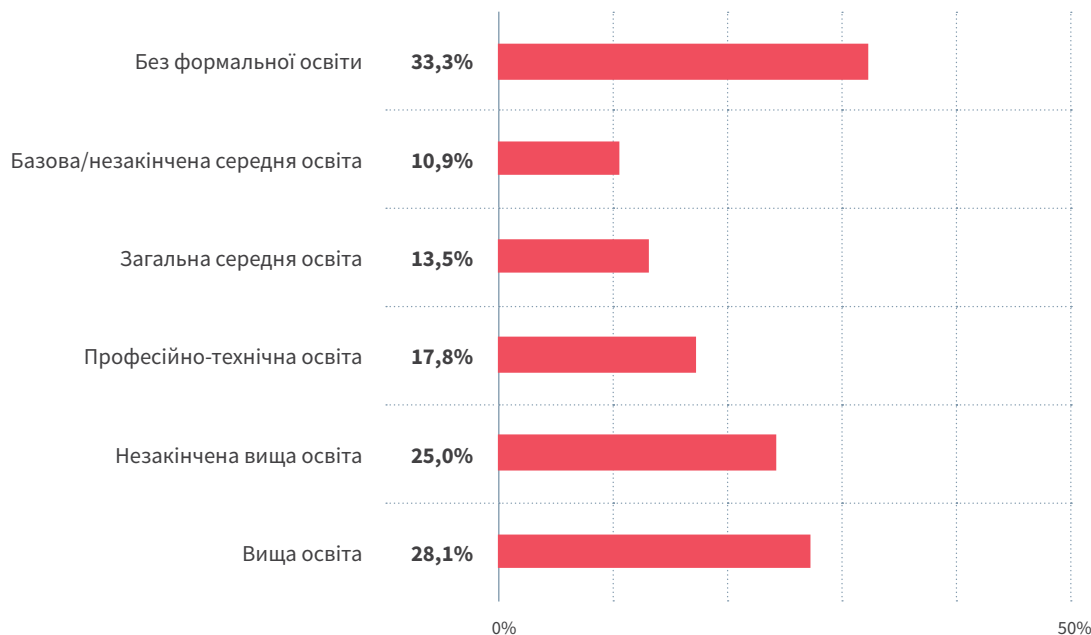

незабезпеченим. Так, 33,3% осіб, які не мають формальної освіти, і 28,1% тих, хто має вищу освіту, знали про бюро правової допомоги. При цьому, якщо 28,1% тих, хто має середній рівень доходу, знали про цю юридичну послугу, серед найбільш обізнаних респондентів лише 15,4% знали про її існування.

Крім того, існує незначна різниця між міським та сільським населенням. Четверть міського населення (24,5%) знала про бюро правової допомоги порівняно з 15% сільського населення. Такий результат може

Чи існують бюро правової допомоги, які можуть дати відповіді на юридичні питання для членів цієї громади?

● Так

бути наслідком того, що бюро правової допомоги більше сконцентровані в містах.

Результати опитування показують, що мешканці громад, які знаходяться в безпосередній близькості від «лінії зіткнення» в Донецькій та Луганській областях в цілому (16,3%), менше знають про бюро правової допомоги, ніж ті, що розташовані далі (20,2%). Цей результат зумовлений насамперед тим, що мала кількість мешканців Донецької області поблизу «лінії зіткнення» знала про бюро правової допомоги (10,6%), а жителі громад, наближених до «лінії зіткнення» в Луганській області, з більш ніж удвічі більшою ймовірністю знали про бюро правової допомоги (21,5%).

Крім того, опитування було зосереджене на тому, наскільки часто респонденти, які стверджували, що вони знають про такі бюро правової допомоги, зверталися в ці установи і наскільки задоволені вони були якістю наданої послуги. Трохи менше однієї п'ятої частини тих, хто знав про існування бюро правової допомоги (18%), або 3,5% від загальної вибірки користувалися послугами бюро правової допомоги. Крім того,

Чи існують бюро правової допомоги, які можуть дати відповіді на юридичні питання для членів цієї громади?

37 користувачів суду (або 41,1% тих, хто знав про послугу серед цієї вибірки) фактично скористалися послугою. Чим бідніша людина, тим вірогідніше, що вона користується послугами бюро правової допомоги (за винятком найбагатшої категорії респондентів; однак, вони становили мізерну частину вибірки, тому, можливо, що в цьому плані дані трохи викривлені). Крім того, люди із сільської місцевості (21,6%) та ВПО (40,6%) частіше користувалися послугою, ніж середньостатистичний респондент.

Чи ви коли-небудь зверталися до бюро правової допомоги з питаннями юридичного характеру (% від загальної вибірки)? – за рівнем достатку домогосподарств

● Так

Як і гаряча лінія правової допомоги, бюро правової допомоги, на переконання переважної більшості респондентів, надають відмінні послуги.

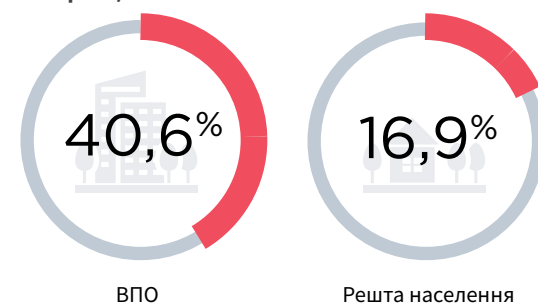
Ті, хто звернувся за юридичною консультацією до бюро правової допомоги, значною мірою були задоволені якістю наданої послуги. Так, 96,9% підтвердили, що до них ставилися з повагою, 91,3% сказали, що зрозуміли надану пораду, 91,3% зазначили, що бюро правової допомоги легко знайти, 89,8% сказали, що знову скористаються послугою, якщо буде потреба, тоді як 78,0% підтвердили, що адвокати найкращим чином представляли їх інтереси. Лише 8,7% користувачів послуги стикнулися з проханням про оплату послуги, при цьому 54% тих, кого попросили заплатити, зробили це.

Респонденти, які не зверталися по допомогу до бюро правової допомоги, але чули про них, висловлювали аналогічний рівень впевненості в роботі бюро правової допомоги, як і ті, хто користувався їх послугами. Так, 96,0% респондентів вважали, що до них поставляться з повагою, 94,0% вірили, що вони зрозуміють надану пораду, 94,1% вірили, що дана порада буде корисною, і 95,0% вважали, що надана послуга буде безкоштовною.

Чи ви коли-небудь зверталися до бюро правової допомоги з питанням юридичного характеру (% від загальної вибірки)?

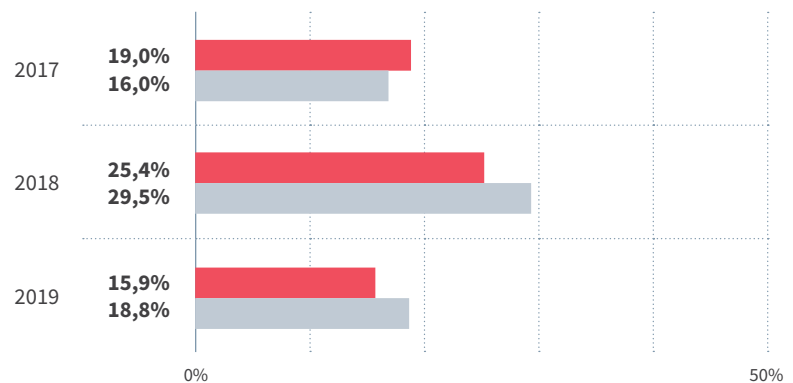
Чи ви коли-небудь зверталися до бюро правової допомоги з питанням юридичного характеру (% від загальної вибірки)?

Чи дає місцева державна адміністрація відповіді на питання юридичного характеру у вашій громаді?

Так

● Донецька область
● Луганська область

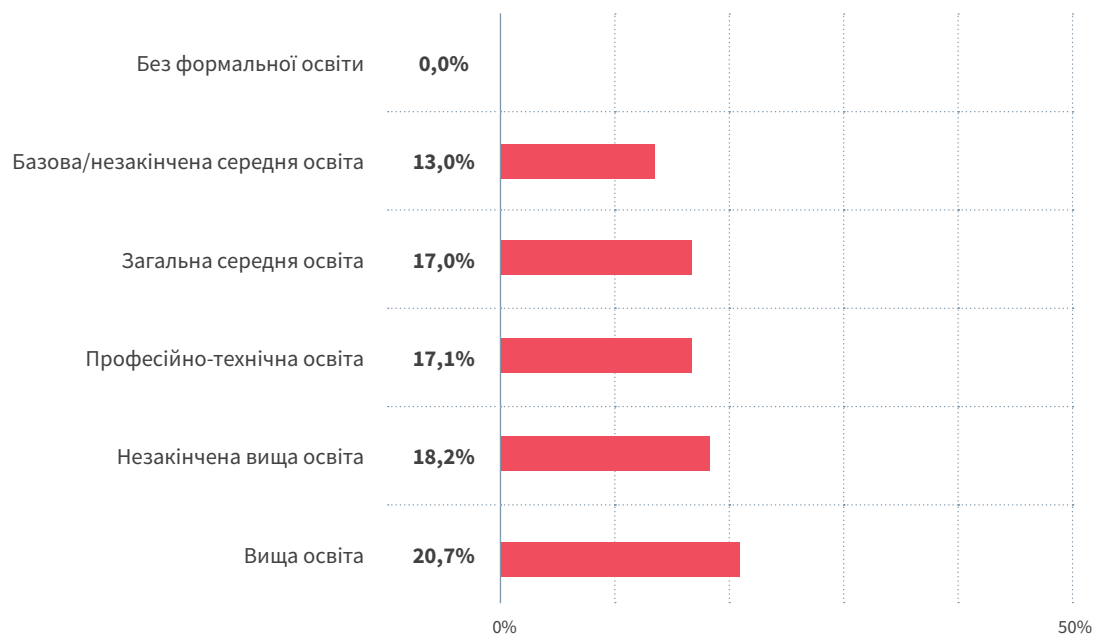

У респондентів також поцікавилися щодо ролі їхніх місцевих державних адміністрацій у наданні правової допомоги. Менше, ніж кожен п'ятий респондент (17,9%) заявив, що їхні місцеві державні адміністрації дають відповіді на питання юридичного характеру. Мешканці Запорізької області (20,1%) більш схильні в це

вірити порівняно з мешканцями Донецької (15,9%) та Луганської (18,8%) областей. Спостерігається зниження обізнаності щодо ролі місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування в наданні юридичних консультацій порівняно з 2018 роком.

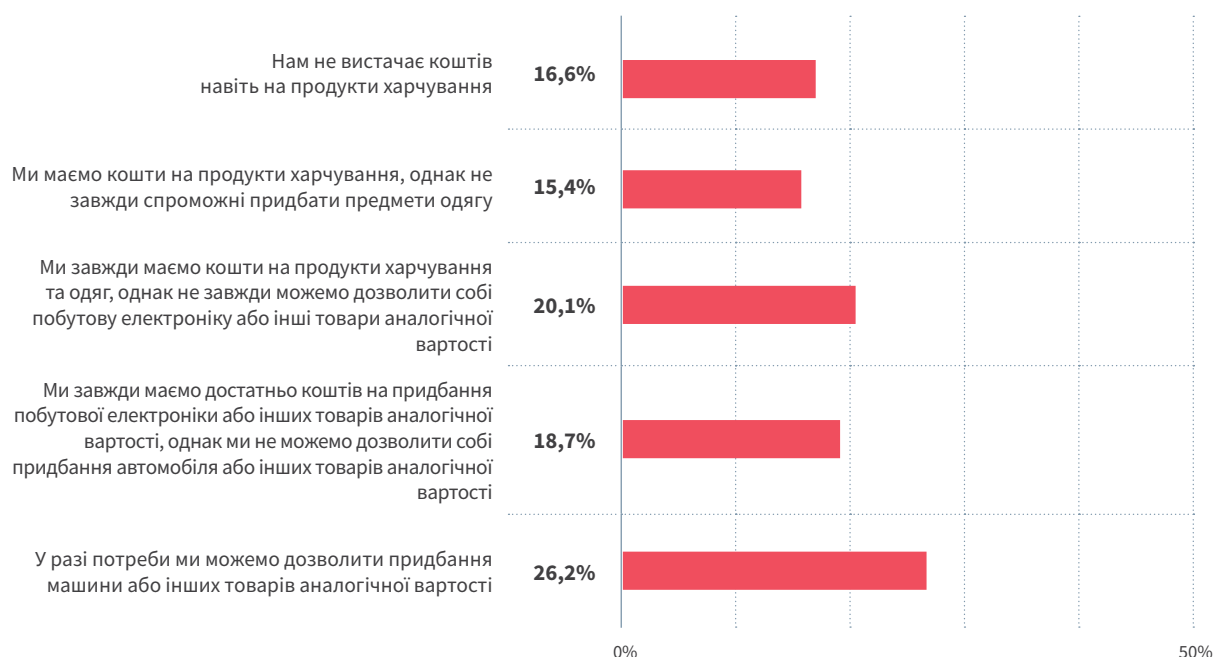
Чи дає місцева державна адміністрація відповіді на питання юридичного характеру у вашій громаді?

● Так

Чи дає місцева державна адміністрація відповіді на питання юридичного характеру у вашій громаді?

● Так

Серед мешканців сільських районів (20,5%) більше тих, хто вірить, що місцеві державні адміністрації дають відповіді на питання юридичного характеру, порівняно з жителями міст (15,2%).

Чим освіченішою є людина, тим більша ймовірність того, що вона вважає, що місцева державна адміністрація дає відповіді на питання юридичного характеру.

До того ж, чим заможніша людина, тим більша ймовірність того, що вона вважає, що місцева державна адміністрація дає відповіді на питання юридичного характеру.

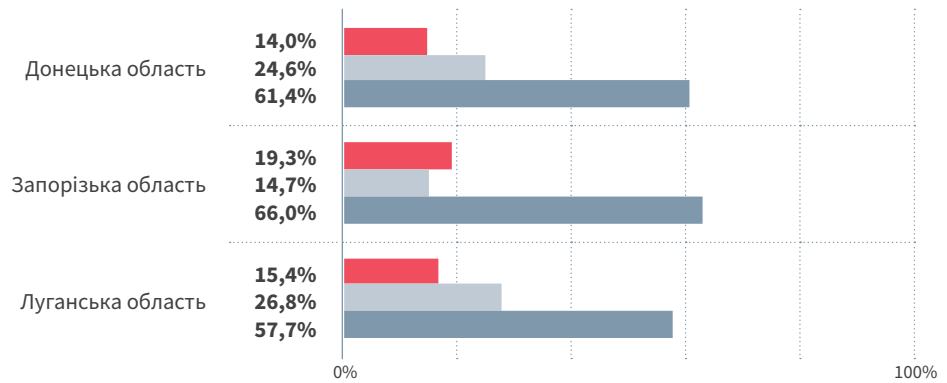
Однак лише 22,8% тих, хто вважає, що місцева державна адміністрація дає відповіді на питання юридичного характеру, звернулися до цих установ (4,1% від загальної кількості опитаних). Стосовно цього питання не було суттєвої розбіжності – жодна конкретна група не була більш схильною звертатися за порадою до місцевої державної адміністрації порівняно з іншими.

Враження тих, хто звернувся по юридичну консультацію до місцевих органів влади, були надзвичайно позитивними, незалежно від особистих характеристик або місця проживання. Майже дев'ять з десяти респондентів, які звернулися по консультацію до місцевих органів влади (89,8%), заявили, що ці установи були готові допомогти, 96,6% сказали, що до них ставляться з повагою, а 90,5% зрозуміли надану консультацію. Більш того, 84,4% визнали місцеву державну адміністрацію справедливою, 74,1% підтвердили, що вони діяли швидко, а 86,4% звернулися б туди по консультацію ще раз, якби це знадобилося. Невеликий відсоток (6,1%) респондентів стикнувся з проханням про оплату послуг, і майже такий самий відсоток (6,8%) заплатив за них.

Враження населення загалом про можливість місцевих державних адміністрацій у наданні правової допомоги є настільки ж позитивними, як і серед тих, хто користувався цими послугами. Так, 95,8% тих, хто знав, але не користувався юридичними послугами місцевих адміністрацій вважають, що якби вони зверталися до своєї місцевої державної

Чи існують ОГС, які можуть дати відповіді на питання юридичного характеру членам вашої громади?

● Так
● Ні
● Не знаю

адміністрації з юридичною проблемою, то до них ставилися б з повагою, 95,6% вважають, що вони зрозуміють надану консультацію, 94,4% вважають, що порада буде корисною, а 95% – що послуга буде безкоштовною.

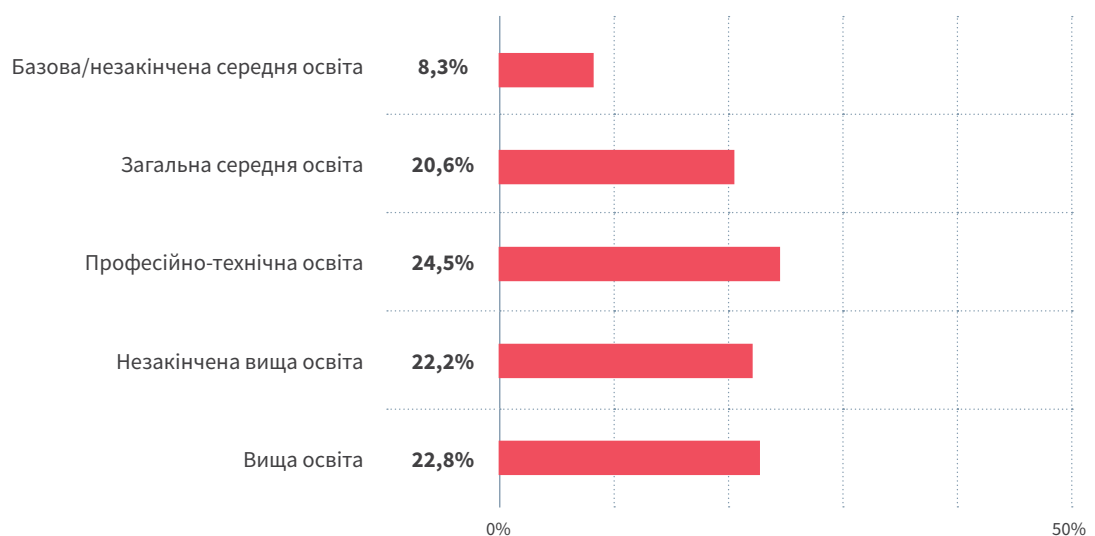
Також було проведено опитування щодо сприйняття та досвіду взаємодії респондентів з НУО/ОГС, які також надають юридичні послуги. За результатами, лише 15,8% респондентів знають про існування ОГС, які надають юридичні

послуги. Респонденти з Запорізької області (19,3%) були дещо більш обізнані про ОГС, які надавали юридичні послуги, ніж респонденти з Донецької (14%) та Луганської (15,4%) областей.

Особи з початковою/незакінченою середньою освітою показали значно нижчий рівень обізнаності про існування ОГС як постачальників юридичних послуг (8,3%), ніж особи з вищим рівнем освіти (більше, ніж кожен п'ятий з них знає про ОГС, які надають такі послуги).

Чи існують ОГС, які можуть дати відповіді на питання юридичного характеру членам вашої громади?

● Так

Чи існують ОГС, які можуть дати відповіді на питання юридичного характеру членам вашої громади?

● Так

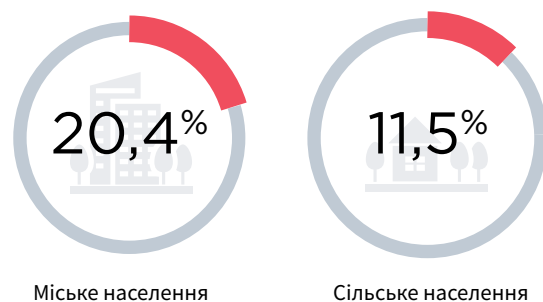
Чим заможніші респонденти, тим більша ймовірність того, що вони будуть знати про постачальників юридичних послуг, що, зрештою, стосується як ОГС як джерела юридичних консультацій. Аналогічно, чим заможніші респонденти, тим більше ймовірність, що вони знають про ОГС, які надають юридичні консультації.

Не дивно, що лише 11,5% сільського населення підтвердили, що чули про існування ОГС, які надають юридичні послуги, тоді як кількість міських жителів, які знали про такі ОГС, є майже вдвічі більшою (20,4%). Проте слід зазначити, що навіть цей відсоток є досить низьким, враховуючи збільшення концентрації ОГС у міських районах.

Крім того, 23,7% ВПО та 18,8% тих, хто проживає в безпосередній близькості від «лінії зіткнення», з непропорційною ймовірністю знають про ОГС як організації, що надають юридичні консультації.

Однак лише 15,6% (або 2,5% від загальної вибірки) тих, хто вважає, що ОГС надають юридичні консультації, насправді контактували з ОГС для вирішення певного юридичного питання. Їхній **досвід взаємодії з ОГС був надзвичайно позитивним, незалежно від особистих характеристик або місця їх проживання.**

Чи існують ОГС, які можуть дати відповіді на питання юридичного характеру членам вашої громади?

Так 97,8% респондентів сказали, що до них ставилися з повагою, 89,9% заявили, що цю організацію легко знайти, 93,3% – що вони зрозуміли надані консультації, і 89,9% за необхідності знову звернуться за порадою. Крім того, 18% респондентів стикнулися з проханням про оплату наданої послуги, а 11,2% здійснили таку оплату.

ОГС користуються аналогічним рівнем довіри серед респондентів, які знають про їхнє існування, але які не користувалися їхніми послугами: 97,1% вважають, що якщо вони звернуться по юридичну допомогу до ОГС, до них ставитимуться з повагою, 96,5% вважають, що вони зрозуміють надані консультації, 95% – що консультація буде корисною, і 91,7% – що вона буде безкоштовною.

Ключові результати

У процесі опитування було сформовано такі основні результати сприйняття та досвіду респондентів із постачальниками юридичних послуг:

- Приблизно одна п'ята частина населення у трьох областях знає про існування гарячої лінії та бюро правової допомоги, тоді як менше, ніж кожен п'ятий респондент, знає про те, що місцеві державні адміністрації та ОГС є надають юридичні послуги. Серед трьох областей жителі Запорізької області виявили найвищий ступінь обізнаності щодо усіх надавачів юридичних послуг.
- Мешканці громад, які знаходяться в безпосередній близькості від «лінії зіткнення» в Донецькій та Луганській областях, були менш обізнані про постачальників юридичних послуг, ніж респонденти, що проживали в інших громадах.
- Однак групи населення, в яких попит на юридичні послуги є вищим, зокрема, ВПО та учасники судових справ, виявили значно вищий рівень обізнаності щодо наявних варіантів постачальників юридичних послуг під час пошуків правових послуг. Так само вони охочіше користувалися послугами гарячої лінії, бюро правової допомоги та ОГС.
- Ступінь обізнаності про постачальників юридичних послуг зростає з рівнем освіти та економічного добробуту респондентів. Однак винятком із цього правила є те, що особи, які не мають формальної освіти, продемонстрували досить високу обізнаність щодо служб правової допомоги як постачальника юридичних послуг.
- Ті, хто користувався юридичними послугами, і ті, хто знає про їхнє існування, але не користувались ними, мають переважно позитивний досвід щодо якості наданих юридичних послуг та ставлення до них. Це стосується всіх груп постачальників послуг, щодо яких проводилося опитування: гаряча лінія з надання правової допомоги, бюро правової допомоги, місцеві державні адміністрації та ОГС.

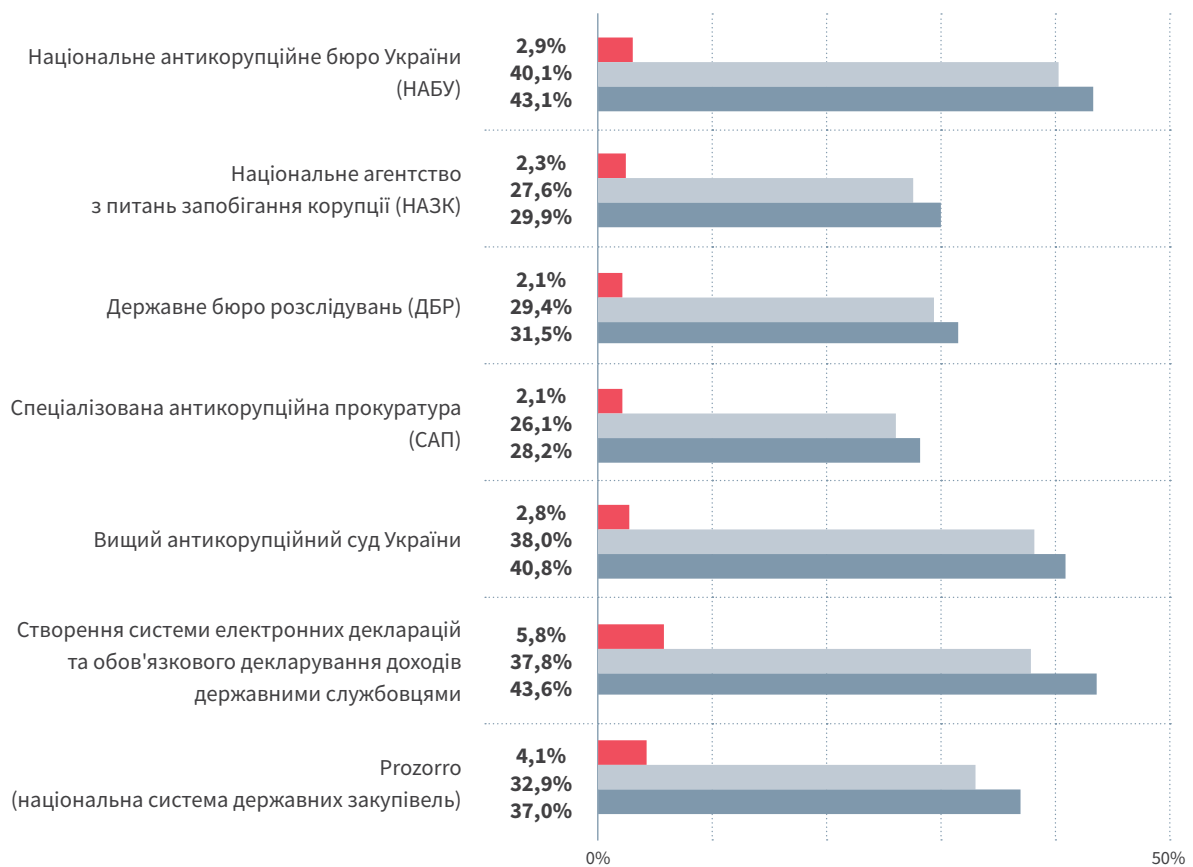

Антикорупційні механізми

Антикорупційні механізми

Ступінь ознайомлення з аспектами антикорупційної реформи – відповідними установами та їхніми повноваженнями в боротьбі з корупцією

- Повністю знайомий/а
- Частково знайомий/а
- Повністю + частково знайомий/а

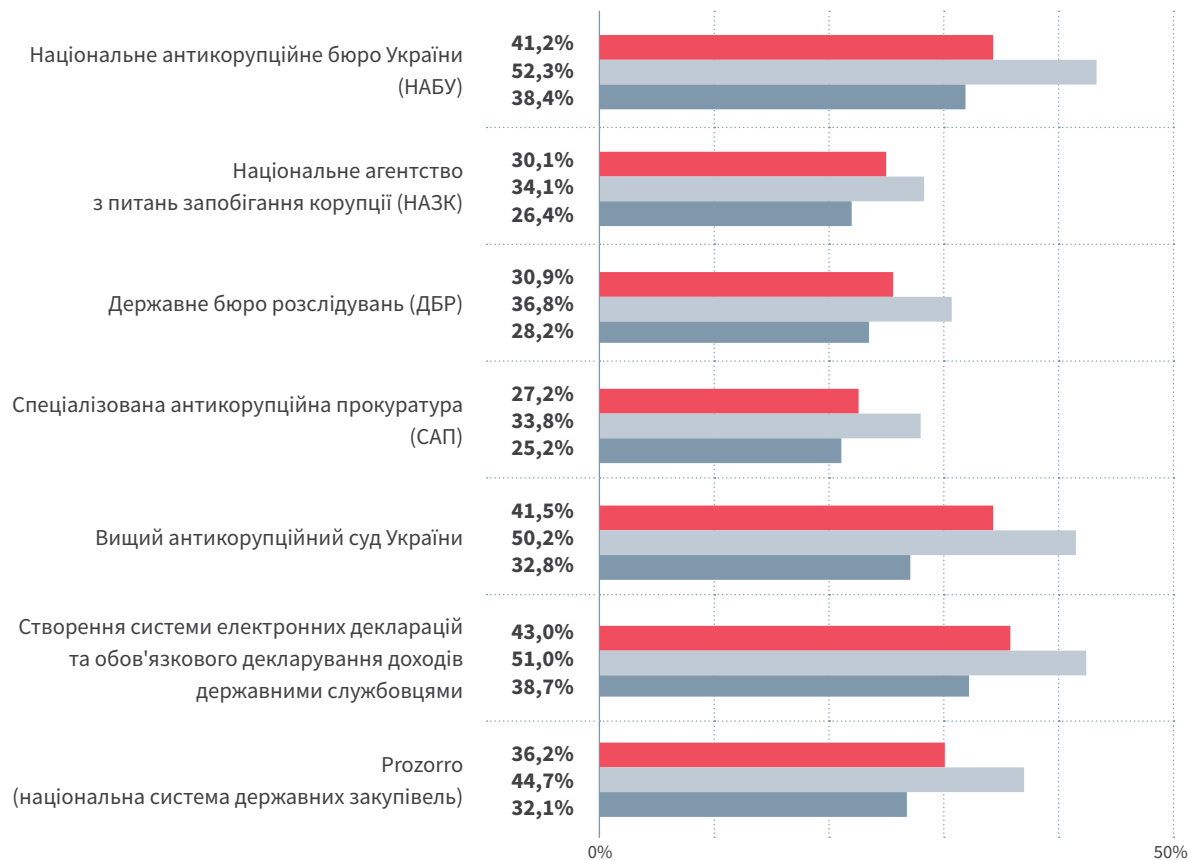
Респондентів трьох областей було опитано про їхнє уявлення про розроблені механізми боротьби з корупцією та аспекти антикорупційної реформи в Україні. Зокрема, було проведено опитування щодо ступеня обізнаності респондентів про конкретні механізми та інституційні повноваження у боротьбі з корупцією.

Трохи більше двох п'ятих респондентів (43,1%) знали (повністю або частково) про повноваження Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) та Вищого антикорупційного суду України (40,8%), тоді як майже троє з десяти рес-

пондентів були знайомі з Національним агентством з питань запобігання корупції (НАЗК) (29,9%), Державним бюро розслідувань (31,5%) та Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою (САП) (28,2%). Існують подібні рівні обізнаності щодо інших механізмів корупції – **37,0% респондентів знають про національну систему державних закупівель (Prozorro), а 43,6% ознайомлені з електронною системою декларацій доходів для державних службовців.** Викликає занепокоєння те, що переважна більшість респондентів лише частково ознайомена з цими антикорупційними механізмами та повноваженнями різних інституцій, створених для

Ступінь ознайомлення з антикорупційною реформою по областях – (повністю та частково ознайомлений/а)

● Донецька область
● Запорізька область
● Луганська область

боротьби з корупцією в Україні, і що лише деякі опитані були **цілком ознайомлені** з ними, що вказує на те, що існує потреба в подальшому поширенні інформації про них серед громадськості.

Мешканці Луганської області були найменш поінформовані про повноваження антикорупційних установ та відповідні механізми (усі без винятку), тоді як мешканці Запорізької області виявилися найбільш поінформованими з усіх трьох областей.

Крім того, хоча між сільським та міським населенням не спостерігається суттєвої розбіжності, коли йдеться про їх обізнаність щодо повноважень антикорупційних установ, сільське населення є менш поінформованим про систему електронних декларацій та національну систему державних закупівель, ніж ті, хто проживає в містах.

Зрештою, рівень обізнаності щодо антикорупційної реформи пропорційно зростає з рівнем освіти та фінансовим статусом респондента. Як приклад, 57,9% осіб з вищою освітою знали про повноваження Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), тоді як лише 16,7% осіб, які не мають формальної освіти, знали про цю установу та її повноваження. Подібні пропорції простежуються й серед інших обстежених установ.

Опитування також включало дослідження сприйняття респондентами залучення органів місцевої влади до антикорупційних реформ. **Більше половини респондентів сказали, що органи місцевої влади не діють згідно з суспільними інтересами (56,7%).** У цьому питанні не було суттєвих відмінностей між областями або між сільським та міським населенням.

Антикорупційні механізми

Ступінь ознайомлення з антикорупційними механізмами – міста та села (повністю та частково ознайомлений/а)

Ключові результати

Найважливіші результати стосовно сприйняття респондентами досліджуваних антикорупційних механізмів:

- В середньому трохи більше третини опитаних знають про повноваження антикорупційних установ, причому найбільша кількість людей знає про повноваження Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) та Вищого антикорупційного суду України. З трьох опитуваних областей жителі Запорізької області є найбільш поінформовані про повноваження антикорупційних установ.
- Особливо потребує поліпшення поінформованості щодо антикорупційних механізмів серед найменш освічених та найбідніших людей, оскільки вони мають дуже низький рівень поінформованості щодо цих механізмів.
- Однак було встановлено, що респонденти вважають, що місцеві адміністрації не представляють голоси громадян і не діють згідно з суспільними інтересами, і це свідчить про те, що існує нагальна потреба встановлення чітких принципів представлення суспільних інтересів.

Послуги із забезпечення безпеки

Послуги із забезпечення безпеки

Респондентів було опитано про заходи, які вживають у їхніх громадах поліція, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування для розв'язання проблем безпеки та правосуддя.

Приблизно **дві третини опитаних заявляли, що поліція регулярно або іноді розв'язує проблеми в своїх громадах (64,7%)**. При більш детальному вивченні результатів в окремих областях стає зрозуміло, що **між областями не існує суттєвих розбіжностей**: приблизно дві третини респондентів у кожній області заявляли, що поліція регулярно або іноді розв'язує проблеми, які виникають у їхніх громадах.

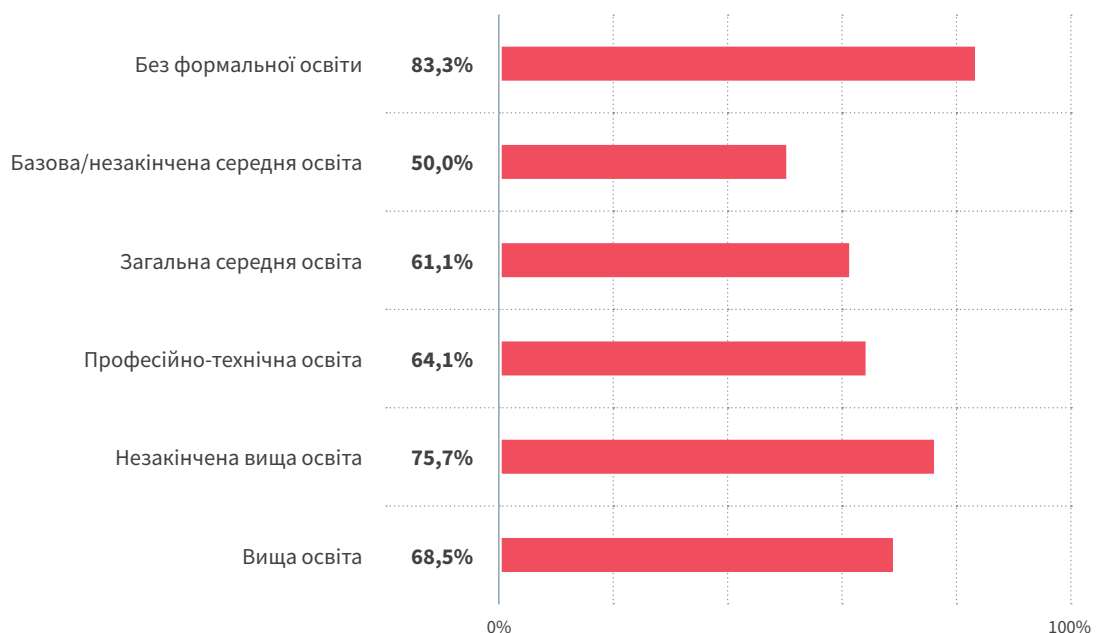
Респонденти без формальної освіти найбільш схильні вважати, що поліція регулярно або іноді розв'язує проблеми у своїх громадах, а помітних відмінностей між іншими групами населення, опитаних відповідно до рівня їхньої освіти, не було помітно.

Більшість респондентів також зазначили, що поліція регулярно або іноді присутня у своїх громадах (77,8%). Жителі міських громад та більш освічені респонденти більш схильні помічати присутність поліції в їхніх громадах. Крім того, **люди, які проживають у громадах уздовж узбережжя Азовського моря в Запорізькій області, повідомляли про присутність поліції (57,6%) рідше, ніж ті, хто проживає в решті громад області (75,9%)**.

Присутність поліції дещо менше відчувається жителями громад поблизу «лінії зіткнення» (76,2%) порівняно з тими, хто мешкає далі від неї (78,1%). Цей показник значно змінився порівняно з минулорічним опитуванням у Донецькій та Луганській областях; в опитуванні 2018 року 90,1% тих, хто проживає в межах 20 км від «лінії зіткнення», сказали, що вони відчують постійну або часткову присутність поліції порівняно з 72,4% жителів громад, віддалених від «лінії зіткнення». Можна припустити, що ситуація з безпекою в 2019

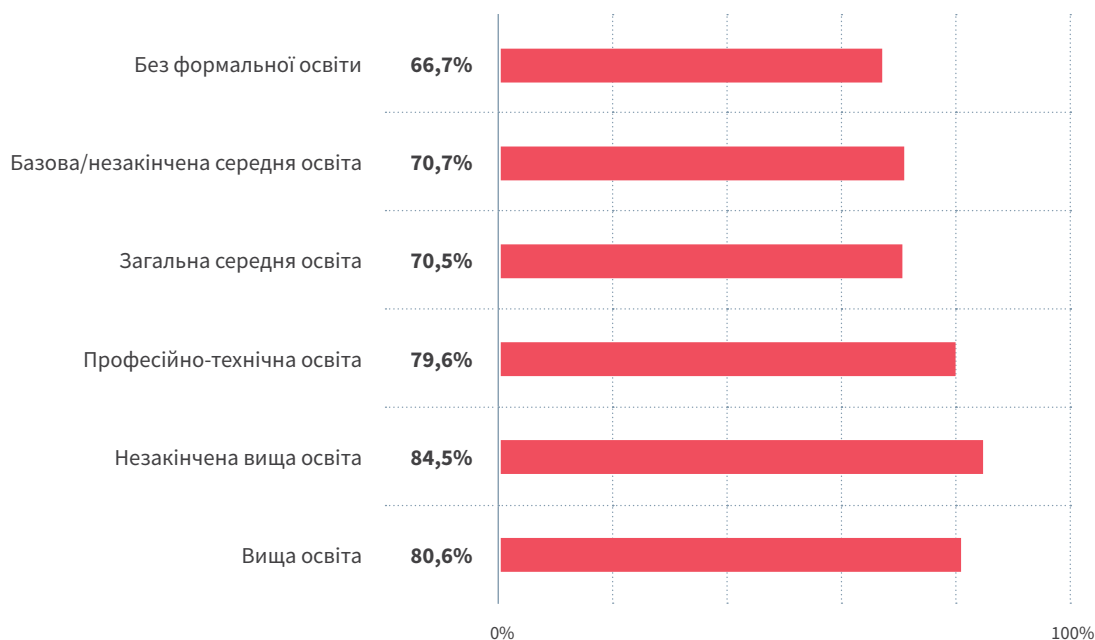
Чи займається поліція розв'язанням проблем у вашій громаді? (регулярно та іноді) – за рівнем освіти

● Так (регулярно + іноді)

Чи присутня поліція у вашій громаді? – за рівнем освіти

● Так (регулярно + іноді)

році поліпшується, тому вимоги щодо присутності поліції змінилися порівняно з 2018 роком. Однак (як уже згадувалося вище) мешканці зараз більше стурбовані такими «пекучими» проблемами безпеки, як наявність мін, боєприпасів, що не розірвалися, та обстрілів.

Респондентів також було опитано про ступінь запобіжних заходів, які вживаються поліцією. На думку більш ніж трьох п'ятих респондентів (61%), поліція регулярно або іноді вживає запобіжні заходи. Жителі Луганської області (65,6%) частіше схильні приписувати профілактику проблем роботи

Чи присутня поліція у вашій громаді? – за близькістю до «лінії зіткнення» у 2018 та 2019 роках

Послуги із забезпечення безпеки

поліції, ніж жителі Донецької (58,9%) та Запорізької (58,2%) областей. Більш того, не було суттєвих розбіжностей між відповідями тих, хто проживає в безпосередній близькості від «лінії зіткнення» (63,7%) та тих, хто проживає далі (60,5%).

Також було досліджено рівень реагування поліції на проблеми громадян. Майже **шість з десяти (59,4%) респондентів заявили, що поліція регулярно реагує для розв'язання їхніх проблем, тоді як 25,1% респондентів підтвердили, що це трапляється іноді**. Вважається, що поліція у Донецькій області найкраще реагує на проблеми респондентів (64,5% підтвердили, що поліція регулярно реагує), далі – Луганська область (63,5%), **тоді як у Запорізькій області поліція реагує найгірше (45,2%)**.

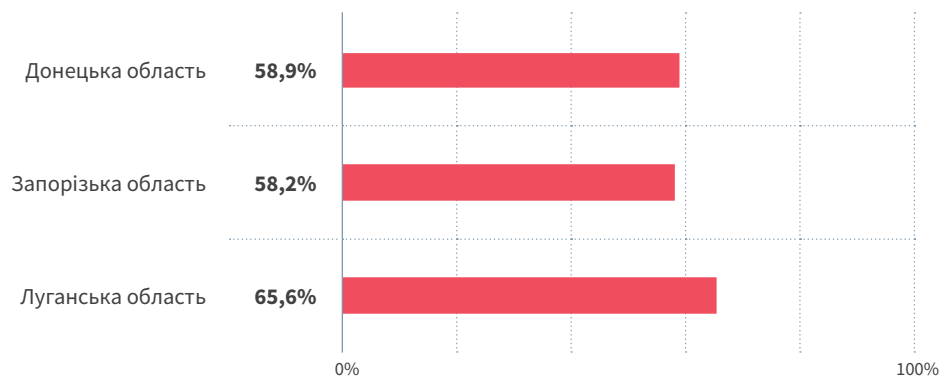
Рівень освіти, економічний статус, проживання в селі чи місті не були вирішальними чинниками в оцінці

респондентами рівня реагування поліції.

Органи місцевого самоврядування відіграють певну роль у розв'язанні проблем громади, хоча й не такою мірою, як поліція, що було прогнозовано з огляду на їхні різні обов'язки. Трохи більше третини респондентів (37,9%) вважають, що їхні місцеві державні адміністрації регулярно або іноді розв'язують проблеми в їхніх громадах. Мешканці Запорізької області (41,1%) більш схильні вважати, що місцеві державні адміністрації є ефективними у розв'язанні проблем громади, ніж жителі Донецької (36,8%) та Луганської (36,9%) областей. Половина тих, хто не має формальної освіти (50,0%), тих, хто не має закінченої вищої освіти (52,7%), та тих, хто має вищу освіту (40,9%), схильна вважати, що органи місцевого самоврядування є дуже активними у розв'язанні проблем громади.

Чи поліція запобігає виникненню проблем у вашій громаді? – за областями

● Так (регулярно + іноді)

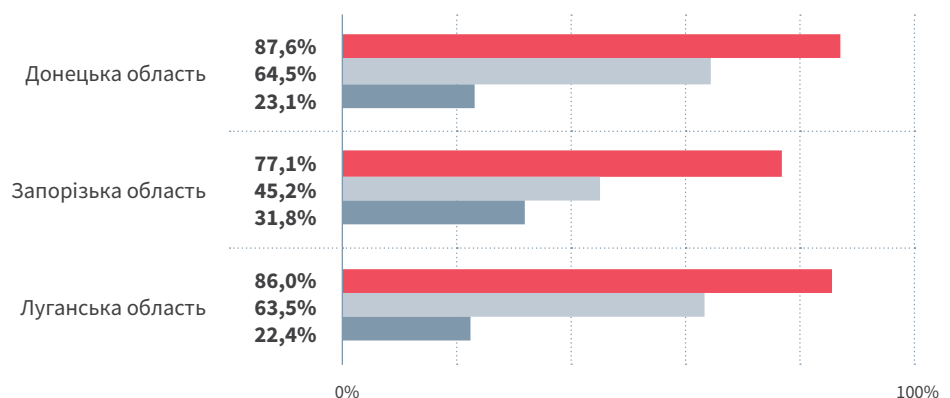

Чи поліція реагує на проблеми громадян? – за областями

● Так (регулярно + іноді)

● Регулярно

● Іноді

Третина опитаних заявили, що органи місцевого самоврядування запобігають виникненню проблем у їхніх громадах (33,9%), а жителі Запорізької області (37,5%) найбільше переконані, що це так, на відміну від жителів Донецької (31,4%) та Луганської (34,3%) областей. Крім того, найменш та найбільш заможні респонденти погодились, що

органи місцевого самоврядування повинні бути більш ініціативними у запобіганні виникненню проблем у їхніх громадах.

Однак органам місцевого самоврядування та поліції не вистачає механізмів для обміну інформацією та регулярного спілкування з представниками громади щодо їхніх проблем

Чи вирішує місцева влада проблеми у вашій громаді? – за рівнем достатку домогосподарств

● Так (регулярно + іноді)

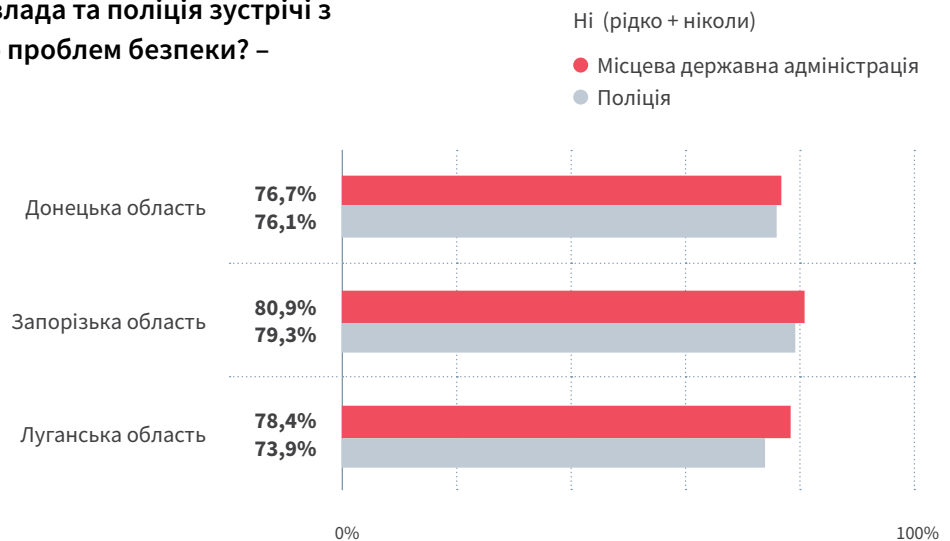
Чи запобігає місцева влада виникненню проблем у вашій громаді? – за рівнем достатку домогосподарств

● Так (регулярно + іноді)

Послуги із забезпечення безпеки

Чи проводять місцева влада та поліція зустрічі з вашою громадою щодо проблем безпеки? – за областями

безпеки. Переважна більшість опитаних зазначили, що органи місцевого самоврядування (78,3%) та поліція (76,2%) рідко або ніколи не проводять зустрічей з членами громади з питань їхньої безпеки. Мешканці Запорізької області найбільш наполегливо підтверджували це.

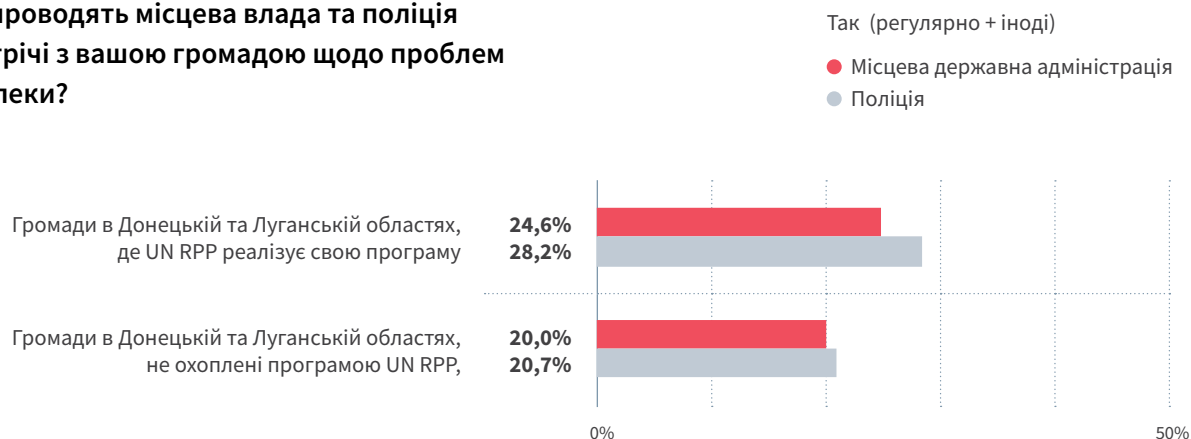
Серед громад з Донецької та Луганської областей, в яких працює UN RPP, більша частка мешканців повідомляє, що органи місцевого самоврядування та поліція проводять зустрічі з членами громади, ніж серед жителів інших громад. Це пояснюється роботою груп з питань громадської безпеки, які функціонують у всіх цільових громадах програми, забезпечуючи простір для структурованих дискусій між громадами та правоохоронними органами, обмін інформацією, порушення питань безпеки та

проблем між місцевою владою, поліцією та членами громади.

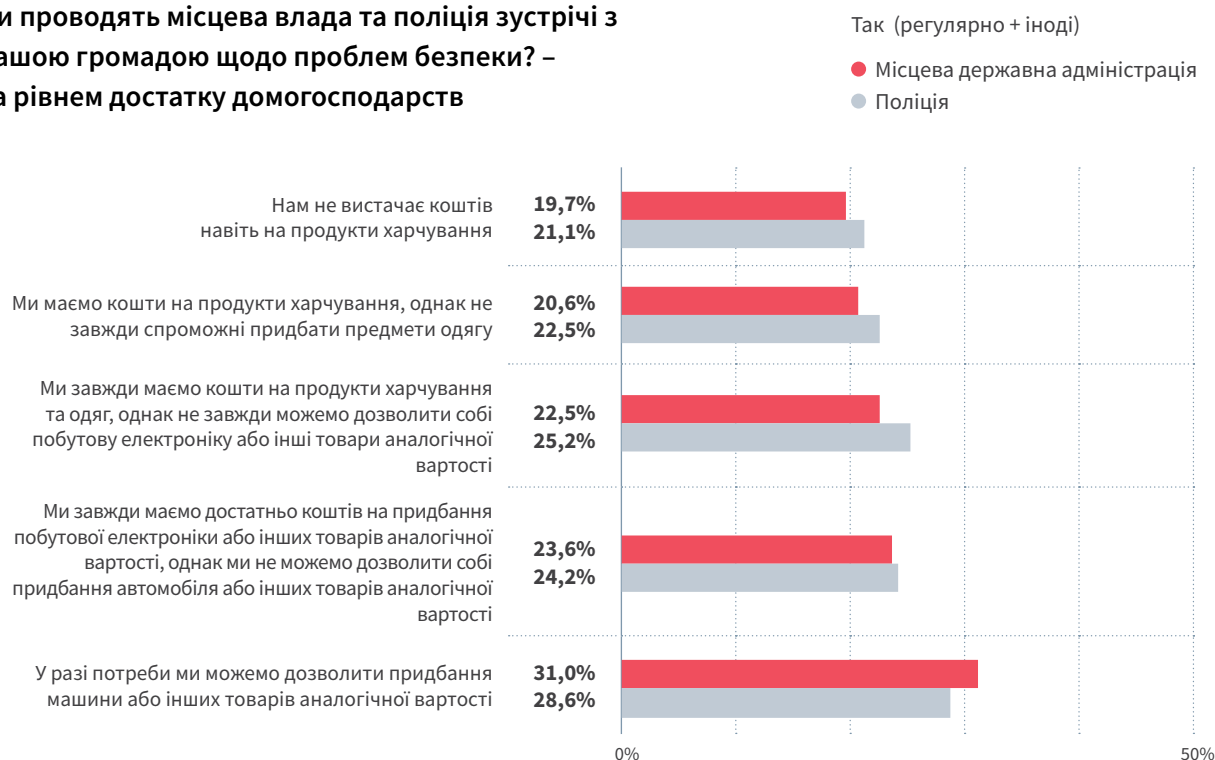
Чим менш освічена та менш заможна людина, тим менш імовірно вона знатиме про проведення таких зустрічей місцевою державною адміністрацією та поліцією щодо проблем безпеки у громаді.

Стосовно питання безпеки та проблем громадян з цього приводу під час опитування у заключному циклі було зосереджене на тому, як ставляться громади респондентів до загрози мін та боєприпасів, що не розірвалися. Міни та невибухлі боєприпаси становлять небезпеку для 14,5% респондентів опитування, включаючи 17,3% з Донецької області, 18,4% – з Луганської області

Чи проводять місцева влада та поліція зустрічі з вашою громадою щодо проблем безпеки?

Чи проводять місцева влада та поліція зустрічі з вашою громадою щодо проблем безпеки? – за рівнем достатку домогосподарств

та лише 4,8% із Запорізької області. Не дивно, що стурбованість з цього приводу частіше висловлюють люди, які проживають у безпосередній близькості від «лінії зіткнення» (41,6%), порівняно з людьми, що живуть у Донецькій та Луганській областях (9,4%).

З тих, хто вважає, що міни та невибухлі боєприпаси є загрозою, 24,6% (або 3,6% від загальної вибірки) бачили міну або невибухлі боєприпаси, тоді як менше третини (27,9% або 36 осіб загалом – 12 з Донецької та 24 з Луганської областей) звернулися до відповідних органів, відповідальних за усунення мін та боєприпасів, що не вибухнули.

Органи влади, до яких зверталися громадяни, які помічали міни або невибухлі боєприпаси (найчастіше до Державної служби з надзвичайних ситуацій (47,2%), поліції та місцеві державні адміністрації (по 13,9% до кожного), були дуже ефективними в їх знешкодженні, оскільки, 83,3%

опитаних підтвердили, що їх було знешкоджено, а 90,0% заявили, що їх було знешкоджено швидко. Крім того, в ході опитування було досліджено, чому більше людей, які бачили міни/невибухлі боєприпаси, не звернулися до відповідних органів. Наприклад, 28% тих, хто ні з ким не зв'язувався, вказали як головну причину відсутність знань, до кого потрібно звернутися, для 33,3% головною причиною була відсутність віри у те, що це щось змінить, для 31,5% – що це займе багато часу, і 9,7% підтвердили, що бояться звертатися до влади.

Хоча більшість респондентів підтвердила, що дорослі добре поінформовані про кроки, які необхідно здійснити, коли вони побачили міну або невибухлі боєприпаси (84% респондентів безумовно погодилися або погодилися із цим), слід докласти зусиль для інформування дітей з цього приводу (31,9% респондентів не погоджувалися або категорично не погоджувалися з тим, що діти добре підготовлені до подібних ситуацій).

Ключові результати

Це опитування щодо діяльності поліції та місцевої державної адміністрації у розв'язанні проблем безпеки та правосуддя в громаді наштовхнуло на такі висновки:

- Поліція та органи місцевого самоврядування вважаються досить ефективними у запобіганні, розв'язанні та реагуванні на проблеми безпеки та правосуддя громадян. Однак слід докласти додаткових зусиль для відкриття каналів комунікації між цими органами та місцевими громадами для обговорення питань безпеки, таких як робочі групи з питань громадської безпеки.
- Присутність поліції у громадах, близьких до «лінії зіткнення», значно зменшилась у 2019 році порівняно з результатами попереднього опитування, що свідчить про те, що проблеми безпеки змінилися і, можливо, це свідчить про те, що їх загалом стало менше.
- Мешканців громад, які знаходяться в безпосередній близькості від «лінії зіткнення», найбільше хвилювала проблема мін та боєприпасів, що не вибухнули. Однак, мало хто з тих, хто помітив міну або невибухлі боєприпаси, зверталися до відповідних органів, відповідальних за усунення – менше третини респондентів, які натрапили на ці пристрої, дійсно повідомили про них. Крім того, респонденти були задоволені високим рівнем ефективності органів влади, які відповідають за знешкодження мін та боєприпасів, що не вибухнули.

Додаток 1

The background is a solid dark blue color. It features several decorative elements: a solid red horizontal bar at the top left; a large red circle with a halftone dot pattern in the top left corner; a smaller red circle with a halftone dot pattern in the middle left; a large red circle with a halftone dot pattern in the middle right; a smaller red circle with a halftone dot pattern in the bottom right; a large red circle with a halftone dot pattern in the bottom center; and a small red circle with a halftone dot pattern in the bottom right. Additionally, there are several thin red circles of varying sizes scattered across the page.

Методологія дослідження

Дослідження проводилося компанією Kantar Україна з 6 грудня 2019 по 14 січня 2020 року у трьох областях України: Донецькій, Луганській і Запорізькій. Дослідження складалося з двох частин: опитування населення і опитування учасників судового процесу.

Опитування населення проводилося на основі квотної вибірки, стратифікованої за типом та розміром населеного пункту, а також за близькістю до лінії зіткнення з непідконтрольними територіями Луганської та Донецької областей.

Вибірка репрезентує населення кожної з областей віком від 18 років. Основа для формування вибірки – офіційні дані Державної служби статистики України станом на серпень 2019 (www.ukrstat.gov.ua) з урахуванням даних Державної міграційної служби України та Міністерства соціальної політики про загальну кількість внутрішньо переміщених осіб.

Метод збору інформації – особисті інтерв'ю за допомогою планшетів (F2F, CAPI) за місцем проживання респондентів. Метод пошуку респондентів – маршрутний.

Загальна кількість опитаних 3007 респондентів (Донецька область – 1501, Луганська – 1204, Запорізька – 902).

Опитування учасників судового процесу проводилось з метою забезпечення включення респондентів, які нещодавно мали досвід взаємодії з офіційною системою правосуддя. Загальна кількість опитаних – 300 респондентів, по 100 у кожній області.

Відбір здійснювався серед усіх відвідувачів судів на основі скринінгового запитання та квотного завдання на стать і вік. Квоти формувалися відповідно до розподілу в опитуванні населення. Скринінгове запитання стосувалось участі у судовому провадженні: до участі допускались ті відвідувачі, які були стороною судового процесу (зверталися до суду з приводу правого спору/порушення/злочину).

Перед початком польових робіт, з 15 по 20 листопада 2019 року, було проведено пілотне дослідження для

апробації опитувальника російською і українською мовами. Загальна кількість пілотних інтерв'ю становила 30 (по 10 у кожній області). За результатами пілоту, інструментарій було вдосконалено і затверджено для запуску дослідження.

Для виконання польових робіт по опитуванню населення і учасників судового процесу було залучено 3 польових менеджерок, 71 інтерв'юєрів та інтерв'юєрок і 7 контролерок, які забезпечували контроль роботи. Усі вони пройшли тренінг і атестацію з питань етики та методології дослідження. Інтерв'ю проводилися мовою на вибір респондента (російською чи українською).

Контроль польових робіт проводився одночасно двома командами: командою Кантар і командою Програми ООН із відновлення та розбудови миру. Усім респондентам було не менше вісімнадцяти років, і всі вони дали свою інформаційну згоду. Контролерка ПРООН контролювала ту частину інтерв'ю, де респонденти надали згоду на передачу даних ПРООН. Таких респондентів було 75%. Контакти інших респондентів замовнику не передавались. Контроль польових робіт здійснювався щотижнево на основі геолокації, адресного, телефонного контролю, зворотніх перевірок, коли контролер проводив повторне опитування з респондентом з метою перевірки ступеню точності реєстрації відповідей. Загальний відсоток проконтрольованих інтерв'ю – 20% (720 інтерв'ю). Контроль проводився у всіх областях і типах населених пунктів, робота кожного інтерв'юєра була проконтрольована на рівні не менше, ніж 10%.

Аналіз проводився з використанням статистичного пакету програмного забезпечення SPSS.

Були проведені якісні спеціалізовані інтерв'ю з представниками традиційно недостатньо представлених груп, чий статус ймовірно не був виявлений за допомогою кількісного дослідження, а саме представниками ЛГБТК-спільноти, людьми з інвалідністю, особами, які надають послуги комерційного сексу, ВПО та іншими. Усі ці інтерв'ю були напівструктуровані. Тривалість інтерв'ю коливалася від однієї до двох годин.

